1768

14

15
15
15
15
15
15
15
15
15
15
15
15
15
15

ARENA AVLICA

Primus hui sudor est eludire calamu Stylo procul â Scholarum exedris re. moto Forensi et Curgo lingva loquen dum est gravitate amœno quodam florum et Sententiarum rore miti gata. Primus vero Forensis Styli in aulis Principum nous est qui in con. scribendis epistolis relucet. Proinde jam ad hoc dicendi genus accedamus.

Stylus Epistolarum Seculi hujus

Limatissimo hoc ingeniorum sæculo Stylus Epistolaris modico jam intervallo ab orationis ductu et Poësa dividitur ubi tanta sensuum ac Sententiarum decurritur copia, qualem vix suum â Ciceronе eligeretur Seculum, duo au. tem potissimum sunt quæ cultam Epis. tolam hoc Seculo sino quamuma ora tionem polonicam faciunt, Primo Po. lonicum idioma, quod sit cultum et â vulgari modo loquendi remotum, hoc est frequentibus Allegorijs et Metapho. ris sublimatum 2do Latinitas Po. lonico idiomate intermista. Nota

autem propter duplicem potissimum
finem sermoni Polonico idiomati
intergoni latinum. 1mo quia non
ita enervice aliqua exprimi possunt
in polonico pro ut in latino exprimun.
tur: Si illud polonicum vg Smierc,
Smierci prawo melius exprimit
dicendo latino acerba fati necessi.
tas 2do quia latina cum sint pe.
rita ex authoribus aliquid pondus
et ornamentum addunt, ea ipsa au.
thoritate sermoni Polonico, neg. vero
Podiernum est unum idiotmial.
ferri inseri inveniuntur enim an.
tiqua sapientiae monumenta in
quibus graecis latina variantur.
Cave tamen ne immoderato usu
latinitatis polonicam eloquentiam
satis cultam, nec Polycty ejus agen.
dem describibus confundas et ener.
ves, obsonij loco, et condimenti ve.
niat latinitas, non instar panis et
Polidi cibi jam ergo his praemissis ad
ipsam doctrinae praxim descen.
dimus. vide

EUROPA

in sua Regna Respublicas
Ducatus
Mores Gentium et nonnul
la suæ Telluris admiranda

DIVISA

Ac Eruditioñi Nobiliſsi
mæ Iuventutis E Tabulis
in paginam

TRANSLATA

ANNO
DN̄I 1701.

4

1768

Z BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIEGO

PROŒMIVM

Europam hoc est nobilissimam totius orbis partem, ut cum Plinio loquar terrarum longe pulcherrimam, et victoris omnium gentium populi arbitrium e tabulis in paginam deduco non tamen hanc ad legis et rigorem Geographicæ describere animus erit Prælibabimus solum aliqua, quæ et diuturnæ polytico servitura sunt, et cervicibus aevi primam glaciem fractura. Qui volet liberaturi alveo doctâ curiositatis stim extinguere ipsum fontem adeat, nos hic illorum solum usibus serviemus, quibus non est datum adire Corynthum. Ut verò clarius procedamus dividemus Europam, in Europam in universali, ubi aliqua in communi de illa dicemus, et in Europa in particulari per alphabetum digesta agemus.

EUROPA

IN COMMVNI

Tota hæc orbis universi moles in quatuor partes dividitur Scilicet in Asiam, Africam, Americam et Europam,

Europa est ipsa pars orbis in qua habitamus omnium aliarum orbis partium minima. Longitudo illius continet

Longitudo et latitudo Europæ

nongenta milliaria germanica, hoc est parum longiora quam polonica

Lingva Europæ

Lingvæ quibus loquuntur Europæi, sunt tres potissimum, ex quibus aliæ lingvæ profluxerunt, 1mo lingva latina ex qua orta est italica, Gallica, Hispanica, Lusitanica 2do lingva Teutonica quæ se extendit in germaniam, Anglicam, Sveticam et Danicam, 3tio lingva Sclavonica seu Slovacka, quæ se extendit in Poloniam, Moschoviticam, Bohemicam, Sunt et aliæ lingvæ hi 2do non ita universales, qualis est Græca, Ungarica, Hibernica.

Monarchia et Reges Europæ.

In Europa est unus Supremus Princeps Ecclesiasticus, qui est Papa Romanæ Ecclesiæ Catholicæ caput vicarius Christi, Tres Imperatores seu Cæsares. Scilicet Imperator Sacri Romani imperij, qui datur titulus Augustissimi, qui nunc est Leopoldus primus 2do Imperator Turcarum, qui se nominat Sultanum 3tio Imperator Moschoviæ, qui ambit titulum Imperatoris

Rus.

Russiæ, et qui ordinariè appellatur
Magnus Dux Moschoviæ Septem Reges,
Rex Poloniæ cui titulus ab Innocen.
tio undecimo datus est Regis orthodoxi,
Rex Hispaniæ, cui datur titulus
Regis Catholicissimi, Rex Galliæ, qui Rex
Christianissimus appellatur. Rex Bri
tanniæ seu Angliæ, Rex Sueciæ, Daniæ,
Lusitaniæ, sunt et alij Reges, sed hi cum
sint in unam domum translati Regia.
rum non ponuntur, tales sunt in domo
Austriaca Hungariæ Bohemiæ, in
Angliâ Rex Hiberniæ, et Scotiæ ad Coro.
nam Britannicam pertinet, et cæteri mi
nores, uti in Hispania Rex Granatæ et
in Gallia Rex Navarræ.

Reges vero sunt Respublicæ 1ma Hollandiæ, seu Federatarum Provinci- Respub.
arum. 2da Helvetorum, 3tia Gri liæ.
sonum, hæ omnes sunt in Germania
tum Superiori quam inferiori 4ta
Veneta 5ta Genuensis. 6ta Lucen.
sis, quæ omnes sunt in Italia.

Europa unum habet Archiducatum, Archi
qui est Austriæ, tres magnos Duces ducatus
Sabaudiæ magnum Ducem Lithvaniæ
Moschoviæ. Hetruriæ Duces et ducatus notabiles.
conspicuores clariores sunt, Dux Russiæ ores

Dux Saxoniæ, Bavariæ, Lunebur-
gensis, Brunvicensis. in Germania
Sabaudiæ, Mantuæ, Parmæ, in Italiâ et
Marchiones ibidem plures, notabilis
est Marchio Brandeburgensis

Modus adeundi Thronum

Omnes in Europa Monarchiæ sunt
hereditariæ, et sanguinis successione
thronum occupantes, excepto Summo
Pontifice, qui à Cardinalibus eligitur
pluritate suffragiorum, Imperatore
Romano, qui ab Electoribus Sacri Ro-
mani Imperij et Rege Poloniæ, qui
à tota nobilitate in thronum vocat
Respublica quoq; Veneta qua Ducem
per vota nominat

Electores Romani Imperij octo hoc
Electo res S.R.I. Seculo numerantur. Tres sunt Archi-
episcopi tres, unus Moguntinus
Trevirensis. Tertius Coloniensis
qui Archicancellarij Romani Imperij
vocitantur. Quartus Electorum est
Rex Bohemiæ, qui archipincerna
Sacri Romani Imperij appellatur
Quintus Dux Bavariæ Comes Palatinus
Rheni, qui archidapifer Imperij
dicitur, Sextus Dux Saxoniæ Archi-
marescallus, Protosspartarius seu
ensifer Imperij nominatur Ultimus

Marchio Brandeburgus Archicamerarius Imperij. Successi ad hos Electores, octavus Dux Hannovergensis ab Imperatore presente in numerum Electorum relatus.

Gubernium, seu modus regendi populos. Modus hos in Europa est triplex. Primus appellatur Regimen Monarchicum, hoc est regimen unius quasi modo gubernat populos Rex Galliæ, Hispaniæ &c. 2dum regimen Aristocraticum, hoc est cum plures gubernant et regunt aliquod regnum, quasi modo Respublica Veneta per Senatores, Regem, Nobiles administratur. 3tium Regimen Democraticum, per quod etiam plebs ad regendum, et definiendum admittitur. Exemplum habes regiminis Monarchici in sole, qui unus præsidet toti orbi. Aristocratici in apibus habentibus suum Regem Democratici in formicis. ad regimen Aristocraticum pertinet imo Imperium Romanum curia negotia Imperium tangentia Regnum Anglicanum, ex aliqua parte regnum Poloniæ, Respublica Venetia. ad regimen Democraticum revocantur Respub: Hollandica, Helvetica. Reliqua vero regna uti sunt Hispaniæ, Galliæ, Lusitaniæ

ad regimen Monarchicum.
Hæc de Europa in Communi, jam ergo.

Europa in particulari

Per Europam in particulari intelligimus regna, Provincias, in Europa contentas vg. Regnum Hispaniæ Galliæ etc. de his ergo in particulari dicendum restat, quod ut ordinatius fiat, omnia regna et provincias hui contentas per alphabetum cogediemus.

ANGLIA

Anglia regnum Europæ ad meridiem in insula magnæ Britanniæ quæ est omni insula major in oceano. Hæc insula continet regnum Angliæ et Scotiæ. Jacobus primus, qui erat Scotiæ Jacobus Secundus filius Mariæ Stuartæ, Reg Angliæ factus regnum Scotiæ, et Irlandiam, seu quidem est Hiberniam univit regno regno angliæ sub titulo magnæ Britanniæ, cui successit Carolus primus suus qui à Cromlavio interemptus, qui se protectorem Reipublicæ declaraverat, sed ejus filius Rychardus Cromlovius Marchi nationis convictus damnatus, unde ad regnum

voca

vocatus est linea Caroli primi. Carolus 2dus qui impolitis decedendo reliquit regnum fratri suo Jacobo 2do, qui factus Catholicus, cum strenue rem Christianam Regno suo restituere conatur, a Wilhelmo tertio genero suo Regno expellitur. Primogenitus Regis Dux Vallie appellatur, qui Ducatus tredecim provincias continet. Anglia duas habet Academias Oxoniensem et Cantorigensem urbs caput regni Londinum, fluvius Tamesis navigatione omnium vulgo Thames celebris.

Administratio hujus regni fit per Regem et parlamentum, parlamentum vero, seu quod idem est Senatum, qui de rebus regni decernit constituunt duo, ut appellant illi camera Superior, et inferior. Superiorem conficiunt illi nobiles, qui appellantur pares regni, Duces Marchiones, Comites, vicecomites, Barones, Episcopi illi tantum, qui sunt simul aut pares regni, aut Barones, cui Camerae praest ipse Rex. Cameram inferiorem constituunt Barones, sita illos vocitant) equites, cives, propositiones ergo agitatae in camera inferiori hortantur ad superiorem, in qua v approbantur v rejiciuntur, nihil tamen etiam ibi definit, nisi approbante Rege.

Unde ultimo die Comitiorum quaeung

P

sunt

sunt statuta relegantur addendo
ad singula Rex hoc vult. Calendarium
Gregorij xiii in anglia non admissum
unde fiet ibi annus incipietur prima
Januarij. Annus tamen civilis et Ec-
clesiasticus non nisi 25 Martij cæpe-
ditur. Inter rara hujus regni portio
quod hujus tota insula careat, ratio-
nem aliqui ponunt Antipatiam alicui
regionis illius, cum natura luporum
aliqui quod homines venationi dediti
lupos ut pote inimicos feris omnes
interemerint, alij gignant assignato certo
pretio, quicunq. caput lupi ovidit,
sibi adtulisset? Angli a venustate
formositati Angeli inpationes et
rebellionem primi rerum successu
elati, unde non nemo de illis An-
glica gens est optima Rex pes-
sima ridens. Innovivijs lautissimi
hinc scribitur, quod Richardus
Comes frater Henrycj tertij in nup-
tijs suis triginta millia ferculorum
apposuit, Rex vero Edwardus 2dus
in solenni convivio, quod in
festis Christi natalis instruxit
26 boves, et tria centena agno-
rum insumpserit.

fides illis communis cum Calvinistis Quaqueris Anabaptistis, et cæteris, gens antea Catholica, sed deficiente à fide Henrico octavo ipsa quoq. defecit. Avulsionis hujus à fide Catholica Henrici hæc occasio Rex hũ antea defensor, fidei à Leone decimo appellatus ob librum contra Lutherum eidem Pontifici inscriptũ, sed quia repudiata uxore sua Catharina Arragonensi Annam Bolenia in matrimonium vocabat regante dispensationem, et solutionem legitimi matrimonij cum Catharina Clemente septimo, et quo illum excommunicante à fide catholica Rex defecit bona Spiritualia prædatur. se caput Ecclesiæ in regno suo declarat.

AUSTRIA

Austria unus in tota Europa Archiducatus. Fridericus quartus diutius pacificus imus Archiducis titulum usurpavit. Austria dividitur in Superiorem, in qua urbs caput Vienna quam fluvius Danubius alluit, et inferiorem in qua urbs caput Krembs ibi quoque lyceum nobile ad Danubium

ergo

emporium conspicitur. Domus potentissima objuncta sibi in matrimonium tot regna Europæ, unde aliquis de illa, bella gerunt fortes, tu felix austria nube nam quæ Marsalijs dat tibi regna Deus. Philippus primus dictus pulcher Rex Hispaniarum, et Archidux Austriæ junxerit sibi in conjugio Joannam Arragoniæ filiam Ferdinandi quinti, cum qua hæresissa accepit regnum Arragoniæ, Granatæ, Siciliæ, hinc magna in hac domo potentia regnum verò Bohemiæ in hanc domum devolutum hac via. Nam Matthias Augustus Imperator Archidux Austriæ Rex Bohemiæ decedendo Ferdinando Secundo regno Bohemiæ cesserat. Bohemi impatientes Regiminis Ferdinandi 2di qui simul Imperator erat, eligunt sibi Fridericum Comitem Electorem Palatinum hui victus subjugati Bohemi jus ad electionem Regis quod sibi prætendebant amisere, sic regnum in successione domui Austriacæ cepit. Regnum Hungariæ itidem cepit Austriacis. Cum enim Filia Ludovici magni in qm devolvebatur regnum, si enim Hungari eligebant Reges sicut

Pol.

ZGODOVINSKI ARHIV

Poloni e domo Jagellonum desponsaret sibi Sigismundum Imperatorem, qui non contenti gubernio Imperatoris, alij Principe Transylvania, alij Regem Neapolitano invitant. Hinc Imperator magna parte illos subjugavit, et huius; per successione tradit filijs, hinc erant initia cladis Hungaria anno 1526.

Divisio in Hispania, et Germania domy Austriaca inde orta. Philippus unus Rex Hispaniarum reliquit duos filios, Carolum primum, qui erat Carolus Quintus Imperator. Carolus quintus totum regnum Hispania acquirit totam Austriam, utpote suo geni, tus, hinc ad huius; tempora. Ferdinandum qui idem erat Imperator. Reges Hispania Neapolis Caroli. Reges Hispania, sed hic Carolus Imperator factus cessit domo Ferdinando totum Archiducatum in Germania qui postea Imperator factus ampliavit potestatem in Germania factus Rex Bohemia etc.

BAVARIA

Bavaria vicina ex una parte Bohemia Austria ex alia. Ducatus titulo clara

duc:

dividitur in Superiorem in qua urbes
clara, monachium, Ducum Sedes
Ingolitadium etc, et inferiorum vi
qua Augusti Tiberij seu Ratisbona
comitijs Imperij clara Patavium etc.
Dux Bavaria Comes Palatinus
Rebna factus à Cæsare Ferdinando
2do, qui Fridericum dictum constan.
dem hoc titulo Spoliavit ob ambitum
Regni Bohemia sibi jure Successionis
debitum e duobus Bavarem
primus hunc titulum gessit
Maximilianus, qui strenue in castris
Cæsaris decertavit, contra Fridericu
ambigentem coronam Bohemiæ

BOHEMIA

Bohemia montibus ac Sylvis undiq;
cincta caput regni habet Pragam quæ
trium urbes appellatur, quod triplici urbe
coalescat.
Vladislaus primus Bohemiæ Rex,
tandem devolutum regnum ad domu
Austriacam, quo facto vide Supra
in austria
Otho quartus Imperator inter
Electores Imperij admisit Regem
Bohemiæ, quem deinceps Carolus
quartus aurea Bulla confirmavit
Rex Bohemiæ erat antea simul
Dux Silesiæ Marchio Moraviæ

et

et Lusatiæ, sed Lusatia a Ferdinando
rdo fuit oppignorata Electori Saxoniæ
quem tenet hucusq; inter Electores
Imperij primus est loco, imo ipsam
Imperatricem in actibus Publicis ante-
cedit.

DANIA

Regnum Daniæ ab oriente alluit mare
Balticum, continet Norvetiam Rasniam,
duas insuper insulas. Islandiam, quæ
pro ultima Thule in multis habita.
Grolandiam, quæ ut ajunt jam non
reperitur situs.
Metropolis regni urbs Coppenhagen
est Sedes Regum.
Maximus Regis proventus est ex
tributo mercatorum transeuntium
per Stretum Maris Balthici Sund ap-
pellatum, quod clavis maris Balthici
appellatur. in hoc regno propter insula
Regnorum adde hominum deplebe ex
ostibus piscium marinorum struuntur.
Loco farinæ ex siccati pisces terun tur
ex quibus fit panis. Ibidem, albi cervi
nascuntur, atq; falcones, canes, quæ
ob insignem virtutem æstimabiles
Mons Ecclæ ignes evomens prout Ætna
in Sicilia Ibidem conspicitur.

HIBERNIA

Hibernia regnum hoc temporibus Jacobi 6ti Regis unitum regno Angliæ caput illius est Dublinium urbs Latis munita et vasta

Fillus inter sua Telluris admiranda numerat, quod nulla animalia venenata pariatur. Conspicitur quoq; ibi flumen, cui si immittatur lignum aliq; aliquot mensibus in illo corset, vertet in ferrum convertitur. Fides Catholica constanter ad nostra usq; tempora mirâ ob constantiam fidei vexata etiam nunc eadem multatur.

HUNGARIA

Hungaria vicinum Poloniæ Regnum dividitur in Superiorem, et inferiorem Hungariam, magnam et potiorem illius partem Turca occupat. reliquum Imperator Romanus qui anno 1687 filio suo Josepho Archiduci Austriæ cessit hoc regno

Titulus Regi Hungariæ datur Regis Apostolici. hi enim illum primis annis nominarunt Sanctificies ob zelum insignem in prop.

propagatione fidei catholicæ regnus hoc antea gaudebat privilegio libera electionis Regis, sed postquam devolutus est in domum Austriacam libertatem cum jure amisit.

Terra fertilissima et omnis me. talli fodinas habens, scilicet auri ar, genti, Stanni, Salis etc. obq. rara simul in se collecta Regnum hoc Paureum Eu. ropæ nomen appellatur.

Inter raritates hujus regni inveniunt fontes aliqui, qui æstate frigidissimi et glaciem foventes, hieme vero calidissimi, vinum prestantissimum et tota Europa celebre.

Unde quidam Principum ajebat, velle in Hungaria bibere, in Polonia comme dere, spectare in Italia, recreari in Gallia, quiescere in Germania

GALLIA

Gallia ad orientem habet Germaniæ et Italiam seu Sabaudiam et Bur gundiam, ac Lotaringiam, et Belgium, ad meridiem Hispaniam, oceanum ad occidentem. Rheno separatur à Germania, alpibus ab Italia Pyrenæis ab Hispania. Precipua illius provincia

ista

istæ numerantur. Normandia, in qua caput Rothomagum. Picardia in qua Ambianum, Campania in qua Rhemi. Burgundia in qua Divionum. Aquitania Delphinatus in quo Gratianopolis, Lemovices, in quibus Lemovicum, Vasconia in qua Burdegalum, Marsilia et flumina præcipua Ligeris, Sequana, Garumna, Rhodanus.

Antequam Regi Corona imponatur, primum an leges bonas dare velit an Ecclesiam defendere, tertium an privilegia Canonica observare velint, superq. tria facto Evangelio jurat. Omnibus Gallis Rex primogenitus Ecclesiæ appellatur; habetq. virtutem Strumas Hominum, quæ hic frequentes Sanandi agendo: Rex te tangit, Deus te Sanat, undè consuetum in Palatio Regio grandis aula, in qua Sanandi confluunt æternum nostris temporibus hæc virtus attenuata.

Rex inungitur in Solium oleo è ampulla cœlitus demissa quod hucusq. conservatur. Nulli in præsentia Regis, caput

ob:

obtegere liet, sunt tamen aliqui Duces qui habent leptorum, ut vocant, quod est caput tegere in presentia Regis peregrinum Legatum audientis, quam primum ipse caput texerit. Nulla Pontificis bulla hic promulgatur, nisi illam Rex subscribat.

Plurima sunt in Gallijs consilia inter qua, consilium conscientia quod pro beneficiorum distributione habet, omnia regni officia venalia sunt habentq; certum assignatum pretium exceptis Mareschallis, Cancellario alijsq; paucis. Precedentia Regis Gallie cum Hispano Rege huius, in contro verso abiciunt Galli isto quod ante Carolum 5tum, qui simul erat Imperator, Reges Gallie semper precederent Hispanos 2do quod anno 1558 cum Legatus Philippi 2di precedere vellet, Legatum Regis Gallie Venetijs Respublica Veneta prætulit Legatum Gallie, unde hoc facto nunquam comparet Legatus Regis Hispanie, ubi interfuerit Gallie, et econverso.

Pretensiones Regis Gallie hodierni ad Hispaniam ipse potissimum

assignantur. Nam Rex Gallie ad Regi-
nam Gallie Mariam Thesiam
filiam Philippi 4ti, Sororem vero
Caroli Secundi Regis Hispaniarum
Modierni. uxorem vero suam ex qua
suscepit Delphinum, jure hereditario
dicit pertinere. imo regnum Gallie
cum nullus sit vicinior non Bava-
rus, nam illi nuper filius mortuus
non Cesar nam itidem illi proles
ex Hispana habita decessit, dicit
insuper pertinere et Ducatum
Brabantie etc in Belgio, unde in
belgio annis preteritis recepta
aliquæ urbes et expugnata, negare,
nunciationem Regine in dictam
Successionem aliquid valere. imo
quia hæc fuit facta ob motum reve-
tentialem Patris sui Philippi 4ti
2do non impletam conditionem,
dotem enim Regine Gallie non
extraditam dicit 500 millia
nummorum aureorum, gemma-
rum et aliorum mundi muliebris
ornamentorum denegationem.
Contra respondent Hispani. hanc
renunciationem valere, quæ fuit
facta, et à Regina Gallie et à
Ludovico 14 previo juramento

approbata, in jure autem Canonico definitum est, quod renunciatio filio pravio juramento valere debet.

Caius est in Summis Rhetorum alpibus, in quem si lapides immittas, mox nebula, ac deinde grando exoritur. Unde pena capitis in eo sanita est, qui lapides injecerent.

Bibliotheca Regia per celeberrima in qua sola manu scripta Graeca Constantinopoli in Italiam, ex Italia in Gallias transportata 300 millib. Imp: estimata, in tanto hui magni tudine caules nascunt, ut unum folium amplitudinem pallij virilis excipiat. Carolus magnus habuit Gigantem, qui per fluvios etiam retinentes traxit equos cum curru ad hostes hasta fixos humeris hu meris suspendit, dicens: ego non sum, quam hasta transfixos cito, nescio quid coaxantes audivi. Regnante Ludovico 14 cudebantur nummi, qui faciem Herculis aquilam, et leonis Hispanum, cum hac inscriptione videndi sunt hae praeludia mundi.

Versalia villa est 4 milliaribus distans. Parijs. Sedes Regum Ludovico decimo 3tio regnante nihil extra

ord.

ordinarium proferens. Sed Ludo-
vicus 14 ita superba surrexit in
fabrica penicillo statuis pro[illegible]simus
vero admirabili equidem, ut nihil
par cospiciatur. Sola aquæ ductu-
um monstratio decem millibus
scutorum constat, Appellatur ali-
ter in latino Lupara v lupariæ
Galliæ antea dictum le Louvre
de hoc Palatio aliquis ita

Primum.

Nec tales Romæ vidit sibi Jupiter ædes
Nec talem coluit Roma superba Jovem
Attoniti tantæ molis novitate negotes
Mirari cessent Regia Solis erat.

Deum.

Pande fores augustis sublimis lupara
Terrarum Imperio dignior ulla domo
Quid valeat bello Lodoïca centum oggida
Monstrat quid valeat pace una domo

GERMANIA

Germania seu Teutonia titulo Im-
perij gaudens multas in se includit
Provincias. dividitur in Superiorem
et inferiorem. Ad Superiorem
pertinet imo Helvetia, quæ
constat 13 cantonibus ut apellant.

Ser

Seu quod idem est Palatinatibus.
quatuor sunt protestantium reli.
qui Catholici. Aliqui hii in hac Regi.
pertinent ad Regem Gallie, aliqua
ad Dominub: qua est libera pro capite
habet urbem Genevam
Secundo Alsatia antea domus Au.
striace nunc Regi Gallie paret.
ubi civitas Brisacum satis bene
munitum, argentoratum Suevia
in qua Augusta Vindelicorum vulgo
Aufspurg argenti opere insignis.
Bavaria vide jam notata Salis
burgensis Archiepiscopatus
Stiria in qua Gracium
Carinthia in qua Clangofurtum
urbs celebris.
Carniolia in qua Lubiana
Comitatus Tirolensis in quo Ani.
pontum vulgo Inspurg
Palatinatus Rheni in quo Childeberk
Amberga, itidem Palatinatus ejusdem
Francionia sive Francia orientalis
in qua Francofurtum ad menum
Burdegalum. Austria ut supra.
Moravia in qua Olomucium et
Glovia. Silesia, Vratislavia, Glatius
Lusatia.
Marchia Brandeburgensis in qua
Belgium francofurtum ad odram

Pomerania Lucanis in qua Stetinum
Ducatus Meclburgensis, in quo Lu,
beca
Halsadia que nunc Regi Dania
paret, in qua Amburgum ad albim
flumen.
Luneburgensis Ducatus in quo Lu,
neburgum Bremensis Archiepisco,
patus, in quo Brema Trisia Orien,
talis Vestvalia. Pluvia. Hassia
Veteraria Duchovia.
Langograviatus, Thurringia ea
Soralia Marchionatus Misnia
in quo Lysia Noviburgum Drezda
Ducatus Saxonia, in quo Maide,
burgum, Vitemberga Chala
Brunsvicensis Ducatus in quo Brun,
svicum hinc referunt nonnulli
Archiepiscopatum Moguntinum
Colonensem Trevirensem.
Imperator eligitur Franco,
furti Ad manum, ubi etiam coro,
natus Leopoldus annus, cum alias
coronaret Imperator Agmo grani
alij temporis coronabatur Imperat,
cur corona Lombardie. tum cum
Italia fuit pars imperij qua coro,
nabatur Mediolani, que corona
appellatur ferrea, quod habet
unam orbitam ea ferro. et ex hac

causa

causa Imperator Rex Italiæ appellabatur. Tertiam Coronam recipiebat Romæ ab ipso Pontifice, nunc vero solum approbatio Pontificis expectatur. Cæsar habet potestatem creandi Reges. Sic Henricus secundus Dux Hungariæ Regem fecit. Henricus quartus Vladislaum Regem Bohemiæ e Duce. Fridericus 2dus Regem Daniæ, Otto 3tius Regem Poloniæ, creat quoq; et Archiduces, Duces, Principes.

Rex Romanorum appellatur Successor Imperium, sicut modo Josephus 2dus, qua appellatio derivata est à Carolo magno, qui simul Imperator, simul Romæ Dominus. Archiepiscopus Moguntinus habuit antea jus coronandi Imperatorem, utpote Archiepiscopus et Archicancellarius Germaniæ, sed successu temporis cum Archiepiscopo Coloniensi convenere, ut ille habeat jus coronandi Imperatoris in cujus Diœcesi coronaret Imperator, quod si acciderit illum coronari extra Diœcesin, tunc Alternatum jus cum Coloniensi Moguntino habebit. Et licet Archiepiscopus Coloniensis coronaret Leopoldum 2dum Francofurti in

a

in Diœcesi Moguntini, et fuit consentiente Moguntino.

Germania Inferior quæ Belgiũ et Niderlunda appellatur. constat provinciis 17 Ducatus habet 4. Brabantiæ scilicet, in quo Antuerpia, Bruxella Lovanium Limpurgi in quo Limburgum. Luxemburgi in quo Luxemburgum. Geldriæ in quo ruræburida, Geldra et Comitatus Septem scilicet 1mo Flandræ seu Flandria, in quo Gandavum Tornacum, Cortracum Ducatum Negortius Dunkierka ostenda, 2do. Artesiæ in quo Atrebatum, 3tio Zelandiæ in quo portus recipiens mores ex Britannia et Francia 4to Hannoniæ in quo montes Hameracum 5to Namurci in quo Namur 6to Hollandiæ in quo Dorotacum, Amsterodamum, Rotherodamum Haga 7mo Gutthvaniæ in quo Zuthven, Lugdunum Batavorum Domina, quinq; scilicet primum Frisia oulden

4a

Italis, in quo Leobardum Ekat Fryly
Rovie 2do Mechlinia ubi Mechlinia
3tio Trajecti 4to Transisalania
quod est Transisalam flumen 5to
Groningi, in quo Groninga Mar-
chionatus S.R.I. unus Reliquet Antu,
exgia.

Belgium antea per Regulos Gu-
bernatur, deinde per Succesionem
devolutum, ad Carolum Burgundiæ
Ducem cognomendo audacem abavum
Caroli 5ti qui postea hebes factus.
Philippo 2do filio suo cum regno
Hispaniæ Belgium cessit. Hollandia
nulli jugi impatiens illius sub Philippo
2do excussit sibiq adjunxit Ducatum
Gelriæ Zelandiam ultrajectum Drovin
Frisiam. Transisalaniam Pro- aid fase
ningam, et nonnullas urbes, in rarie
Brabantia, et Flandria. multa appellant
præterea urbes nostro Sæculo in
Belgio Regi Hispaniarum à Rege
Gallia adempta.

In Germania Superiori fluvij
celebres Danubius, omni major.
Rhenus Amus Manus, Odra et
In inferiori Scaldis Academia
Hispanio ditionis sui Lobanium

et Ducum confoederatarum Provinciarum Lutunum Leopold9 Primus Imperator hodiernus, 2mo voto habuit Margaretham filiam Philippi 4ti Regis Hispaniæ ex qua suscepit filium Ferdinandum Venceslaum qui in cunis mortuus et filiam quam hucusq. vivere dicit. Secundo loco habuit Claudiam Felicitatem Archiducem de Inzpurg 3tio voto Annam Mariam de Neszpurg, et quo habet Josephus Regem Romanorum, et Hungariæ hodiernum, qui filiam Ducis de Brunsvic matrimonio sibi junxit.

HISPANIA

Hispania montibus Pirenæi separatur à Gallia mari mediterraneo ab Africa regnum Hispaniæ continet Castiliarum et Arragoniæ Regnum Castiliarum continet regnum Legionum, quod uno nomine Castilia appellatur, insuper Galleciam, Andaluziam. Granatam regnum Arragoniæ continet Carthaloniæ valentiam, Barcellonam cæpit

Ca

Catolonia, Casarum Gutta vulgo
Caragonia, Aragonia, Daugelona v.
Pompelopolis. Navarra Compostilla
Galleria Granata Granata Hispa.
lis Cordus caput Remadrilum Sug.
ri praeterea ditioni Hispaniæ Regnum
Neapolitanum Sicilia Ducatus Me.
diolanensis. Belgia Burgundia Com.
tatus insulæ, Canaria Philippona
magna pars inde orientalis insula Sar.
dania in Mediterraneo.

Nemo Monarcharum in Europa
tantum habet subditione sua sicut His.
panus sua sicut Hispanus. unde alicujus
regnum Hispaniæ ajebat, quod sol in
illius ditione nunqm occumberet.
ostendunt huiusq. Hispani literas à
Rege Persarum ad suum Regum data
cum hac inscriptione, a Roi a le Soleil
quoux chapan Regis primus gessit
Ferdinandus 5tus datum sibi ab A.
lexandro hoc captam Granatam
in Hispania fides nisi Catholica post
expulsionem judeorum et Mauro
rum praeter relictos nonnullos, quos illumi.
natos. Omnes Regis Hispaniæ
filij atq. filiæ infantes Hispaniam
appellantur, primo genitus vero habet
titulum Principis Austrianum qua

est

est Provincia Hispaniæ. Dignitantes in Hispania donantur à Rege non venduntur. Post grandes Hispaniæ sequuntur Gentilshommes de la Chambre. Sunt triplicis generis, primi qui sunt officij cubiculariorum, et actu serviunt 2di, qui ingrediuntur quidem cubiculum Regis sed non serviunt, 3tij qui neque assistunt, neque inserviunt. hique sunt omnium supremi, unusquisque vero horum cubiculariorum, gestat clavim à Palatio Regis ut illud ingrediatur quando placet. Gubernatores Provinciarum, et vice Reges, post triennium mutantur, quamvis nonnunquam longiori tempore protrahant. Gubernator vero Indiarum sex annis præest septimus vero annus illi additur, aditum et reditum. ordines militares in Hispania triplices. ordo S. Jacobi, orde de Calatabra, ordo de Alcanthara, omnes hi cum dispensatione Pontificis maritantur, quilibet ordinum habebat ante suum Magistrum sed post omnium ordinum unus est Magister factus. Celeberrimum hic monasterium 6to à Madrito lapide inscriptum est Curiale dictum, in quod extruendum viginti auri millionis expendit

sibi

Philippus 2dus viginti duos vero annos
temporis. ubi statuæ atq; picturæ ad..
mirabiles Sepulchra, item Caroli 5ti
et Philippi 2di ex lapide pretiosissimo.
de hoc Monasterio cum aliqui Lusitano-
rum Philippus diceret se in gravi
belli necessitate votum fecisse de hoc
monasterio extruendo. Lusitanus
certe qui tale fecit, modum habuit motu,
de eodem narratur, quod cum quidem
curiositate ductus loci illum videre
peregeret, Respondit ad annum illius
frontis spitij conspectum redibat, inter-
rogatus quare ultra non pergeret?
Pergat qui mori velit, enim enim si in
primo illius altitudinis conspectu ver-
tiginem patior, qui foret, si introascen-
derent.

ITALIA

Italia quæ et Hesperia appellatur
à Septentrione, et occidente per alpes
dividitur à Germania ab oriente medi-
terraneo, quod Adriaticum appellatur
à meridie mari inferiori, seu Hetru-
rico. Italia obtinuam pulchritudinem
hortus Europæ appellatur.

Plures in Italia Principatus et
Domini plures, Primus est Pontifex

cujus est Ducatus Ferrariensis, Ducatus Urbinatis, Ducatus Spoletensis, Bononia, Campania Romana, in qua Roma orbi Etensis ditio, Marchia, de Anthona, patrimonium Petri, in qua Viterbura, tenet pro rerea Pontifex Ducatum beneventanu in regno Neapolitano Avenionem in Gallijs Cardinales habet Legtua ginta, qui in tres divisi classes, Imo Cardinales Episcopi, qui numero 6. 2di Cardinales Presbiteri qui numero 50 Cardinales Diaconi numero 14. et

Secundus est Rex Hispaniæ cujus est Ducatus Mediolanensis, qui est Longobardiæ pars maxima et optima Regnum Neapolitanum, Regnum Siciliæ, quod insula est, et Insula Sardiniæ.

Tertius Veneta Respublica cujus est Cremonensis ditio. Verona Vicentia, Horologium Illorum Dux Dominus maris Adriatici appellatur In Consilijs Suis Suffragium non plus valet quam reliquorum omnes tales literæ publicæ et edicta sub solo Suis Nomine exeunt, ne ob ditescat, in vigilatur, ut Suos proventus expendat in officium

Suum

suum digne administrandum, quod si aliter fecerit heredes illius multentz

Quartus Magnus Dux Hetruriæ cujus est Resp: Florentina Senensis et Pisanensis. Quintus Dux Sabaudiæ, cujus est Dodomentum in quo Thuringia Caput, preterea Sabaudia.

Sextus Dux Mantuanus, cujus Mantuensis Ducatus Montisferrarensis, cujus est caput Casalium

Septimus Dux Parmensis cujus Parma. Octavus Dux Modenensis cujus Modena, Nonus Respublica Lucensis sub protectione Hispani Decimus Genuensis Resp: quæ etiam Liguria dicitz. Hinc mare illam altinens Ligustriam. Illis ad Insula Corsica, libera est et ditissima Respublica, sub protectione Hispani. Habes preterea in Italia etiam Austriacam domum Gorigiam et quasdam loca Alpina. Eidem subest Tirolensis Comitatus in quo Tridentum. His vicina Respub: Helvetensis, ubi Geneva et Grisones. Fluvij Italiæ, Padus, qui et Eridanus. Montes Alpesini Coronatus ajebat. Itali videntur Sapientes et sunt. Hispani videntz et non sunt.

Galli non vident et sunt. Alius vero, Itali eleganter, Hispani prudenter. Galli subtiliter loquunt et scribunt

Lusitania seu Portugalia

Lusitania minimum in Europa regnum ita cunctas Gallias longitudinis habet. urbes primo sunt Lisbona, 2 Ulisippona Ebora, Colimbrica, Braciara, Bragaza. In India vero Orientali habent Goam Armusiam Malteam Mo. lucas. Lusitania 1mo Reges habuit proprios, sed post mortem Joannis 3tij et Sebastiani Philippus 2dus Hispaniarum Rex jus sibi pretendendo ratione ac finidatis. armis illam subjugavit, sed illi impatientes jugi Hispanici sub Philippo 4to Patre hodierni Caroli 2di illud excusserunt. Regem sibi Ducem de Bragame quem Joannem 4tum nominarunt elegerunt post hoc Alphonsus 6tus hodie vero Petrus 2dus successit, cui nuper uxor è domo Neoburgica fatis cessit.

MOSCHOVIA

Moschovia ultima Europæ Regio Asiæ attingens, quæ ex Russia alba appellatur Metropolis Moschua, unum et quinquaginta millia domorum continet, nono die Septembris anni ibi inchoatur ordinarii, de nocte omnia consilia absolvuntur, ibi Lepores albi nascuntur. versus orientem Moschovia claudetur fluvio Obyos, qui Nahaicos Tartaros praeterlabitur. versus meridiem Sylvatica Arimea, et Perecopani. Versus occidentem Lithuania Livonia ac Svecia. Borysthenes Russiam et Lithuaniam dividit, et in Portum Euxinum se precipitat.

PANNONIA

Pannonia sæpe sumitur pro Hungaria nam magnam illius partem occupat. Pannonia enim sumebatur ante pro toto id quod complectitur Styriam Carinthiam Carniolam majorem partem Austriæ, in qua Belgiardum caput est. Slavoniam Bosniam Vindeos Marchiam partemq. Serviæ, quæ omnia ab Hungaris occupata modo Turcæ parent. vicina his omnibus est Bulgaria

Quæ omnia sæpe confundunt pro
Illiria, Sclavonia Dalmatia. His vi-
cina est Albania ad mare Adriati-
cum posita, quæ est sub Turca Vici-
na his est Resp: Ragusorum quæ
annis singulis Turcæ tributi pendit
20 millia Scutorum Aureor. his.

Thracia vulgo Romania Septem-
trione habet vulgariam portum
auxinum Propontidem et caput
illius est Constantinopolis seu Brizan-
tium vulgo Stambut, quem vocabulum
habet sicut et Roma imperat mari
albo et nigro portumq; habet clarif-
simum inter reliquas urbes cor-
tinet Adrianopolim in qua num
residet Imperator, quam alluit He-
brus Thenus quoq; fluvius celeber-
rimus.
In Europa Turcæ hæc dominia pa-
rent, Græcia Thracia, Bosnia, Servia
vulgaria Croatia, Dalmatia magna
pars Hungariæ Transilvania
Valachia Moldavia Tartaria.
Peroræpensis Ragusorum Resp:
quæ illi tributaria.

Græci nomine veteri Peloponnesus seu Morea quasi Peninsula
inter maria Pageum et Ionium
Epirus, quæ hinc Canina Macedo-
nia ubi Thessalia et Candia seu

Cre

Creta montes Graeciae nobilissimi Acroceraunia Pindus, Helicon Parnassus Pelion ossa etc.

POLONIA

De nullo hic minus loqui licet quam de Polonia supervacaneum enim judico de illa multis agere, in pagina in qua cum vivamus continuo versantur in oculis, quae scribi et dici possint illa proinde curiositati domesticae uniuscujusque relinquo. unum hic utilissimum judicaverim, ut Ducum ac Regum omnium Poloniae usque ad hodiernum regnantem brevissime gesta attingam quod servire poterit multum ad totam historiam Polonicam in compendium revocandam, quae ex selectissimis Historiis petita sunt. jam ergo à primo inchoamus

LECHUS

Primus regni hujus Auctor, et parens ex Schlavonia oriundus diu cum finitimis Germaniae populis bello conflixit de finibus Hungariae contra Mauritium Imperatorem, socialibus armis strenuè defendit spectante utroque exercitu tam Germanico, quam Polonico, ad singulare

certamen provocatus, interempto feliciter Germanorum Rege fines Imperij sui promovit usq: ad littg Balthicum Longobardos, ex Svecia mari Balthico effusos in Poloniā ferro ad Hungariæ fines ejecit, atq: inde in Italiam repulit cum Duce Albino. Bremam deinde Gnesnam primam Regni sui sedem erexit, nullis legum tabulis usg aut moneta, nisi v aliena v rerū commutatione, oblatis ultro sub ditorum suorum frugibus aleba tum. Senio tandem bellisq fractus propagato adultoq Regno Gnesnæ mortalis esse desijt. quos filios reliquerit Lechus? et quamdiu regnaverit infans Regni nascentis fama adhuc nescia loqui retinuit

VISIMIRUS LECHI NEPOS

Visimiriam et Gedanum urbes ex humilibus piscatorum casis ad Promontorium Prussiæ provexit erexitq. Terra mariq: Dundanis confligit et Suecis Fusso exercitu Sivardum Regem Danis in fugam egit, Jarmerico ejus filio inter victoria spolia capto.

Palatini xii Leissa in partes Gubernantium Reipub: Germani ereptas à Lecho Provincias vindicarunt nomine resistente, inde Palatini in Gnesnensibus Comitijs à Gubernatione Reip: dejecti fasces et fastum amisêre.

CRACVS LECHI NEPOS

Post longam in Gnesnensibus comitijs deliberationem una omnibus Lenteria adito Principatu novis Legibus firmavit Rempub: Iranos Orientales per Pannoniam in Polonię fines ej: Iavos profligavit, et depulit: Romanos, Germanosq; repetitis proeliis vicit, Bohemiæ regnum ultro Le Caci Imperio submisit. Cracoviam erexit, Vistulæ vado monti imposuit, et eo Sedem Regum Gnesna transtulit. Iravonem portentosæ magnitudinis sub arce latitantem peremit. In Lassotino demum jugo est, nimirum quem sui cives celo inferre non poterant integro monte utcunq; fideribus adjuverunt.

LECHVS II CRACI FILIVS

Ut patri ad regnum Poloniarum succederet, fratrem natu majorem Spytiè venationis peremit. Celere detecto paucis ab electione diebus pulsus in exilium, pastus indignus eam stellurem colere quæ fraterno sangvine imbuerat.

VENDA CRACI FILIA

Ritigerum exsormaniæ Principem repudiato illius connubio sibi pratio prosternit. in Vistulam fronte de, lapsa. Virginitatem suam devovet ignoto Deo in alto monte, tumulat prope villam à suis manibus Mogita dictam Ritigerus vero vi amoris sub. actus dolori succubuit infelix, cui nec amores bene cesserunt nec odia

PREMISLAVS I. SEV LESCO PRIMVS.

Moravos prædam in confinijs regni agentes ingentibus strata gemmata fudit fugavitq. Premislaum urbem à suo nomine appellatam erexit Ex auri fodinis Princeps vero aureus.

LE. SCO FRAV. DVLENTVS.

Grande occupati Principatus de. deita regno et vita pulsus, docuit parū valere Scelera ad imperium reti: nendum

LE. SCO 2dus.

Cum Caroli magni exercitu ex Hungaria in Saxoniam eunte inter albim et Solam fortiter dimicavit finitimos populos originis sue insultantes ferro, Domuit divisis illegitimos inter filios Provinciis regni amplitudo immunita in Saxonia, quos imperio quoq; tenebat, Sepultus vitu antiquo longius regno abductus memorions contristaret. quos toto vita sue cursu recreabat.

POPIELVS PRIM9.

Nulla gessit bella exactis aliquot annis in Principatu Cracovia obijt, arem in Cracovia ad locum Popio erexit Sedem regni Cracovia Gnesnam, deinde Cracoviam transtulit in mecando frequenter sed suorum muribo

demovebat Respondit tamen malo usurpato voto eventus destinatas â Superis penam, ad Posteros ejus differendo, Nimirum sape latent posteri qd majores ingrediantur

POPIELVS 2dus POPIELI PRIMI FILIVS

Magistratus venales habuit, erudelis et lascivus Patruus veneno extinxit, ne regno succederent circa annum 123 Prussiam obÿt, peremptus â muribus, qui ex cadaveribus patruorum prognati aream regiam invaserunt, et de tota stirpe tanti facinoris penas exegere dicuntur. Rum posteris quam rerum interest Supremam inter fortunam Principium et externam sepe vili ab ictu prosternunt.

PIASTVS CIVIS CRVSVICIENSIS

Magnarum virtutum Princeps Troni Socium repicham habuit

condítione originis parem et moribus Centuriatis Brusvicia regni comitijs electus in Principem 50 annorum aevo praxis nullos hostes habuit, praeter filios Leschonis 3tij caelesti ope auctus dapes Electoribus suis agnoscit. Regiam Crusvicia Gnesnam transtulit, ibi diem supremū clausit anno aetatis 120 Princeps quem autem nungm praestabat eligi, aut nunquam mori post 50 annorum Imperium integerrime administratur.

ZEMOVITVS PIASTI FILIVS

Ad Martem et bella natus Princeps somni parcissimus cultu corporis victuq parcus militum alieni abstinens liberalis, et justus Moravis Prussis, Hungaris, Germanis Pomeranijs et Cassubijs scilicet conflixit. Silesiā temporibus Papieli utriusq ereptam Poloniae restituit, sicut et Prussiam Pomeraniā et Cassubiam, Gnesnae obijt anno aetatis 72 hoc uno excessu de Poloniae regno male meritus quod diutius non regnasset.

LESCO 4tus ZEMOVITI FILIUS

Initia sui Principatus odijs exaspe-
rata nactus regia liberalitate hostium
conatus eludebat oleæ quam palmæ
studiosior. raræ in Subditos benevo-
lentiæ Princeps cum diu non posset
bene vixit et objit Duo tamen in
regno difficillima Sociari, prodesse
Reip: et placere.

ZEMOVITI LESCONIUS 4ti FILIUS.

Patri suo q̃m avo similior semper exstitit,
lassata nimirum Zemoviti prælijs bellona,
etiam sub Nepotis Imperio respiravit.
tamen in tanta regni tranquillitate
nihil posterorum memoriâ dignum
egerat Zemovitus Medysplaum
filium reliquisset. Gnesnæ ritu pa-
trio tumulatus.

MIECISLAUS Im. CHRISTIANUS PRINCEPS.

Sacro fonte ablutus, et itidem
orthodoxam recepit, et oculos, quos per

Septennium natura caluserat. inter
Hymenei thedas Deos ipsos, aras q;
gentiles verò lumini immolavit. Religi:
onem Romanam per omnes Regni pro:
vincias propagavit Archi episcopatu
Gnesnensem et Cracoviensem complu:
resq; alios Episcopatus erexit. Premis,
liam, aliaq; oppida Wlodomiro Ruthenor
dure populante impressere bellam egit
Sed felicius cum Bohemis proceribus
compessus Boleslaum Dumbrovica Fri
filium in Caternum regnum asserturq;
Pragam enim cepit, et in ea totam Bo:
hemiam restituit. Subtam religioso
Principe nos erat Polonis aquissimq;
Nanto medio temus gladio sacri evan
gelij audire certiorem. Regnavit annos
36 obijt anno 999 non impetrato
à Pontifice Diademate Regio pro quo
Lambertk Cracoviam Episcopum legatu
miserat

BOLESLAVS CRO
BI MIECISLAI FILIUS
MUS Rex Poloniæ.

Coronam Regiam nec non divi Mauritij
hastam clavo Salvatoris donavit ei
ab Othone 3tio, cum hospes in Polonia
sacra divi Martyris Adalberti.

Lyp.

Lipsana veneraturus advenisse per Biennium quievit ab armis ut religionem stabiliret. Saxoniam Bohemiam, Moraviam, Russiam victorijs peragravit et tripudium annuum imposuit. Prussos vero Regiam crudelitatem saepius ducentes, armis exuit, arcubusq ipso Borysthenes columnas æreas defixit moritq anno 1025 conditq Posnaniæ.

MIECISLAUS 2dus BOLESLAI CROBRI FILI9

Iustis parentalibus optimo patri persolutis Posnaniæ coronatur cum Rixa uxore quam illi vivente Patre Ottho Imperator hospes desponderat, cum Prussis Moravis, Bohemis, Pomeranis vario Marte Colluctatus, sed tandem feliciter fregit domuitq perinde atq Iaroslaum Ducem Russorum Anno demum ætatis suæ 44 Regni 9 Posnaniæ tumulatur

CASIMIRUS 1mus MIECISLAI 2di FILIUS.

Polonia fatali interregno per remotum insolito convulsa repetit ex

Plumiarensi Monasterio Casimirum
jam Diaconum. Hic adornato primum
in Mazoviam bello Prussorum Sudrenos
impetu validas fundit hostes fugatq.
ipsum veri belli autorem Mastaui
in Cruem agit. Benedictinos Plumā-
censes advocat Tyneciam aream illis
cum centum mansis tradit et novam Co-
loniam. Similiter Lubinense oppidum
ad monasterium dargit. Religiosissimi
Principis mortem ingens cometa Scribi
recessisse quasi viam ad astra monstra-
turus.

BOLESLAUS 2dus COGnomento Audax Casimiri filius.

Decimum octavum ætatis annum non-
dum egressus regnum et Diadema pa-
ternum obtinet. Bohemicis, Silesiis,
Hungaricis, Russicis toties palmis in-
signis, felicior tamen erat si triumpha-
lem illum gladium, quo tot hostes vicerat
et auream Kioviæ portam fecerat, à rene
divi Stanislai continuisset, neq; tot victo-
rias memoriarum innocentissimi sangui-
ne delevisset, quaquam regno et obedien-
tiâ exultis rem miraculo majorem
præstitit, postquam in Carinthia
a cæteris deflexit sanctissime eadem
solum daturus Principibus.

VLADISLAVS HEMANUS BOLES LAI FRATER.

Cracoviæ electus à coronatione abstinuit, Poloniam interdicto liberat pontificio. Prussicum, Pomeranicum ac Bohemicum bellum fortissimè gerit; victore ubiq; Siecieho exercituum pgr Poloniæ Duce generatissimo. Rebellis animum Zbigneï deinde supplicis maluit lachrymas spectare qm sanguinem. Tandem annis 20 rerum potitus ætatis 59 Plocæ tumulatur gloriosius Imperatur, nisi impotentis Siecieki, nutib9 nimio Lo permisisset.

BOLESLAUS CRI VOUSTUS, VLADIS LAI FILIUS

Patris imaginem à corde magis qm à collo ferebat quotidiè Lovicam sapius qm purpuram induit. Henricum 4tum Romanorum Imperatorum numerosissimo eduit exercitu. Zbignoi Jris Spurÿ fratribus provocatus Bohemicam Pomeraniamq; perfidiam egregiè ultus. Zelislaum Ducem ob amissam in bello manum antea, dextera alium ex aule transfuga

leporina pelle muneratus Germanicus,
Danicus, Prussicus. Triumphator. Quadra,
gies septies victor Russorum demum
et Hungarorum fraudibus circumventus,
post cruentam hostilis suiq. exercitus caede
36 annis in regno exactis aevi sui
53bus juxta Patrem Plocie conditus
docuit raram esse fortunam, sine in:
fortuniy appendice

VLADISLAUS 2dus CHRIVOUSTI FILIUS

Praelio fratres aggressus ac Posnaniam
superatur Regnoq. cadat frustra Conrado
ac Friderico Imperatoribus Romanis
Restitutionem soly Vladislao spondentib,
Nimirum hoc est impotentis ambitionis
fatum appetendo aliena sua plerumq.
amittere

BOLESLAUS CRISPUS FILIUS CRIVOUSTI

Plura bella composuit quam egit Russiae
Pomeraniaeq. Romanam fidem persvasit
armis ad instantiam Friderici Bar:
bosae Imperatoris Romanorum 1163 con:
cedit pro alimentis Silesiam Vladislao
fratri qui ex regno cum Cristina
in Germaniam profugerat. Boslesta
Castellanus Bilsensis Gnesnae a rege
judicatus, et Rogo additus, quod
Vernerum Episcopum Plocensem per
sicarios peremisset. Bohemi et Germani

rejecti à finibus Poloniæ, tot tantisq
auitus meritis Boleslaus post in=
faustum cum Prutheni bellum et
diram per omnes provincias famem
gravi morbo sauciatus Anno 1173 ætatis
46 in Arce Cracoviensi, relicto Lesco,
ne albo terræ mandatus

MIECISLAUS SE.
NEX FRATER BO
LESLAI CRISPI

Astucie et fraudulenter dominat
ingenium ñ indignum majestate
purpura efferravit nihil subeo
liberum in Polonia ne vocē quidem.
Avaritiæ supra modum dēditus nolui
divitibus imperare, optimis infensq
consiliarijs salutaria Episcopi Cra=
coviensis. Pedeonis spernebat monita
neq. frustra illo regnante ingenti
terræ motu contremuit Polonia, quasi
jugum mali Principis excussura.
Respondit brevis sollicitis vocis
eventus post 4 annos præcipitato
clandestinis Senatorum artibq è
solio dejectus, reliquit posteris do
cumentu Raro esset diuturna im=
morborum impunitas.

CASIMIRUS IUST9

Impacto à collusore Equite collapso
dum omnes Læsæ Majestatis reum

clamarent Casimirus se reum dixit, et quidem absolvit. effrenem magistratum licentiam suis imprimis moribus deinde legibus coarctavit. Semel severus ne semper esse cogeret Vladislaum 4tum fratrem et Pomeranorum hostem, rebelles subditos in armis jam benevolentia vicit. Micislao Halicziensium Duci titulum Ducatum vi et armis restituit. Pruscie Pomeranioy toties donavit veniam, toties Russiam ad obsequium coegit victore ferro, quantum non à civibus modo suis sed à Sugeris quoq; estimaret. Divus Hyacinthus martyr porrecta Sarkophagi manu palam fecit stimulata plene dextra sub Casimiri signis militaturus fratre Micislao, Hungaris et Prutenis compositis in festivo convivio subita morte extinguitur non renuente potius exire animo quem secura certo exspectabat immortalitas. Cracovie conditus anno 1195

LESCO ALBUS CASIMIRI FILIUS.

Micislaum senem ad Moldavam fluvium felici acie vicit Sanciogi vitam donat, Romanum Cathensium à se creatum Ducem Provincias Polonie invadentem cruento prelio reprimit, illo regnante accensus in

origine cometes portentosæ magnitudinis mendiariam Tartarorum irruptionem fatali crine demonstravit. Princeps multi mòi pessimo malo Asveto fœdo Pomeraniæ Gubernatore calliditate circumventus, et tota animi magnitudine tectus post balnea cum cum armatis fortiter dimicans interrimam collo animam reddens adeo à nulla majestate prædi est cæsus. tumultæ Cracoviæ.

BOLESLAUS PUDICUS LESCONIAL. BI FILIUS

Aureus Princeps in Saulum ferreum inciderat: ter regno pulsus ter exactus. Tartaris per provincias Poloniæ effusis. Henricus filius Vratislaviensium Ducum exercitu ocurrens deletus à Conrado Principe Petruo regnum Poloniæ ambiente motus civiles excitati, verum bella Hungaris Regis patrocinio vultus rebellis Russiæ. Silesiæ Moraviæ motus ferro emendavit. Jadzigas uno prælio ad interrectionem nominis delevit Tartaros prædam è regni visceribus agentes finibus ejecit.

conditos discordantium civium ostq
satisfodinis cœlitus apertus temperavit
post tot throni thoris sui miracula
nullam posteritatem reliquit præter
regiæ innocentiæ famam immortalem
â pudicitiâ pudicum vocatum 1226.

LESCONICER DUX STRADIENSIUM.

A Paduo Lege infortuno et gloriæ
hereditatem inconsultis Reip: ordinibus
adiseit, Regno â Polonis ursus, ab exte:
ris restitutis æmulo rejecto Tutela:
ribus Divi Mihaelis sub speijs vultus
ingentes Russorum Tartarorumq copias
fudit, fugavitq. Rebelles cives pro veniâ
donavit, supplices neq in hostes captivos
sævitum illatas â Conrado injurias
ferro vindicavit et igne, verum dum
palmas Laurusq Regni sui finibus
infert onustas prædis aliens victoriâ
depressus est. amissa potiore parte ex:
ercitus in flumine quod tranabat
tumulatus anno 1229

PREMISLAUS II Majoris Poloniæ et Pomeraniæ PRINCEPS.

Dum ingentes meditatur actus

Premislaus octavo sui regni mense
à Marchionibus Brandeburgensis
per insidias vita simul et purpura
exutus est ipsis Bachi hilarijs ad
Jaricidium abusi hostes devota sup-
cularibus cinctibus die innocen-
tium prima Regni victima in favillas
abijt Anno 1295.

VENCESLAUS BOHEMUS REX BOHEMORUM.

Scissa in partes Rep: simul cum
Loctico Lesconis fratre electus Loctico
in post quadriennium usurpati Im-
perij (propter Imprudentia licentiam)
rejectus à Polonis Bohemorum Regi
cessit solium verum cum duplicis
Regni hæres Venceslaus Polonos min
sibi fideles credidit, fecit et sedum
falli timuit fallere docuit, extinctq
Pragæ Anno 1305 vix è suo in-
genio perturbata corruptaq Polonia

VLADISLAUS LOCTICUS LES-CONIS FRATER.

Defuncto Venceslao solium repetit Polonio, impetratq a Ioanne 22 Pon. Pisie maximo diademate regio, quod olim per totum quadragesimæ noni audebat. Venceslaus cum quo divisus Reip: suffragijs electus fuerat coronatur Cracovie simul cum Hedvige consorte Anno 1320 resumpti regni 15 nihil in eo humile fuit præter staturæ corporis, animum armis, mis bis coronatus, bis unitus ne Pedimino Lithuanorum Duce fines suas vastaret, cum sibi affinem fecit filiâ Pedimini Casimiro filio elocata non aliâ dote quam ut bello Polonio capti redderentur. Tanto affinitatis fœdere auctus Vladislaus. aduersus toties fugit fugavitq cruciferos et ad affirmandas pacis indutias coegit veterum cum post bella tantis per reges rat, expirat 1333 mense Martio ad Martem natus Princeps.

CASIMIRVS MAGnus LOCTICI FILIUS.

Cubitalis parentis ingens filius coronatq cum Anna Conjuge Pedimini magni Ducis Lithuaniæ filiâ, ter in Russia ducto exercitu, ter victor nunquam voluit triumphare, redacta tandem

armis et formam Provinciæ à Casimiro Austria Leopoliensi Antistite ab urbano 5to subjecta est, major nihil omnino apparuit. Casimirus magno postquam vaticano fulmine tacto quid quid in suis gravo exemplo destruxerat. creatis um pluribus templis reparavit tenues, cives, à potentiorum vi Sanctissimis legibus munivit. urbem nominis sui recordationi dedicatam extra Cracoviensia Pomeria excitavit ut cives suos, quos non licebat manibus moribus arctius complecteret impleta ingentibus meritis magni mensura nominis cygno delapsus in venatione cessit ingredam avare morti A. 37.

LUDOVICVS HUNÇARIUS

Avunculi sui suffragio suis regni Poloniarum obtinuit, Ramonius tamen Regæ dici maluerat, quam Polonius. ideog in odia civium ad primum solij limen impegit, quod invitus regnare videret, nec tamen sceptro palmâ renunciaret Patri Poloniam reliquit

gubernandam, ipse in Hungariam re-
gressus. absente dui Principe longum
regni silentium sunexit, et nullis
tamen aperta via sceleribus Ludovico
interim de Russia, Hungaria adjun-
genda cogitante, sed dum Poloniam
minuere ampletudinem meditatur
vita et regno exutus est, hoc unum meriti
ut mortuus à pauris ploraretur. ob 62
regnavit annos 12.

VLADISLAUS IA-
GELLO MAGNI DV-
catus Lithvaniæ Princeps.

Cracovie cum fratre Vitoldo Sacro fonte
ablutus Vladislai nomen accepit unit
Lithvaniam Poloniam Cracoviensem
Academiam erigit à Scythis Pragensi
universitate magistris civilibus dissidijs
compositis Cruciferorum Sovvo profligat
Magistro ordinis capite supra 44 millia
ex aris in Poloniam ducta, signa hosti-
lia 52 in Basilica Cracoviensi Deo exer-
cituum appensa in Trophoum annis 62
in imperio exactis Religionis defensor
acerrimus ad lauream evocatus Gro-
decij, mense Junio duobus filijs Vladislao
et Casimiro in solatium mœsta Po-
lonia relictis.

VLADISLAUS III
Jagellonides.

Ad Hungariæ Regnum invitatus albam regiam inaugurandus deducitur et diadema in Basilicæ S. Stephani assvigoniensi Episcopo accipit Bulgariam Rasciã Romaniam victorijs emensus bellum tandem contra amuratem suscipit de quo repetitis præliis ad Varnam equo labente cecidit in Janizaros cum sanuis suorum invectus dissipato hostium equitatu regnavit in Polonia annis 6 in Hungaria 5 Adolescens prope 30 emensq ætatis annum.

CASIMIRVS II VLADISLAI FRATER

Marieburgum à Cruciferis occupatum cum alijs propugnaculis auro redimere maluit quam ferro parendum ratus sanguini potius gn ari ex Elisabetha Imperatoris albati filia suscepit Vladislaũ Hungariæ et Bohemiæ Regem Divum Casimirum, qui ab Hungaris hæreditatus mutatis eorum animis Vilnæ quadraginta ætatis anno obijt S. Joannem Adalbertum Alexandrum Regis mundi Poloniæ Regem et Fridericum S.R.E. Cardinalem Gnesnensem Archi. Episcopum et Cracoviensem simul diversit è vivis postquã regnasset 44 vixisset 64. anno: 1492.

IOANNES ALBERtus Casimiri frater

Cattimachio ex Italia profugo consultore cursus in dia Polonorum excurrerat. in Bello Moldavico circumventus, et ito fe: dere profligatus Torunnij apoplexia tactus occubuit Princeps nulli Regum 2dus si fortuna ingenio regnasset, annis prope 9 regnavit.

ALEXANDER IOANNIS ADALBERTI FRATER.

Stephanum Moldavie Palatinum ex malè occupata Pokucia, unum deinde vita expulit, Prædones Getas Polonia spoliis vinctos restaurato passim ordine cecidit fortiter, egit in vita annos 46 in regno prope 5 Elatus ad tumulum 1506 elo: quium quid posteros obtinuit, quod nihil in fortuna sua majus habuerit quam ut posset, nihil melius, quàm ut vellet omnibus benefacere

SIGISMVNDVS I. FRTER ALEXANDRI.

Fratrum ultimus ad regiam evocatus dignitatem 40 millia Moschorum cæsis Borysthenem embescere fecit effuso sanguine poremptorum. Basilidam de Moschorum Duce Basilio patrum Scythia

Moldaviæ, Prussiæq; Laurus comitata
colluctantem in Baltico littore
anguent in ovo suffocavit annorum demũ
et gloriæ plenus Regni sui Diadema tra-
dere maluit filio, quàm relinquere. 82
annos cum natus uno supra 40 rexit
potitus ad præmium recte factorum
evocatus.

SIGISUNDUS AUGustus

FRATER SIGISMUNDI IMI.

Bona est Sforziis matre genitq; pa-
rentis appellationem in suos mores tra-
hens Lesagenario patri meruit in throno
assidere omnibus præliis victor, Suecos
ac Moschos in Polonia repressit, eamq;
Carlandiæ ac semi Galliæ successionẽ cu-
mulavit. Humanis sacrisq; legibus con-
firmatis florentissima pace beatam
reliquit. præcipuus libertatis, jurium
comitiorum potens et auctor extinctq;
Kny Sigmi avi sui homo Regni 25
ultimus Jagellonides.

HENRICUS VALESIus

De morte Regis Galliarum Germani sui
admonitus in consultis regni ordinis q; post
annis unius gubernationem Liliæ Galliæ
rum aureis Poloniæ sceptris præposuit
in Gallias reversus.

STEPHNUS BATORI

Transsylvaniæ Princeps.

Divisa Regnō: electus et coronatus, alijs Maximilianum Imperatorem, alijs Stephanū renunciantibus Dissidium ordinum regni in generali tandem conventu pacificationis Andrejovie positum bellum contra rebelles Gedanenses, nec non contra Basilium Ducem Moschovie gessit prosperrime tribunalitia Regni judicia instituit tandem absolutissimo Princeps Grodno vivere desijt regnavit annis 12.

SIGISMUNDUS III IOANNIS SVETIÆ OTTHORVM

Validalorum Regis filius

Matre Catharina Jagellonia Sigismundi 1mi Poloniæ Regis filia natus nequidquā prævalente Maximiliano Archiduce Austriæ Rodolphi Imperatoris fratre Rex Poloniæ electus. Divisis Regni maximi. arum suffragijs Turcarum sub Chocimo 40 millia Tartarorum 100 millia acie profligavit. Deletis ab interrelione 60 millibus barbarorum Moschorum regnum unaum metropoli Moschau sibi subegit filiumq. Vladislaum magnum Moschoviæ Ducem inaugiravit. obijt Varsaviæ anno ætatis suæ 66.

VLADISLAUS III SIGISMVNDI III FILIUS.

In paternum Solium uno tantum ad Speciem libertatis nihil reclamante electus, et via coronatus frigidiem natis hostem. Moschum in Severia Turcam in Podolia Suecum in Prussia victor de omnibus obijt Mercii 20 Maji 1648.

IOANNES CASIMIRus VLADISLAI 4ti FRATER

Pressam Svetiis, Moschovitis, Cozaticis, Hungaricis, Tartaricis ubijque armis patriam ab ultimis fere vindicavit ruinis regnavit annos 20 abdicavit diadema 1668.

MICHAEL CORIBVT WISNOWIECCIVS

Admirando omnium regni ordinum consensu Rex prodamatus, et coronatus Natus Regis. Regum anno 1609 obijt Leopoli die S. Martini illa ipsa die qua ad otium expugnatis et captis 30 millibus excratus Regni et magni Ducis Litvaniæ insignem de Barbaris victoriam reportavit.

IOANNES TERTIVS

Generatissimus armorum Regni ductor et Marescallus Augusti corporis majestate, et absolutæ prudentiæ amplitudine

dig

dignus olim terrarum imperio. Rex Poloniæ omnium ordinum votis renunciatus, Varsaviæ, Cracoviæ coronatus, à Primate Regni Andrea Olovio Turcas, Cosacorum Tartarorumq; fulmen victor, oriëntem castris cacuit. Demet ad Rhenum iterum, iterum ad Viennam sacri belli generalissimus, regnandi artibus, et rerum gestarum gloriâ nulli Regum post Reges natos secundus post 23 annorum Regna et acta immortalia eodem die quo Solium conscenderat mortalis esse desijt Anno ℞ 697 die Sanctissimæ Trinitatis relictis tribus Principibus filijs, Jacobo, Alexandro, Constantino, et Serenissima Theresia Bavariæ electorii Consorte.

AUGUSTUS II.

Sacri Imperij Elector, et hereditarius Saxoniæ Princeps, armorum peritia et invicta fortitudine animi præstans post Hungaricas Turcicas Laureas ad regni Poloniarum Coronam suffragijs ordinum expetitus die 27 Junij electus 5 Septembris, Coronatus ℞ 697 Rarò in Saxonia exemplo Religionem nobilitavit. Orthodoxam, et totum ita exterruit orientem, ut ad tam diu exspectata tam universalis pacis fœdera inclinaret. ℞ 699.

SVECIA

Svetia claudit à meridie Daniá à Septentrione Bothnia, ab ortu Mari Iordano ab occasu Immensi montis jugo Levonis dicto, Has potissimum Provincias continet. Bothniam, Orientalem, et Occidentalem Lapiam occidentalem nam orientalis Moschi est. Gothia quæ dividit in occidentalem, et orientalem Livoniæ magnam partem cum Metropoli Riga Extremi Svedorum versus Septentrionem sunt Lappi, qui Solis venationibus vivunt.

In Svetia ita purus, et sanus aër est, ut plures homines numerentur 104 annos. Sæculo 15 facta est Lutherana, ante Catholica, in illa regni sylva 30 milliarium etiam hiems conservans magna parte viri Statem, Metropolis Svetiæ est Stokolmia sytra maris salutes. posita ad instar Venetiarum celebris urbs quoq. est est Upsalia ubi Academia, et Archiepiscopatus. Calmar præterea etc.

TARTARIA

Tartaria est duplex Asiatica et Europea, Europea alia Perecopica dicta ad Precopum quæ

jecit ab Istmo. Alia Crimea
caput illius est Crim, continet
non solum Tauricam Hersonesem
Ped. et alias Regiones situatas intra
Boristhenem Dniepr, Istrum
Neger et Tanaim Confinia Pt cum
Moschovia, paret hodie Turcis, de
Asiatica vero Tartaria non est
hujus loci agere.
Haec de Europa breviter dicta
et tantum praegustata sufficiant,
fusius enim de illa agere non
hujus Theatri fuit, qui plura
scire voluerit consulat historico-
rum, potissimum hujus Seculi
volumina. Nos jam ex hac tabu-
la calamum subtrahimus.

Habebam Aulicum

Aula eadem est omnino fides quae mo-
bilis aure blanditur. Sed post mordet seu
Scorpius Aula. consiliis raro melioribus
utitur aula
Similet regnare diu qui jussit in aula
Exulat integritas, mobilitas et candor ab aula
Ferre moras, iram frenare doce-
mur in aula.
Grande deus videre bonos censet
in aula
Horreat verba loqui impiunt
qui crescere in aula.

Invidiam qui ferre nequit discedat ab aula
Langvent virtutes, regnat nec̄ omne per aulam
Muneribus montes hominum capiuntur in aula
Nugas ala, lares et fumos vendit inanes
Otia quis quis honesta cupit discedat ab aula
Porta Orebi in terris aula et tua Tantale scena est.
Quaestus adulari et mentiri primus in aula
Rara avis in toto vere pius aulicus orbe
Sincero animo non est locus aptus in aula
Turpe senex et inops quando incolit aulicus aulam
Vitae difficilis methodus bene diuq aula.

EXERCITATIONES DOMESTICÆ LIMÆ EXCVLTÆ ET PER VARIA RHETORICÆ ARTIFICIA DEDVCTÆ AB ANNO 1700. IN ANNVM. 1701.

Opus pretium duxi illa
quæ domestico castigantur
calamo velut è privato lare
proferre in publicum Theatrum
tum ne suum deesset defu-
tibus circa illis ingenijs Solati-
um, ubi viderint plus quàm Gor-
dio nodo involutas difficultates
limatissimæ mentis acie dissolvi
posse, tum multiplex fructus et
tot ac tantis Artificij Rhetorici
Dotis, quibus omnes mi materia
ita completæ sunt, ut simul
artificium simul modum et praxim
illius ostendam, fruere proinde tuo
et meo labore, et disce ex arte
agere Oratorem.

IMITATIO.

Primum quia facilitate Artificium Rhetoricum est imitatio ideo et ordinem imum judico

Est autem imitatio quadam animi applicatio in exprimendis aliis, quo quia quia multiplex est, alia enim occurrunt imitanda in Stylo Phrasi sensu artificio, id circo hic nonnullos ejus modos et praxim ostendo.

Primus imitationis oratoriæ modus est, cum ex uno Idiomate in aliud transfert, aliquid servata omni venusta. te, uti potest alterius linguæ in hoc genere multi imitatores occurrunt, potis. imum hoc Seculo. ubi jam Gallica Italica rapina Gallica versa indies pro manibus habentur, cujus artificij do hic Exemplum, quod est tale

Atlas turpiter sub mundo muliebri latiscens Seu præsentis Seculi vestiu splendor usq. ad mulierum luxum effusus videte quem ferre sententiam de grege mundiorum delicatulo rum, qui nihil habent usq pensi quam ut sint in odoribus ita Cola mistris ut Capilli madeant unguento ut Gyris fluentibus æquali fabrica

circinnorum ambitiosa circum tempo=
coronentur, ut tutlo foris gravet. ut
apte vestibus exprimant arcus, ut
aurum, et torques velle cadat a pectore
ut gemma fulgeat atq. accendatur.
articulus, ut aures bis, ut mundi, ut
ornati, ut compositi fastigi tanquam
ex pictura toti prætereuntium oculos,
amicosq velut ad emporium delici=
arum, aut officinam alliciant. augent
vestes multiplici sub fato Bombicino
Sericoq apparente per crebras incisuras
quasi per totidem v intemperantiæ
spiramenta v vulnera parsimoniæ
minirum invenimus, quomodo
multa simul indumenta, et tanqm
plura in uno luxu spolia gestaremus.

idem polonico idiomate vide

Simili artificio habes expressum
luxum mensarum, quem licet hic
brevitatis causa non exponam nativo
Idiomate, quia tamen servire pote=
rit ad descriptionem in simili materia
proinde hic illam tibi subjicio.

Mensarum luxus ævi præsentis.

In cœnas (tam liberales et
alias taceam) quam liberales

ac splendidi planeq prodigi alter
prodigi summis, nimirum hoc quoq deerat
clementiis rerum, ut tributaria fierent
voluptatis, neq enim necessitati vectigal
solvitur, quot marium quot terrarum
quot aeris defatigatione conficit. tanto
quarentium impendio, tantoq discrimine
ut semper nominum periculo cenemus
interdum et vitas, abeq illo animarum
aretio sapè quia vitemq non ad epulum
sed ad spectaculum invitamur, ecce
tibi ad numerum, et tangm in trium-
pho fercula deferuntq, prodeunt abe-
untq uti venerunt postquam ou-
bis diu servierunt cellaria integra
sapè sunt vrbium tributa sacrarum
(ut alia omittam) ad delicias ad
usum venenum, fecimus angustq
est gutte orbis noster appositas dapes
non sapore sed sumptu astimamq
illis solum cibis acquiescimaquis
extremus oriens aut flamosa
naufragijs maria misssent.

Secundus Imitationis
Oratoriæ modus est, cum ex
oratione ligata fit soluta, quod ut feli-
citer eveniat duo observabis unum
ubi est sine adjectivo substantivum
ni carmine adde illi adjectivum

ubi verbum sine casu addeilli casum
vg modum loquendi vg. finitum verte
in infinitum, et econverso Semper
Tamen habita boni Sensus ratione
Z dum ita disponе verba ne videant
ductum carminis servare quod si
fuerit aliqua phrasis Poëtica refer
illam in oratoriam. Optimus ad hoc
imitationis genus, Lucanus hujus
versûs quibus naturam modicis
contentam libro 4to asseri. Hic eodē
artificio absolvimus. Ita ille
versu O provida rerum!
Luxuries nunqm tanto contenta paratu
Et quesitorum terrā Pelagoq ciborū
Ambitiosa fames, et lautus gloria
mensas. Discite quam parvis liceat
producere vitam
Et quantum natura petat non-
erigit egros. Nobilis ignoto diffusus
consule Bacchus non auro mitrag
bibunt, sed gurgite puro vita redit
satis est prostratis fluviis q Ceresq.
Quem ita imitati Summus Solutā
oratione parvi mundi Theatrum
seu natura humana paucis con-
tenta.
Heu quam prodigus est humana-
rum rerum insatiabilis luxus

et nunquam parvo paratu contentq.
qui ille dum ambitiosa fames, et
lautæ mensæ in explebilis gloria, quæ
nec quæsitorum tota terra, nec immen-
so Pelago advectorum uberum copia
satiatur. Discite mortales, quam
parvo annonæ proventu humanæ
vitæ spatia producere liceat, discite
quantum est, quod à vobis jure suo
naturæ exigetat, ægros hominum
animos non nihilis Bacchi liquor.
ipso quantumvis jure diffusus erit
non auro aut Mirtha potatur
sed puri currentis Cynthia amissa vita
redit, satisq est laboranti populo
profusus fluvius ac Ceres fertilis

Tertius Imitationis Ora,
toriæ modus est cum aliquem Au-
thorem ita sequimur, ut Stilum illius
omnem retineamus, aliam solum
phrasim, et verba apponendo. Imitati
sumus in idiomate polonico in fune-
re ultimi c. familia. quod vide.

Quartus Imitationis
Oratoriæ modus est. si in aliquo
Auctore figuram imitaveris, atq.
ita materia expresseris ac illam
Ciceronis figuram. Non placet
Antonio consolatus meus ac placuit

Serulis. Comitatus est non nemo
Hereticos divorum cultus asper-
nantes. ita exclamando. Non placet
male sanis hominibus divorum
cultus. at placuit Augustino hoc
imitationis artificium ita tu quoq;
nuper expresseras illam figuram
celeberrimi nostro Seculo Panegiristæ
imitando. qua est latio. Composita
illius procella trajiciendus erat Da-
nubius victo Danubio superandi
montes subjectis montibus penetra-
re sylvas. qua si non iter ingressus
fuisset. Es proelium cum saxis et
sylvis, et feris prius certas quam
dum hoste

Tu de Serenissimo Rege Augusto
2do citato passu ad oppugnationem
Ligæ progerante eadem figura ita
diacras, Quanta illa sunt, quæ tibi
Regum serenissime viam tuam dif-
ficilem obsidebant? superatis patriis
votis, de salute sui Principis sollicitis
vincenda erant tam longa terrarum
spatia post emensa victrice passu
illa Zvina fluvius rapidissimo
trasiciendus. trajecto flumine loca
palludosa, et ancepsa erant adeunda
quasi per tot bella ad unum bellum
esset progerandum. sunt et plures
imitationis oratoriæ modi quia

difficiliores, et primo inipientium gradu altiores hui at illis superstes eo inseram tamen illos ubi per faciliora primam glaciem fregerimus, nunc jam ad alia proceramus.

Expedito artificio Oratoris aggredimur amplificationis oratoriæ artificium

AMPLIFICATIO

Est extensio dilatatio auctoris dicti alterius v facti v utriusq hoc est id quod ipsius excedere poterat extendit ad plura cum autem varij sint modi et multiplices amplificandi, hic primos et principales examinamus. Primus Amplificationis modus est per reflexiones ingeniosas et conceptus, hoc est cum de aliqua re discurris ingeniose, ut facias vero conceptum observa omnes circumstantias, quæ occurrunt in ista materia quam vis amplificare per conceptus, unam circumstantiam cum altera, confer et combina. Sic amplificabas nuper factum Caligulæ qui duos libros circumferebat, unum gladium et alterum pugionem. quibus damnatorum hominum ad gladium et pugionem jubebat, ubi nota omnes circumstantias in hac materia occurrentes. imo ipsum Caligulam. qui fuit animus tyrannorum Maximus. do libros ipsos, in quibus occurrit papyrus, margines, literas,

stylus. 3tio titulum librorum appellabant enim Gladius et pugio, ubi combinando unam cum stantiam cum alia multam faciunt conceptuum habuisti unum hic observa ut non solum conceptum ponas. Sed simul illum aliqua strasi, et figura attollas, amplaxim habes.

Bibliotheca Crudelitatis
Seu Caligula Romanus Imperator
2 libros Gladium, et pugionem
quibus damnatorum hominum ad
Gladium et pugionem capita con.
scribebat circumferens.

Coronatum illius Imperij Romani
Scelus purpura Aeternus pudor
Caligula inter crudelitatis mumi
menta Gladium et pugionem (ita
illos appellaverat) quibus hominus
capita ad Gladium, et pugionem
damnata damnaret renuncebat.
Scilicet parum illi fuerat gladijs
et hastis cives in arena confrihgere
leitori nisi simul Imperator ipse
in pagina calamo confixisset, prius q.
hic expulgeretur è vita stylo quam
muerone. Ille ita diviso crudelitatis
officio, uterq. cives proscribebat
legebat, ergo tot sublatorum è vita
infamis liber non tam in lucem
publicam, quam in perpetuum
funus editus ibant. eadem via

simul ad Imperatoris fastos simul
ad fata miseri cives, idemq; tunc fuerat
Cæsaris notari manu, quod gladio car-
nificis jugulari non digna sed atro fu-
nere pagina notabant, et pro nativo
candore et sanguine populorum
more pallescebant levefolium multi-
plicatis cadaveribus gravabatur et
inter unius libri marginem tota Ro-
mana fortunæ integritas jacebat &
distinguebant, damnatis ad necem
capitibus libri extrema vita fossiles
sententiæ, nullaq; ibi fuerat non
mortis linea ultima agebatur simul
et describebatur crudelis historia,
nemo unquam acutius scripsit,
nemo magis ad sensum commune
orbis, nemo tamen fuit, qui illum
librum non optaret sibi prohibitu,
qui luis usuram prohibebat Oca-
lamum ipsius Erebi carbone civi-
bus atriorem, o fastos togo dignio-
res quam lucæ, atq; ad immortalium
flammarum iras demovendo.
Eodem artificio vituperavimus
fastum Neronis qui palatium ad
instar cæli fabricatum Romæ sibi sta-
tuerat illius inquilinum de ipsum
Jovem Supremum dominando, ita contra
illum detonuimus.

82

Pericles contra cœlum terrestre Neronis fulminans, seu Palatium Neronis, ad formam Cœli factum oratione vituperatum.

Quid demum istud quirites? Nero in cœlo aspicit, dignus terris omnibus exulare, quod jam relictum virtutibus si tua scelus Apotheosi donatur? et si obscura flagitia ipsis sideribus illustrant? quos dabimus pietati radios, quam religioni promittemus lucem si astra Tyrannidi, si probris ipsis cœlestia lumina impendunt? haecne face toties ipsas meritus. o furiarum tædas collucebit! Atria hæc et stellantia Cœlitum tecta. dignus ad ipsos detrudendus inferos habitabit. Quis jam Cœlum aspiciet quis suo vultu astra dignabit, si inter hæc Neronem aspiciet Excute Olympe? turpe pondus, atq hoc turpi onere te libera. Nullq̃ǔngm Athlas humeros tibi dabit, nemo volet omnium scelerum plenum Cœlum sustinere ipsa Tyrannorum crudelissime tantummodo aspicere

velis coram te pallet luna, et sua
astra abscondunt radios ipsi quos
soli grave est oriri, etiam meridiem
odit in tanta scelerum luce at equidem
dignum te in Zodiaco radiare, et te sic
monstris, quam hominibus videas gratiore
o dura tempora! o navas clades. Nero
Calo praecst; quid nisi facultatis pub-
lice eclypsim metuemus, quando vobis
non Romam, sed ipsum mutaturus orbem
Cometes accenditur. Nemo post Neronem
regnantem Celum quod spirare volet
semper nos praeclara futuris cogita,
tio torquebit. Quid agis? cui labori manu
cui humeros oneri dabis? postquam om-
nia recte conseceris Celum hoc est, nihil
plus quam Nero post scelera sua deprehi
est gratiebis.

Secundus Amplificatio-
nis oratoriae modus est, cum plures
causae alicujus assignantur quae non
sunt quidem jam ingeniosae et inex-
pectae, sed solidae, et fundamentales tali
methodo sua in Senatu vota protere
In causa Patrum solent ampliare. Exactam
hujus doctrinae habuimus, ubi diximus
Turcam etiam facto foedere Poloniam

infestabit, et hujus plures assignando rationes, ita hoc amplificavimus.

Nunquid Christiani Helionę sanguinis Regnorum Predonem Turcam etiam facto fœdere ab infestatione Poloniæ cessaturum putatis? et creditis (jam sequuntur rationes) quem Christiani nominis pœnæ odium præcipitat Sacrilegium, cui orientis triumphi quietem abrumpunt, quorum nostris intestinis dissidijs in nostram cædem manus armavimus? sub specie pacis, belli venena fovet, et speciosa virtutis titulo scelus palliat.

Tertius Amplificationis Oratoriæ modus est cum res aliqua amplificatur per definitiones congloba tas seu plures explicationes naturæ rei ut autem strictior definitio nota universaliter naturam cujusvis rei duplicitur posse explicari, et definiri 1mo dicendo quid sit illa res 2do dicendo item quid non sit. ita nos libertatem Poloniæ definivimus. dicendo 1mo quod sit nobilitatis gemma, legum custos. et 2do diximus quid non sit libertas non enim libertas est iniquitatis pallium asylum nequitiæ unde jam Doctrinæ hujus praxim

Aurcum libertatis saeculum in Regno Polonicæ.

Invidete nobis retroacta Sæcula invidete reducta: post atales habemus etiã inter gregnentem fori armorumq; strepitum. aurea Sæcula Saturni, dira nobilis libertatis officina cudit in dies Quid enim libertatem nostram appellaverim, nisi aurea publicæ felicitatis momenta, Sæculorum pretium, nobilitatis gemmam regnorum fortunam civium propugnaculum illa illa est qua nihil sub corona Sclviâ caret pretio: tius, nihil custoditur firmius, nihil ab hoste oppugnatur acrius, o Solem fortunæ diem auendentem poquitis! o primum sub frigido axe nostro dius! o magnum in toto Republica corpore pro celsum mentis caput! nemo, nemo obiecerit nostræ gentis libertatem publicæ iniquitatis pallium asylum nequitiæ Scelus licentium fomentum peccantiũ, non enim iste est libertatis character Sed licentiæ nota non gemma Nobilitatis pretium, Sed omnium decorum prostibulum, non regnorum Salus Sed exitium

Quartus Amplificationis

Oratoriæ modus est, cum propositione particularem dmplificas per univer-
salem, seu reductis illam ad propo

sitionem universalem sic vg si laudares aliquem à liberalitate istam propositionem particularem Mecanas est liberalis reducere ad universalem dicendo in communi multos vidit orbis liberales, erant qui facilius donabant, quam poterent et quibus enumeratis jam descenderes ad propositionem particularem dicendo nemo tamen tamen fuit Mecanate liberalior qui etc.

Eodem artificio nos quoq laudavim fortitudinem. Floriani Sarij qui tribo hastis confossus illis sagerividendo immortalitatem gloriâ merobatur. Propositio universalis erat multa habuit orbis heroine fortitudinis prodigia. Particularis autem propositio fuit. Nemo tamen nostrum Sarium animi constantiâ sagoravit jam huius exemplum habes.

Theatrum Immortalitatis in Floriano Sario tribus hastis confosso, Seculorum admirationi apertum

Novum immortalitatis Theatrum Nobis hodie aperit invictissimi

Herois Floriani Sarij animi magni=
tudo, multa quidem sunt digna æterni-
tatis Sæculis, tabulis herorum facta;
Videte quanto gloriæ feratur, et ipsis
se se attolat cladibus illud Romani
Imperij fulmen Annibal, quot hostium
Trophæa, quot Colossi victoriæ ipsi cælo
inferunt Scipionem, in quanta luce
versetur inconcussa Scævolæ audacia,
quot palmas numerat Cocles, magna hæc
quidem sunt, nemo tamen majori unqum
enituit bellicæ fortitudinis exemplo,
quam Poloniæ Heros invictus Floria:
nus Sarius, cedit illi gloria magni
Scipionis, minor est ipsis licet elatq
domitis Alpibus Annibal. Decrescunt
ad tantam heroicæ mentis magnitudi:
nem ipsi cælo porrecta victorum ve:
stigia. Videte enim illum in trium=
phali belli arena, cum ipsis fatis et
discriminibus luctantem, et ipsis
pene mortis faucibus, velut in are:
na gloriæ immortalis dimicantemq

Quintus Amplificationis
Oratoriæ modus est, cum per adjuncta
seu circumstantias, loci, temporis,
personæ amplificatur factum ali:
quod, e dictum quæ circumstantiæ
optime illo versiculo exprimuntq
Quis, quid, ubi, quibus auxilijs cur,
quomodo, quando.

Quia vero in omni materia magna utilitatis est nosse tales circumstantias illas hic excludo.

Quis significat significat personam qua persona, qualis genere, moribus fama, fortuna, etc

Quid significat rem de qua tractat v Scribitur. Ubi designat locum quo loco, publico, aut privato. Sacro an profano.

Quibus auxilijs Scilicet an hoc factum fuerit à solo, et uno aliquo an à pluribus, an ex imperio alterius an proprio ductu. Cur significat causam, quare id fecerit, an propter bonum publicum, an privatum.

Quomodo significat modum quo facta est res. cito an lente, animosè an timide. Quando exprimit tempus quo res facta v dicta Scilicet quo Anno, mense die, quod in ipsum altercius amplificari potest, ut videbimus infra. Hoc artificio amplificavimus factum Serenissimi Poloniarum Regis Augusti Vzdi, qui properando ad obsidionem Lipsiæ Viadrum fluvium rapidissimum unus trajecit et ita dixeramus.

Assum gloriæ Serenissimi
Augusti secundi Poloniarum
Regis Vvinæ fluvio ab eodem
Heroicâ superato cimensum
Diciti terrarum Domini, tuq
gentium Dea Roma, quis unqm Rantio
pro patriæ integritate exhausit discri-
minum, quantum pro publicæ salutis
commodo unus Augustus? Intuemini ob:
Seuro medias inter undarum procellas
felicia fata patriæ laborantem, et inter
ipsa discrimina, velut in ridentis
fortunæ sereno lato vultu versantem
Non obruit invictum Principis animum
fluctus insolentia, sed erigit sublimis
eum superat Regis Augusti supercilium
quam ut fortunæ procella peti posset.
Sed quo ruis regnorum salus? quo vita
properas patriæ, in qua te periculta
publicæ integritatis securitas propicis,
elementum, quod cautas infidum est.
discrima gliæ tentas, ne inferiori quidem
fortunæ meminisse jubet Regum Auguste
te ad clavum sedere publicæ felicitatis
cuius unius naufragio universorum
salutem fortunarum. Illos illos periclis
tari fas est, quibus sui cuiq fato, ut
vivendum, aut cadendum est, tu

cujus ex vita omnium fata pendent,
ad ullum discrimen ne accesseris. Parù
erat Principi invicto tot et tanta
Regi Pectoris scuto frangere adversa
nisi illa Solus sine exemplo, sine hor-
tatore superasse. nimirum Rex
noster nihil se pro Reipub: integrita-
te Regni, gloria populorum felicitate
egisse credebat, nisi illa manu, qua
orbis librat fata universorum peri-
cula Solus rapuisset. Accedebat illis
temporis Celiq urentis inclementia
et velut conspirantibus in unum ele-
mentis Augusti salus pulsabatur enim
cum Neptunus totam opponeret
undarum procellam, astraq, quae
tunc in leone exarserant tota in-
cendia jaculabantur. Sic adversus sibi
natura elementa, in unum cohibere.
Quanta vero celeritate quo animi
aestu tanta aggressus sit pericula
Regum invictus scire licet, rapidis-
simi fulminis more amnis omnia
convulsit discrimina etiam antequam
illa sensisset. Nihil enim Augustus
noster persequitur in acie, quam
lentulos atq cunctatores, qui victo-
rijs Julij atq Scipionis celeritate

Superavit. hui momentis bella constant
Seraq Caurea est, quam anni integri ge.
scripsit. Potcrant Regum maxime
tanto virtutis ac felicitatis tuae mge:
tu regna subjici, provincias subjungi in.
numerabiles conquiri opum copia, tibi veri
satis fuerat, tota subire discrimina tot
sudores effundere, ut Orbi Lechico feli.
tatem poteris virtutis tuae exemplum,
seculis admirationem tanto virtutis
relinqueres. Si liuisset tanti animi
invictam fortitudinem Spectare patria,
tuq in illo stabilis elementi theatro
solidae magnitudinis vestigia demirare.
Sed procul extra regnum (paratis
etiam extra orbem propublica in tegri:
tate) triumphalem extenderas gressum.

Sextus Amplificationis Ora.
toriae modus est artificii prothasis et
Apodosis Seu cum alicui eruditioni sub
rectis, atq ex illa ernis factum v dictu
quodvis amplificare. Ipsa eruditio quo
ordinarie ab initio ponit appellatur
Prothasis. Apodosis autem ipsa appli.
catio ad talem eruditionem. Vbi adverte
talem semper debere esse prothasim
ut ex illa optime fluat Apodosis hoc
est ut sit similima tuae materiae quam
amplificas. Unde hui tota vis est in
ipsa applicatione ad eruditionem

Sæpe enim etiam eruditio obvia si tamen in asperitate, et non vulgariter applicet, invenit gratiam et novitatem. Tale jam exemplum dixiuz

Victima Heroicæ fortitudinis. magnum Koreckij z Wisniewiecij Cor in ara Crudelitatis Turcicæ pro patriæ integritate immolatum.

Consulite antiquitatis Annales, repetite retroacta Sæcula interrogate majores vestros posteri, quis unqm tanto patriæ flagraverit æstu, quanto unius cor Herois Poloniæ Korreckis Scimus neq mirari possumus invicti Ducis Zophiri omni humano fastidio majorem animū, qui Patriæ integritatem sui diminutionem redemit, atq per tot portas Salutem publicam Regno intulit, per quot vulnera Heroem animæ exturbari permisit, Sed antiqua hæc sunt, et ipso vetustatis nomine jam deleta, novum illud, et supra omnem animi majestatem se se attollens, quod de Heroum anima Korreckio invenio, exiguum credebat hostium tela infracto sustinere animo, nisi nobilissimam sui pectoris partem fortunatior omnis spartam pro publica salute

expendisset. O visceratí erga Pa:
triam amoris Symbolum! o lati
pectoris Heroem.

Septimus Amplificationis
Oratoriæ modus est, per Thesim
et Hypothesim! Thesis est propositio
universalis per modum sententiæ v.
doctrinæ Hypothesis autem est propo:
sitio particularis, descendens ex univer:
sali, seu applicatio particularis, ad uni:
versalem. Tali artificio condoluimus
in funere cujuscunq. Thesis fuit, nihil
est acerbius fato, quæ est ulterius de:
ducta, et ampliata per partium
distributionem. Hypothesis vero,
expertus est hanc veritatem Dominus
N. cui fit condolentia commisso vg.
fratre, cui nihil acerbius accidere
poterat jam ita cultius.

Tabula in naufragio lacryma:
rum, seu consolatoria in funere
alicujus.

Habent suum lacrymæ spongiam
inest suo vulneri medicina, multa sæpe
profunde ceciderunt, ut altius resurgerent
et ipsius fragore ruinæ volatioris famæ
sonitum intenderent. Meliori fortunæ Thesis
locum facit injuria sola inexorabilia
fata eam calamitatis necessitate
imponunt mortalibus, ut cicatricem
quam sæva infligunt. nulla valent.

abducere remedia, dura hujus sortis comprobavit vices M. Dng N. qui amisso sue anime dimidio fratre, cujus cura gravius eam sentit orbitatem. Non cessabunt lachryme, donec ex vita et ab oculis ad rectoris ima descedens, atq; ad perpetuum doloris monumentum corde tegentur. Minus minusq; erat dura sortis necessitas omni fortuna splendore avitam domum ianuq; spoliando, quam unicam, quam illius stirpis illam extinguendo.

Hypothesis

Octavus Amplificationis oratorie modus est, cum aliqua materia amplificatur per syllogismu, syllogismus vero est collectio trium propositionum, ima ordinarie est per modum thesis, et doctrine alicujus appellatur major v.g. omnes homines morientur sed propositio est quasi particularis, eruta ex propositione universali, seu majori, appellatur minor v.g. sed Dnus N est homo, 3tia propo. filio est quedam combinatio, et collectio duarum propositionum, hoc est majoris et minoris appellatur conclusio. v.g. ergo Dominus N morietur hoc breviter de syllogismo, non de Philosophico sed oratorio, jam ad praxim descendimus

Templum honoris meritis et virtuti M. Dni Napertum seu gratificatio novi honoris.

Ea est novæ primimiæ dignitas Major nova, et quidam honoris honor, ut pra- ria seu fortunæ inveniat merita, et ad purpura ruborem virtutis adjuiat verecundiam. Quis vero ambigere possit minor hanc publicæ felicitatis Provinciam quam tuis humeris impositam ipsi tibi gratulantur fasces, firmius stare posse, quam tua in manu? hujus nata- lium splendor, diem accedit commodo civium probatæ virtutis exemplum, normam exhibet, et stimulum alienæ probitati. Cum ergo hunc usq fuere Conclusio vota publica patiere Domine N. mea quoq animi erga te benevolentia: ab intimo cordis sensu depromi, illaq in præsens gratulari, quo causa sunt publicæ lætitiæ.

Narratio

Narratio duplex excogitari potest, brevior una, quæ est brevis expositio alicujus facti. Altera longior, quæ est fusior alicujus rei gestæ, cum de- ductione circumstantiarum et adjunctorum. Nota vero universalis præter alias virtutes. Narationes

illas sfic. amam ut res illo ordine
diuat, quo naturaliter fieri solet.
2da ut figuris vehementioribus
oret. tales vero sunt Ethopoeia
Hypothyposis, Prosopopoia, Sustentatio, Apostrophe. 3tia ne in narrationibus minima quaq attingantur.
hoc enim fastidium pariit Auditori, sed
solum illa dicantur, ex quibus alia
minora facile colligi possunt, jam
doctrinae praxim videri in Herode
Polono cum cruciferis decertante.

Florianus Sarius cum 40 Poloniae Heroibus 40 millium cruciferorum victor.

Anno 1331 bellum nobis indixerant cruciferi, ut cruem quam illi
in nomine Poloni in attrita per
jugum cervice sentiremus. Sic ergo
per alienum dolorem suum nomen
patientissimum cruciferorum, hoc
est crucem ferentium adimplebant. Primum Poloniae fines aggredi,
urbes et oppida demoliri, et tecta evertere, prius cum saxis, et ruderibus,
quam cum hominibus bella gerere
omnia ruinis lapsu implere, omnia
ut Poloni a tam frequenti, et gravi
urbium casu facilius coram hoste

cadere miseremus. Attila flagellū
Dei, orbis capiti Rome polonie tot cruces
quot Crucifixi imminebant occidisses. tunc
o Carae Patria! occidisses! nisi Hanna
m Annibalem, Macedonia in Alexandrū
Cartago in Scipionem Phasalia in Cesa-
rem, hoc est Polonia in Heroem invictū
Florianum Sarium invidisses. Vladislag
tunc Lotricus, non tam cupiditatis no-
mine, quam victoriis orbem universum
emensus. Imperijs Sceptra moderabat,
Sed qui tunc prius ageret invictus Prin-
ceps! suum ne colligeret militem, ac
alium intra Patriae viscera haerente
propulsaret? ictu hostem poteret, an
suum caput ab eodem tueretur? rapta
tamen exigua militum manu contum
crucifixorum millibus credetisne poste-
ri eruditissimo historicorum stromero
credere? cum aliquot supra millibus
sui militis occurrit intrepidus. animus
de vano timore, quam de hoste victoria
reportavit, cogitabat Regum et Ducum Prob
fortunatissimus; robore bella gerunt, copia
non numero virum, non ignava virorū
multitudine; hosti major est numerus,
nobis animus pauci in arena descendi-
mus ut victores evadamus singuli;
odi victoriam inter innumeratas
militū phalanges a pleris q vix

probibatam nobis utramq; hac palma
referenda est de hoste palma. Sentiat
cavere crucifer, Polonum, quot mili=
ties. tot exercitus, ramos in arce vides?
maluisti dare victoriæ campum, quam
militis multitudini. Ergo ruite Au=
daces animo agendum est vobis hodie
quod adoret Polonia, sterni sua labe
hostis ferat. Inspiciant Heroes, mi=
rentur posteri mirabeant universi, ut
Hypo ergo contamatum ad arma ruunt
Thypos. undiq; legiones, miscentur acies con=
serunt signis signa, armis arma,
Clypeus clypeo redundit, hic Po.
lonus instat, crucifer urget, hic vi=
les vincit, ibi cæditur, hic triumphat.
in fugam agitur, impletur vulneribus
hostis, morte campi, cadaveribus
fossæ fluunt. tabo acies. quasi
æternam hostis labem diuturna
terra ipsa victorum molle fessa.
sanguine, sudore vgit. sic Polonis
Heroïs victoria ipsi etiam rudi
glebæ gravis, insuperabilis, et plane
insolens videbat. O quantum bella
momentis constant! quantum in
magno animo parva licet militis

manus audet quadraginta cruciferorum millia deleta, nostris tantum 40 Heroibus desideratis. Permittite Heroes alti. ut paucis vos alloquar. Apostro the
ceidistis, qui nec gloriosius in acie stetisse poteratis. ceidistis non hostis atrocia, non vulnerum multitudine, sed victoria magnitudine, velut suo colo Athlas fatigati. 40 Heroes cadere non poteratis, nisi prius quadraginta hostis millia ceidissent, hoc est, nec unus vestrum vivaci poterat, nisi prius mille hostes vin. correctio
cerentur. Grande spectaculum auditores unus est mille 40 militer et 40 millia hoc est aliquot Heroes Poloni, et totus simul collapsus exercitus Cruciferorum. bene est Heroes invictissimi, cum omnia egissetis Patria, ne quid superesset agendo ipsam etiam animam agere voluistis, parum erat fugare ex acie imo etiam evivis hostem, nisi illum pleno irarum animo, ad inferos usq; secuti fuissetis. Hypo-thyposis
Eminebat pra reliquis Heroibus virtute animo, et angusta corporis mole Florianus Sarius. videres hunc medius inter armati hostis catervas, velut in immortalis gloriae theatro, cum satis et mille periculis luctantem, hunc telo hunc gladio, hunc cento, et cum telum deesset, aperta fronte, velut ariete quodam expugnabat, quisq; tam prope accessit suo fato,

quam prope Sario ijsdem passibus quisquis
ad Heröem nostrum properabat, et ad
mortem jam aream pectoris expugna-
verit, hastarum termino, nunquam
tamen adhuc ille expugnatum suum
animum fatebatur, jam totus effuso
sanguine rubuerat, jam ad invicti animi
exitum patebant per pectus tot trium-
phales porta, quot vulnerum, nondu
tamen ille dignum esse hoc periculum
Sario autumabat. Sed conspecta huic
sui sanguinis purpura invictorum
more Elephantum implacabilius in
hostem saeviebat. tandem non victus
est, sed vincere cessavit, non cecidit in
acie. Sed quievit. non hic tamen Hero.
is invictissimi quievit gloria, altior
erat illius animus, quam ut telo peti
posset, cum enim Vladislaus per Caesaria
manus hostium ferret, et suam immotans
ferro frontibus hostium legeret victo-
riam. conspecto inter vulnera et mortes
Proso popaia adhuc cum fatis luctante Floriano
Sario altum ingemuisse collecto heros
animo, et revocato a fatis Spiritu rege
assat, quid Imperator fletu vorrum,
quis victoriam? non ita cecidi, ut dolo-
ri possim esse posteris, quae species
vulnera, aut polono gloriae fontes
aut mei in Patriam amoris, Sculptu-
ras cogita. Arma etiam tela pro

patria accepta, quam cordi sint asque eodem pectore, quo Poloniam et hastas complectar, non sic tamen me hostis pugit, et vicinus pungit. Excepi equo pectore tela nudos hostium morsus et fregi supremæ periculæ vici, unus est quem ferre nequeo. Vicinus mihi villa et tamo toto calo diversus. Ita est gravius nos quando premunt amici, quam hostes, vicinum quam terrâ marig à nobis dejecti barbari Getæg. Ne tamen non insigne tanti Heroïs virtus abiret. Vladislaus illam avito insigni, hoc est ejsdem gloriâ imortalis instrumentis tribus hastis in crucem decussatis in campo rubro notavit. Epitho nima

Simile exemplum narrationis Oratoriæ subjicio quod pariter Ligurib exemplum Dæa poterit esse incipientib.

Dux et miles in carcere Poloniæ et vinculis liber

Ducem Poloniæ una cum Heroë diimus Auditor humanissime. Heroem non hosti tantum, sed nobis etiam, gravem, par enim dejectus est aut illum à hoste vinci aut à nobis laudari. Hic eade cum Duce suo compede vinctus ut caput liberaret, pedem amisit, porrigés cadenti una cum claudicante Heroe dextrone manu liberalem.

Tenebatur eodem carcere Dux et miles polonus, uterq militis Dux uterq nomine appellandus. Ita enim

in nupero cum Lozolanis prelio, uter alterius non defuit officio, ut in mili te Dux imperaret, in Duce miles pareret, militare uterq; dignus, et dignus Egitto uterq; imperare. Damnati erant in carcerem ut ex illa caca ergastuli nocte, serenior dies prodiret Polonio: ita est sæpe majori fortunæ locum fecit injuria, multa ceciderunt, ut altius resurgerent. Puduit tamen seu caveæ inclusam feram, augusto circumscribi carcere, qui orbem ferro petierant, et ille solum placebat limes, quem glacius fecisset ille obex, quem hostium cadavera extruxisset.

Quanquam Augustus esse ille carcer non potuit, qui totius regni studia, et curas populorum una cum Duce suo claudebat: non patebat ei ferum exitus, nisi per hostium viscera, grada rio miles undiq et undiq miles Heroem catena, catenam carcer, carcerem ex cubiæ, excubias vigilantia, vigilantiam desperatio evadendi perdiuti in tam conclamato rerum ordine, militem nostrum occupaverat. per catenas carcerem, excubias vigilantiam mille obices eluctandum erat Heroibus, si liberi audire voluissent. parum erat hosti duo illa fulmina damnasse ad carceris tenebras, nisi simul ad malleum, et incudem catenam et vincula eosdem nassset. Quantum

hui libero Duci dedecus, vinciri et atrocius erat, ita vivere, quam pe-
rire, Cernebat mutuo aspectu cala-
mitas et incontumelia Ducis, suam ten-
debat eadem miles, Dux quoq in eiusde
fato, veteri in quodam huic miseria
speculo suum dedecus indignius adver-
tebat. Habebant tamen sua calamitatis
solatium, quod ambo eadem compede
tenerent: hoc est quod unus alteri com-
pateret. Actum fuisset de heroibus,
nisi calamitas in militem Polonum im-
pegisset, quam ita excepit ut simul in
hostem retunderet, et ubi vix licebat
vivere, vincere aggressus etiam ligato
pede contendit ad palmam victoria.
Audite jam de suo fato, quasi de alie-
no libera in vinculis voce discurren-
tem. Ducum maxime his carceri angu-
stijs, hoc ferro gravius me tua calami-
tas stringit catenas pede, at tuam clade
animo fero. Nihil ago nisi hodie hunc
nodum, cui te implicuit fatum, felicius
quam Gordium dissolvam. Documentum
erit posteris, polonum prope esse vinciri
et vincere. Dixi et pari audacia Hero-
um aggressus facinus, diamne? impu-
ria esset tacere, quod fauta prodicia
buit, dicam! utinam vero ea felici-
tate dicam! qua ille fecit, utinam tantu
fidei habeat narratio, quantum ille ani-
mi. Creditisne posteri? si dictio non

mores, Polonie annalibus credite! O
quantum virtuti nullum angustum est
spatium? quantus in arctissimo quan-
tum vis cariere audacia campus, mi-
les noster cum hostis defuit, ne deesset
victoria, sibi ipsi bellum intulit ut per
suam cicatricem, gravius hostem, pe-
tijsset ex adverso, O novum pugnandi
genus! o insolentem victoriam! O dignus
Romano Capitolio triumphum! rem-
ore ambagibus evolvo, miles ille gla-
dium, quem forte bonum quoddam
obtruserat fatum, o gladium immor-
talis gloriæ instrumentum! vagina
capedit, ubi hostis! ubi acies, ubi tela?
Eadem quem ad catenam damnaverat
hostis, ut per sui jacturam Duis in
tigritarem parceret, audacissime
(Jam enim natura fortunam muta
verat) subsiste Heroum optime im-
portæritus amputavit.

Exclamatio

Interrogatio

Bene est Heroum inventissime
nunquam enim citius statisti in
meta gloriæ quam pede ita clau-
dicante. o dignum honoris Appia
vestigium! cui ictus corona Polonia
debeat Lesconij cruentato pro illa
an Herois pedi pro illa amputato.
Permitte H. eroum magnanime
ut paucis te alloquar, nisi indignans
genus tuum armum tibi Elogium
esto Carbonario Patre nato: non

Apostrophe

humili Carbone, Sed gemma notan.
Duas fuoras; tot ignículos bone mentis
sortitus, quot domi tuæ parentis, aureos
adverti Titiones. Inter folles, et venti-
labrum educatus bona semper erga pa-
triam spiritu animatus vixisti. Demum
modo ita te totum patriæ usibus do-
naisti, ut labi claudicante malles pede,
quam Patriam in Duce suo spectare
mutilatam, illud ergo tibi ultimum
Elogium sit, nos in tui elogia digne
exurrere non posse, nisi pede tuo tri-
umphali Horatius Coldes claudicante
pede uno victorias numerabat, tuos
triumphos tui pedis Tybia canet
immortaliter.

Ne tanti autem Heroïs virtus non
immortalis esset Lex Polonia, pro
aurea Ducis libertate decertantem
aurea liberalitate numeratus. cum
aureo pede aureum etiam in nomi-
ne stemma Cloto golenczyk dictum
illi adjecit ita ferreus tolerantia
Heros amore in patriam aureus
utriusq metalli pretium auxit et
plane aurei stemmatis primus
fabor aureum posteris seculum
tum aparuit.

EXORDIVM

Antequam ad integram Orationē
descendamus partes illius primo ea ani-
mare libet.
Cum vero prima sit orationis pars
Exordium, nonnulla illius artificia
hic perpendemus, potissimum cum
experientia constet, nulla re magis
Veteres torqueri capita, quā
in exordijs orationum.

Exordium ex abrupto

Exordium ex abrupto est, quando aliqua
oratio, mutuatur violenter, hoc est, ab
aliquo affectu violentiori vg. iræ indig-
nationis, commiserationis, gaudij etc.
qui affectus ordinarie debent per-
figuram Apostrophes, seu allogiendo
aliquem, potest autem talis allocutio
institui etiam ad res viventes vg.
mortem, hyemem
Jam exempla ex variis authoribus
collecta, hoc artificium efformata
pro exemplo subjicio.

Audite rem novam fratrem
Sen. crudelem novercam misericordem.
Bene habet Quirites, dixit
disciplina militaris vicit
Imperij majestas Livius

Erumpe tandem erumpe! qua luet ex ore, ex oculis sine Rheto rum fuco incomptus sine partitis, nis ordine incompositus Deo mori, ente parentalis dolor. Perillius

O Regalium arbiter! consiliorum maxime Regum Deus, quid iste bert in omnium pace terrarum armata Regia tumultus! O quid quid in celo fulminum propera pro. sibe! De! decede Innocentium, Et quid agis? aut moliris? Alexander quam magnitudinem animo concipis? jam! jam! Puteanus

Ergo o Rhodierna Isubine Lauda, tionem ingentem olim promerita nullas audire fasta panegiros Heroi maxima Ferrarius

Celer ex igneo Ignatij catu pro. fer ad Indias undas vitalem, quo fe. licius ardes, Jesu idem Xaverij idem

Exordium a persona dicentis

Secundus inchoandi orationum modus est, petitum ex circumstantia persone, quo dicit, plures vero circumstantie occurrunt, ex ipsa persona dicendi seti solita. Primo etiam vel extenuat suam personam Orator, suam obligationem testatq quam habet erga, ad quem dicit, aliam combinationem, sive ex no. mine, quod gerit, sive ex natura

Sive ex quacunq denum circum=
stantia personæ dicentis con=
cernente hujus doctrinæ ex
classicis Authoribus petita, ex=
empla habes.

Vnde mihi tantum confidentiæ
Sacratissime Imperator, ut post
tot disertissimos, quos in urbe, et
hic rursus audisti dicere audere?
nisi nefas esse duxerem, et com=
missi cujusdam sacrilegij religio=
nem vereter.

Constantino Panegirista

Si quis unquam fuit Imperator
Auguste, præsente virturus ante
trepidaverit, cum profecto me esse, et
ipse sentio, et alijs videor, nam am=
te semper ultra omnes recto Prin=
cipes laudari oportuerit, nunc
paro ultra omnes mea urbe con=
veniat dicendo celebrari, cujus et
libertatem asseruisti armato, et
auxisti dignitatem Cognatus Panc.

Ego Serenissime Rex, quid sen=
tiam, quam quid sudam promptiq
apud te dicere consuevi, nam et
tu libertatem probare soles
consilij mei, et ego admirari in
deliberandis consilijs sapientiam
quam Strada

Ago tibi gratias Imperator
Auguste, si possem etiam refer-
rem. Sed nec una fortuna desiderat
remunerandi vicem, nec nostra
suggerit restituendi facultatem. Ge
Solum igitur quia nostra est gratias
ago et Ausonius

Neq; mihi: Arrogo, neq; ita arroga-
rem satis sanus videar, ut velut
Platonem Annibalem martialis
spiritus vigore, in quo est vestra
humanitas moneri, à me patiemini Demost.

Publius interpres laetitiæ, et
quasi omnium lingua ad te missus
veniò et singulorum animos ad tuos
pedes explicem, et deponam Puteanus

Exordium à Persona ad quæ
fit Oratio, de quo fit & coram
quo fit.

Sumunt quoq exordia ex combina-
tione circumstantiarum, quæ, oc
currunt ex occasione personæ
ad quem dicitur oratio, ubi ex-
pendi possunt, ejus officium et
dignitas illius, ad quem est ora-
tio v.g. quod sit Secretor officialis
regni & curiæ Judex, deputatq,
Ado morta in patria, quod sit
heros strenuissimus strio genus

nobilitas 4to virtutes liberali-
tas, Justitia, 5to quod sit tuus
amicus, consanguineus, Benefactor,
cujus exordij jam normam ex Au-
thoribus accepisti vide diuturg
Constantini Augustissimi Laudes qui
tantum ultra omnium Seculorũ
Principes eminet, quantum à pri-
vatis ceteri recesserunt, et dictu
rus in actu exultantium gau-
diorum, nullam eloquentiam
aptari, nullam conijci posse
autumo, quo dignam efferat,
aut materia gratiam, aut
temporis copiam, aut vestris
studijs facultatem Nazarig
Athanasium laudans virtu-
tem laudabo Auditores Gregorij
Maxime vellem Athenienses,
ut qua omnes istis humanita-
te eandem erga vos exhibere.
tis nunc autem ut Demosthenes
In te Calimache situm est utrum
Athenæ in servitutem redi-
gantr, an tu eas liberando, me
moriam tui in omne evum
extendas, qualem nec Nrec
Nextenderunt. Idem.

Quantus Imperator N. fuerit Quirites, si ex alia re nulla æstimari posset, vno hoc satis fuerat, quod cum tam Leditiosum militem in castris haberet nullam in exercitus Leditionem exper. tus est Livius

Demosthenem aliquem aut Iulium requireret, tanta dignitatis prorogativa si pro majestate laudanda est, tanta enim et tam divina in eo ducent decora ut. Dicam tamen dum instar silentij erit, rauca de multis delibasse, sage dui multum. trutinare animo Principis beneficia soleo cætera omnia, omnia tamen tanta fortitudinis fulgor obscurare et obtergere videt Puteanus

Exordium ex circumstantia temporis

Quartus modus inchoandi orationes est ex circumstantia temporis, quo dicit oratio, multa autem hujus modi circumstantia, imo omni potest expendi, quo die dicitur oratio. Sibiet si die Jovis, Martis, Mercurij 2do quo mense an Augusto v Julio v Majo 3tio sub quo signo celesti tunc sole lucente v sub signo leonis, Archibro. 4to qua parte anni, sibiet v hyeme v estate, v autumno v vere

5to Si ad decursum anni Saecularis & inchoationem novi Saeculi, à talibus temporis circumstantijs habes hii nonnullorum Athorum Selectorum exordia

Tempus qd semper optabis venit, quo vobis potestas fieret virtutem vestram ostendendi. Livius

Cum vere novo et felicibus annidentis natalibus vetus urbis mumus affero Auditores Puteani

Octavus annus est Comilitores ex quo virtute, et auspicijs Imperij Romani, fide atq operâ vestra Britaniam vicistis. Tacitus

Nisi me conjectura fallit Auditores, mirabitur non nemo enim hodie, aut ut hactenus non dixerit Puteanus

Si illustrem Belgio diem foederatis Salutationem hostibus terribilem toti Europe magnitudine Salutaris hostium gaudia terribilis stupendus à se et successu Noterius.

Non hodie primum reus editur N. plurimis jam annorum curriculis sitavit Sceleribus, sed tolleravi, utramq potui nunc Idem

O diem inauspicatum Auditores, et in
sempiternam posteritatis memoriam de-
testandum quo idem
Debui intelligere, et dignitatem tuã
et felicitatem nostram, dies ille quem
tibi nova provincia fasces deferro non
audebat, ni prius Augusti nomen indu-
isset, ipse nemsium Cæsar voluit alterus,
nisi in tua purpura comparere

Exordium ex viscribus rei.

Seu ex re de qua fit oratio.

Sumi sto exordia possunt ex viscribus
rei seu ex circumstantijs ipsius rei, quam
tractare debes, dupliciter autem ex re
sumi exordia constat, Imo quando aliqua
Oratio inchoatur statim ab ipsa propositione
sicut sua dicta antiqui inchoaverunt po-
emata. Ita Virgilius arma virumq
cano Trojam Ido petantur exordia ex
circumstantijs ex ipsa re orutis, et talis
generis jam exordia subjicio. Suo me sen-
tentiam esse dicturum prima specie quod
quagm auribus tuis gradam, sed medici,
qui gravióres morbos asperis curant
remedijs, et gabernando ibi naufragium
metuit jacturas, quid servare potest redi-
mit. Curtius

Vetores populi Romani injurias clas
desq gentis Volscorum, et omnia obli
vi discamini, hanc ignominiam, quo tandé
feretis animo Livius

Populus nos campanus legatos ad vos Patres conscripti, misit amicitiam in perpetuum auxilia in præsens à vobis exoratum. Idem

In renovanda insolita Auditores si quid præter morem, aut consuetudinem meam hodiè faciam, nemo severiorem opinor censura consilium urgebit.

Omnis Ætna gravius cum meis impositum video, cum laudandum tam admirandum Sanitatis vitæ aggredior. Neoterico

Ad delicias, ad hilaritatem venio Aud: utq. hactenus severiora visu sunt lepore hic condiam. Puteanus

Obsidionem famo famæ clarissimam opere laboribus, gravem, impugnem casibus, cædibus, atrocem confeci tà Magne Dea Neoterius

Alteram Romam, Mediolanum dicere vetus verum q. elogium est Puteano

Exordium ex circumstantia loci

Circumstantia loci ex qua bene perpensa sumunt exordia multipliciter considerari potest. Primo si habeat oratio. vg in templo, in Senatu, in Scholis, domi suæ, in qua provincia, urbe Stio si expendat locus, ubi facta res est, quam volo aut laudare, aut vituperare, jam hujus exempla doctrina subjicio

Sonushi exorcenda Sapientia destinatus, et in fronte illius deputu memoranti operis argumentum Aud:

Aliam sane in P. abripiunt oratione meam, qua quo consuetudine institutos majorum cursum dirigere debuisset in memoriam, revocat enim. Turselinus.

Si loci amplissimi dignitatem considerasse Auditores, prope erat ut à dicendi proposito abstinerem, sed me recreat ac deficit vestra humanitas. Puteanus.

Toties urbem hanc vestram jam quoq; meam intueor Auditores, et oculos per eandem decora, et ornamenta omnia circumfero, pendeo animo, quid primum meo postremum mirari debeam hic Puteanus

Mihi nobis hospes venerandus occurris qui amplissima quantumvis sapientiae theatra adventus tui imples, et auges majestate Illustrissime Dñe.

Ingrederis urbem tuo provinciae caput et pari gloriae gradu, quo nuper Constantino olim attollis.

Exordium ab eruditione

Non infregnens quod modus est inchoandi orationem cum sumit, ab aliqua eruditione tuae materiae, quam tractas maxime accommoda, quod ut melius fiat, sciendum est plures esse modos, ponendi in oratione eruditionem Primo enim ponitur per comparationem unius rei, cum alia ita de hostibus dicere posses. Arrages, illa alteras hosti cannas dedit. Ego Insperxit eruditio orationi, ita ut una res praeferat, alteri, hi dicere de Duris vigilantia, melius tua Duum vigilantia pro Reipublicae salute exumbavit.

quam olim pro hortis Hesperitum
Draco pro latio, Anser Capitolius 3tio
Adhibetq in oratione Eruditio compo
nitur per Antonomasiam hoc est cum
loco nominis proprij alicujus quod
alienum in illa re quam pertractas
notum et notabile vg. pro pio Numma
pro invicto Herõe Alexander, Ita de
aliquo milite Arenuo posses dicere.
Magnus hic avi nostri Hercules, facile
omnem contemnet Hydram, Vis prano
tatis, jam ad exordia ipsa descendimq.

Appage Sanguinearum Catilino
copiarum, ubi tantundem Sanctus
Sanguinis quantum vini propinatum
audivimus, non hi more barbaro n
si barbaro luxu infames scenas instau
ratas audietis. Auditores.
Reducite in memoriam retroacta Se
cula, par universis atatibus Polonoru
virtus habet pro Sapionibus Nionio
nescios, pro Fabijs Earnescios ap
pellaverit Sane antiquitas Attilan
Domine ira DEI. fulminis Periden
Nervam boni. Trajanum optimi verq
Splendius tu nomen occupasti Polonia
dum ante murale Christiani orbis audire
meruisti. fuerit gloriosum Augusto an
donare injurias Julij Cesaris, nullig nisi
injuriam oblivisci longe gloriosius
et injurias toties beneficijs rependisse.
Quantum tibi magnam totius patria
montem obligaberis Magne Dux. v

v ex inde collige, q̄d arctius illam tuis
devinxisti, quā hostem premunt vinculis,
quam olim tenuerit Xerxes. dum in vin-
cula conjeci Hellespontum, donec furere
dedisceret in catenis.

Exordium à Sententijs

Inchoantur demum orationes si suum
initium sumant ab aliqua Sententia, hoc
est à doctrina aliqua et Thesi,
Haec tamen non nimium vulgaris et ob-
via esse deberet, se insolita, et à communi
remota, exempla vide Verba innocenti
faulo reperire est modum misero, tenero,
difficile itaq

Saepe ego audivi milites, cum primum
esse virum, qui ipse consulat, quid in
rem sit, Secundum eum, qui bene monenti
obediat, qui nec ipse consulere, nec alte-
ri parere sit. eam extremi esse ingenij Livius

Bene ac Sapienter PP. conscripti majo-
res nostri instituerunt, ut rerum agendarū
ita dicendi initium apprecationibus cape-
rez. q̄d nihil rite nihil providenter hões
sine Deorum immortalium ope consilio
honore auspicarentur. Plinius

Vix probatum est, leges egregias ex
delictis gigni et vitijs

Excedunt vulgus Heroum animae
et terras splendide ingrediunt et relin-
quunt, nihilq magis Heroes. quam soli-
citudinem scomitum semper amant, sa-
tellicia, et virtutum Neotericus

Fortuna fortibus in manu esse, ig-
norare non possunt ad quos tui fama

nominis provenit Princeps illustrissime

Te in aviem prodeunte Rex potentissime patuit conspecta, quantum in pra. lio possit galeata majestas.

De tua presentia hospitium optatissime & maxime tunc nobis gratulamur cum ea frugi vix jam licet, ut flore sol spectatorem nisi cum deficit non habet et lunam advertit nemo, nisi laborantes.

PROPOSITIO.

Absoluto artificio Ecordij Oratorij jam ad propositionem Orationis accedimus. Minimus autem labor est, in propositione excogitanda propositio enim cujuscunq rei est ipsa res, de qua volo dicere.

Si in oratione qua gratularis honorem alteri, propositio est, gratulor tibi honorem, & gaudeo de dignitate tibi collata. in materia funebri Propositio erit, condoleo tibi etc. unicus labor est qui circa propositionem occurrit, ut propositio quæ est simplex et rudis evadat et oratoria. Presentis ergo studij labor erit ostendere aliquos modos, quibus propositio, ex rudi et simplici culta fiat. Multiplex vero id prestandi modus est quia tamen jam illos habes in libris, et preceptis passim aliquos mi solum

innuo Primo ergo propositio quid est
certissima apud omnes redditur nova si
asseratur problematice, hoc est in neutram
partem determinando sese sed suspensam
mentem, ac velut in aquilibrio ponendo, sit
exemplum volo probare Vg. ambitionem
esse mundo pernitiosam, haec propositio est
apud omnes notissima proinde minus gra-
tio habet apud Auditorem, jam vero si pro
blematice proponet majorem sibi conciliabit
attentionem. dicendo vg. potiora nec ambiti-
one damna. vestro hodie decernam in con-
spectu, hic vero modus latissimum aperit
amplificationis campum, plurima enim
afferi possunt pro parte utraq recreat etiã
mirifice Auditores pugna illa et conflictg
rationum, quae in utramq afferunt

Secundus modus attollendi propositi-
onem Simplicem est cum per Allegoriam
effertur, nota autem hic ut Allegoriam à
denigrias, à re valde humili et abjecta, sed
potius ab aliqua re magnifica et Splendida.
Secundo ut illa res à qua sumitur Allego-
ria maxime per similitudinem accedat ad
materiam quam afferri allegorice, sit
exemplum ista propositio est Simplex, Lau-
dabo libertatem, si autem illam extulero
Allegorice. vg. aurea libertatis Saeculum
Saturni aetate pretiosius, vestros hodie
revocabo in annos Auditores, jam majo-
rem gratiam inveniet.

Tertius modus est cum Simplicis

propositionis sensus efferatur per contraria, et opposita. Sic ista propositio Simplex pax nimium nocet virtuti, per contraria bene explicaret, nullum plura contra virtutem bella surgunt, quam in pace, ubi adverte pacem explicari per contraria ipsi hoc est bellum. Item ista propositio Simplex, mors minus est dura miseris quam felicibus, bene eodem modo attollit dicendo, est quoddam felicitatis genus, in infelicitate mori.

Nova quoq; propositio fit quarto modo ex Simplici et obvia, si efferat per paradoxum, hoc est per modum rei ab opinione humana valde remotæ, Sit exemplum. vult probare aliquis hominem multorum malorum sibi esse authorem, fiet nova propositio hæc, si dicas Neminem efremi serum, nisi qui velit, et cadi neminem, nisi à se ipso. Item ex ista Simplici propositione, ea adversis sæpe magna fiunt commoda, faceres novam dicendo. Prodest plerumq; quod nocet.

Quinto modo attollitur propositio per comparationem, hoc est si in comparativum transeat, Sit exemplum, mali aliquando sunt utiles virtuti, ex qua comparativum si feceris attolles illam dicendo: virtuti plura improbis debere quam probis.

Sexto demum modo Simplex propositio exornat per eruditionem, hoc est,

si id quod debebas nude exposuisse aliqua eruditione condias vg. de Beato Stanislao Kostka Sacris ardoribus æstuante dicteres. Divinior prometheus Beatus Stanislaj. Item de D. Bonaventura Sacram Eucharistiam sitiente, Sanctior Alexander orbem Eucharisticum sitieris.

Absolutis duobus primis partibus orationis partibus, deberent et reliquo illius partes expediri. Sed de his, quia nulla specialis occurrit difficultas agemus ubi de oratione, et modis illius jam ergo de illa,

ORATIO

Prima et nobilissima Eloquentiæ pars à qua, et oratores dicuntur. Et oratio in quouncq genere dicendi solita cujus hui non nulla artificia potissimum generalia, quæ cuivis materiæ accommodari poterunt innuemus et aliud adjimus

Primus ergo orationis conscribendæ modus est per Enthymema, seu Syllogismum imperfectum, hoc est quo non propositionem, et illi assigno rationem in fine veri addo aliquos effectus contestationis si sit oratio gratulatoria, petitoria redditoria etc. Tali artificio posses scribere condolendo morti alicujus in funere propositio esset, Condoleo tanto casui, et ruinæ, quo domum avitam oppressit, magnum illius columen a vertendo dares rationem quia casus hic communis orbitas et calamitas hui unum dolet Senatus sibi erectum lumen et aram consiliorum, consanguinei grande columen, miseri et afflicti asylum et Consilio

demum esset per aliquam affectus contestationem materiæ huic accommodatam v.g. optando ut tantam jacturam pari fortuna incremento restaurent Superi quotiescumque

Secundus orationis modus est per Thesim et Hypothesim

Tertius per Prothasim et Apodosim Sed de his jam abunde dictum, ubi de amplificatione oratoria egimus.

Quartus modus poterit esse per Syllogismum compositum, et licet jam dictum sit, quid sit Syllogismus, restat tamen dicendum quid sit Compositus. Est autem quando propositioni majori et minori sua adnexa ratio, et aliqua ex his propositionibus illustratæ, et similitudine, exemplo, et testimonio v.g. gratias agere pro sponsa major propositio esset, nihil difficilius est quam magno muneri pares gratias referre rationem dares quia magna munera sicut omne exuperant pretium, ita et omne genus gratiarum actionis Sed hic donum magnum sublicet sponsa offert, Ratio quare magnum, magnum enim est à genere educatione, moribus fortuna sequitur Conclusio ergo hic difficile est pro tanto munere pares gratias reponere Complementum deinde seu contestatio boni affectus v.g. pretus tamen sponsus N. sarendum benevolentia, qua illi ad

tanta fortunæ munera viam aperuit agit gratias, quas potest maximas, et promittit se istud munus, pro æternæ suæ obligationis tessera semper habiturum.
Quinto modo conscribi oratio poterit artifi: cio expolitionis oratoriæ, hoc est, cum per non: nullas orationis partes pertractas aliquam materiam, scilicet per exordium propositionē confirmationem, seu rationem propositionis, item rationem rationis, simile & exemplum, & testimonium, qd hic nomine per redditoria sponsæ. exordium esset dicendo. Amico nulla jucundior possessio. qui enim amicum invenit (juxta Senecam) thesaurum invenit, deinde descenderes ad propositionem, qd tale ami: citiæ signus scilicet sponsam æterno fæ: deris nexu colligatam tradunt parentes sponso N. Confirmatio sequeret, quia hoc me: rebatur virtus, merita familiæ amplitudo sponsi N. ratio rationis quia in tot occasi: onibus probata est, est ejus dexteritas agenti etc. ubi posses excurrere in laudes ulterio: res illius. sponsæ tum descenderes vg. ad Exemplum Regis Lusitaniæ Ioannis. qui in complementum ultimum affectus cor. obtu: lit, cum inscriptione omnia hoc est dicen: do omnia cor unum qui dedit, ille dedit. idem hic evenit sponsa in munus datum sponso N.
Demum sequit conclusio brevi affectus contestatione claudens orationem.

Sextus orationis conscribendæ modus est artificio, ut dixi arbitrario hoc ē cum pro arbitrario Scribentis aliquo orationis partes ponunt, subiicientes aliquæ id q etiam dispositionem Arbitrariā collocent, vg. ponendo 1mo Rationem 2do propositionem 3tio rationem alteram & 4to propositionem, tum Similē, tum rationem

Septimus orationis Scribendæ modq. est per rationes dq vel ingeniosas & solidas, sed de his jam actum ubi de amplificatione.

Nota hic omnes modos amplificationis Oratoriæ, de quibus egimus, esse simul modos orationis conscribendæ, unde etiam hic jure merito revocandi sunt.

Nota hic ultimo omnes hos modos dq orationem posse formari innuimus, posse simul adhiberi per Allegoriam tota oratione continuatam vg. posses condolere in funere habentis pro stemmate lunam, artificio Enthymematis propositio ergo esset Simplex condoleo alicui obito fato Domini N. Nam allegoriæ efferres, qui non movebit lachrimas tam fatalis astri lunæ Eclipsis, quam feralis mortis nox oppressit etc: dares rationem quare condoleas. Quia hæc mors communis est universi materies luctus, hoc ipsum per Allegoriam dicores. Tanti enim Sideris splendor, ubi fataliter occidit

tantum Senatus Codicum acta noctu involvit et, Lectores, pro conclusione brevis apprecatio. Eadem Allegorica vg. optando ut gentilitiae lumen Menilunium, qd modo plenitudine lachrymarum adaugeat, quam toties primam lucem percipiat, et novo videre aevitum coelum sufficiendant.

FLOS ORATORIUS.

SEU

MODI USITATIORES ORNANDÆ DICTIONIS.

Post absoluta inventionis et dispositionis Oratoriae artificia, jam ad ipsam elocutionem accedimus, seu non nullos modos, quibus ea ornatur oratio. Parum enim invenire, et inventa bene disponere, nisi disposita sciat bene et oratè eloqui Rhetor, imo quandoq etiam humilis materia, si elocutione bona attollat, velut simplex tabula, si multiplicis colorum splendore irradiet, nobilem induit faciem. De modis ergo nonnullis, et facilioribus et usitatioribus hujus artis jam agendum.

Ornatus dictionis sen. tentijs.

Primus exornandi dictionem modus est a Sententijs petita venustate, hoc est cum in oratione frequentes illæ non obvio ponuntur Sententiæ. In hoc scribendi genere excellit maxime Seneca, cujus oratio

Sententijs velut quibusdam sapientiæ
oraculis abundat, quid sit Sententia
jam dictum, Solum hui modi inserendæ
Sententiæ in orationem innuendi sunt
Primus est quando ita ponunt in
oratione, ut non seorsim, et clare ponant
Sed ut aliquid ad sensum periodi attinens
exempla habes.

π Fortunam fortibus in manu esse ignorare non possunt, ob quos tuos fama nominis pervenit, Ducum invictissime,

Σ Te in aciem procedente Dea potentissime patuit confestim, quantum in acie possit galeata majestas

3 Spem et metum duo consultantium detrimenta procul à consilio tuo Senator Magne semper habuisti.

4 Magnus Alexander, major fuisset si superbiam, atq iram invicta mala superasset.

5 O tu Princeps celsissime clarior in hominum et animalium memoria existes, quo major à virtute claritas consiliari, solet quam à coris

Secundus modus inserendæ sententiæ est cum conjungitur periodo per participium arbitratus vel per verba non ignarus, non inscius vel per istam particulam ut forme plerumq et his similes exemplis vide.

Provideratsibi Ludovicus rectefactorum 1
nobilitate, nec solo antiquitatis pretio,
sibi laus constaret Arbitratus miseram esse
& felicium conditionem, ubi nihil mo-
ribus omnia sanguini tribuunt.

Ne quod in re factorum vis posset illud 2
sibi praesidium, quo privare fortunam,
non sequi solet, ab armis separasta, ac
impium, ratus, arma injusta, et justi:
tiam incrmem bello committere.

Ipso aetatis vere Casimirus exhibuit 3
qd vix aliquis in autumno fertili.
Fatis ingens argumentum esse existimans
Sola, duo spem alere in herba.

De tua felicitate tum & maxime 4
nobis gratulamur. cum ea frui videamur
licet, ut forme tot spectatorem, nisi
cum deficit non habet, et bonam advertit
nemo nisi laborantem.

Procul procul e castris Regis nostri qui 5
mitiores quam pugnatores similiores diutius
deliberantur, quam praeliantur, hiemo,
montis bella constant Serum lex arbitrat.
Lauream quam anni integri pepererunt

Fugientem ea acie hostem prosequi ve. 6
rique Ducum invicte humilem existimans
illam Lauream, quae pedibus debet, non
manui tribuitur et obvium victoriae
genus ad quod effuso cursu properatur
non tergo fugientium, sed frontis, et vultus
characterem horoicae fortitudinis esse
ingrimendos.

Tertius modus Sententiam ponendi in oratione est, cum per modum alicujus rationis et causæ adjungitur periodo. ejusq. praxim.

1 Diserta causarum jurgia, ideo Princeps non rescindebat, qd nihil præter tempus lucrentur rixæ.

2 Veritati amicus magis qm reorum precibus justitiam illis Princeps noster intentabat. credens ne illam censuram caperet: eos, apud quos gratia vim æqui habet. nominum n. vero causarum totos esse.

3 Etiam tu ætate immatura maturus Trophæis fuisti ut orbis credere inciperet, quod fabulam sciret in altude monstra a quopiam devinci posset, priusquam ea noverit

4 Illustrissimis portus natalibus Gentis suæ dignitatem primus scelere funestavit: magni enim parentum tituli decori sunt ignaris nepotibus, nihil citius quam magna avorum cognits fortuna

5 Utinam Regum maxime talem te publicæ felicitati proponeret stylus, qualem Patriæ commodo, populorum fortunæ, hostium terrori triumphale fecit ferrum: nemo enim fecundius laudavit victorem, quam qui illum etiam in pagina suis restituit trophæis, talemq. exhibet in tabula qualem adorarunt hostes in arena.

ORNATVS DICTIONIS
ab erudition&c.

Secundo modo exornatq oratio eruditio ne hoc est cum id quod debuit simpliciter dici per eruditionem exprimitq non tm per obviam, et trivialem v.g. hunc sensum simplicem, Bonis bonus successere erudite exornare dicendo: sunt pro nervis. Trojani Titi pro Vespasianis. tale jam hui exemplum habes gratulando M. Adalberti vg. ubi sim: plex ut propositio, gratulor tibi nn adalberti sequunt postea rationes 1ma quia id est meo obligationis tanquam tuis beneficijs obstrictus 2da quia id merenti virtutes, tuas rones demum conclusionem per aliqm effectus testificationem hui materiæ accommodam. Hic ergo simplex materia quantum ab eruditione sumat splendoris aspice

Gratulatoria nominis Adalberti per expolitionem eruditam

Imus hodie sub hastam divinissimi Indigetis hui tam proni in magni nominis venerationem, quam olim Roma sub hostiles hastas iverunt invita Magnifice Dñe, magis enim nostrorum magnitudo premit beneficiorum quam argentea Philippi hasta quibus omnia succumbere Alboq ergo te et divi Adalberti trium phales hasta, et nostra attollunt vota qm sua victores, quos armis coli sublimabat

antiquitas, cui nostrorum triumphatori animorum, etiam triumphale accinimus io optando ut dicit in Digestis hastæ, nunquam à meta fortunæ, et collegato omni felicitatum nexu annulo declinent.

Ad ornatum dictionis, qui fit ab eruditione, spectat principalissime artificium, et modus applicandæ eruditionis qui multiplex cogitari potest, sed jam hunc expedivimus, ubi egimus de exordio ab eruditione petito, proinde hic illum consule.

ORNATUS DICTIONIS AB AFFECTUUM VARIETATE.

Inter prima orationis ornamenta numerant affectus oratorij, quia tamen multiplices sunt quidmodi affectus, ad duas potissimum classes revocant, prima est in qua sunt affectus lenes vg. doloris O seu miserum me! in qua mala patriæ inuidi et commiserationis vg. miseret me tui tot malis obruta patria et gaudij vg. Triumphate Galli, plaudite confederati, trepidate hostes, tremite perduelles etc.

Secunda classis est ad quam

revocant? affectus vehementiores, qui vehementem ad aliquid impellunt Auditore?, quales sunt ira vg. quous[q] tandem abutere patientia nostra? v. objurgationis vg. quid tu o Selve Patriæ caitiale insanis? patrumne adhuc malorum gt. v. imprecationis vg Dij te perdant. cum ergo hujusmodi affectus intermiscentj orationi mirifice illam adornant, ut velut viridem multijugi colore serena. tam ostendunt. unum hic cave, ut affectus proportionatos materiæ quam tractas assumas, non enim omnis materia cujusvis affectus capax est vg. ubi est tractandum exhilet affectus gaudijt, ubi indignandum lætitia, jam hic subijcio exemplum hac affectuum cultura perpolita, Primus S. D. Ambrosij in obitu fratris Sui ita exclamantis

An ego possum aut cogitare de te aut unquam sine lachrymis cogitare? quid mihi jucundius te, aut tibi unquam sine me voluptati fuit? habeo pignus meum, quod nulla peregrinatio mihi jam possit avellere: habeo quas complectar reliquias, habeo tumulum quem corpore tegam, utinam potuisse adversus mortem tuam meum corpus objicere. si gladijs petitus esses me potius pro te obtulissem nihil mihi profuit ultimos hausisse anhelitus, nihil spiritu meo inspirasse morienti. Putabam enim id aut tua mortem ipse susciperem aut meam vitam in te transfunderem O amari dies! qui interruptum nexum

perditis! o flebiles rostes quae tam
bonum consortem quietis et individuum
mihi comitem perdidistis.

Secundum exemplum sit ex ora-
tione Antonij in funere Cæsaris Julij dicta
quæ tale.

Heu me Cæsarum invicte tanos
quos sanguine cruentatos, Heu tonicam
discerptam et dilaceratam! qm ad nix
solum sumpseras, ut in ea mbrorcris,
non fuit opus longa in interfectores orati
one. Satis dolor, satis lucra vestis, et cru,
or loquebant etc.

Inspice hic et exemplum Quintiliani
ita filij sui immaturam mortem deplo-
rantis.

Juro per mala mea, per infelicem consci
entiam, per illos manes, numina doloris
mei, has me in felij vidisse virtutes in-
genij etc. et post pauca. Duos me ego, o
mea spes inanes, hum labentes oculos, hunc
fugientem spiritum vidi! corpus frigi-
dum ex sangve plexus animam recipere
auramq communem haurire amplius
potuit? Dignus his cruciatibus, quos fero,
dignus cogitationibus.

Jam affectus vaundia hic subjicio im,
est Lebrijdi Regis ita filium suum ve,
hemonti affectu corripientis.

Nefarium audax, execrandum caput
hic, quo tandem pretio parentis hic

Sanguinem hostibus addixisti, ego te ab ista jacente atq; inclinata fortuna ad tam latam, et illustrem extuli, ut esset qui me calcaribus provocavit, ego te naufragum meo sinu excepi, ut ex secta praecordiorum vitalia unguibus revelleres, ego inter istas epulas quae forte mihi ultima fuerunt, vota coelestibus pro tua salute reddidi ut me reddentem iniussi in paternas ante cervices mei ipsi penates sepelirent, quae barbaries istud pectus junxit, quis lestrigo deformavit, quae Colchis flagitio, scelere perfidia pestiferis venenis infecit etc.

Secundus est Principis Oratorum Ciceronis affectus ita contra Antonium denotatis.

O audaciam immanem tu ingredi illa domum es ausus! tu illud sanctissimum limen intrare tu illarum aedium Dijs penatibus vos importunissimum ostendere quam domum aliquandiu aspicere poterat, nemo sine lachrimis praeterire. Hoc te in domo tamdiu diversari non pudet in qua q̃mvis nihil sapias, tamen tibi nihil potest esse jucundum! An tu illa vestibula nostra folia, cum aspexisti domum tuam, te introire putas, fieri non potest q̃mvis enim sine mente, sine sensu sis ut es tamen et te et tua et tuos nosti.

ORNATUS DICTIONIS

A figurarum varietate

Multum gratiæ addit orationi figurarum varietas, si illis non obruat, sed tantum ingregatur ditio, et quasi floribus hic et inde interlexatis illustret. et licet omnis figura specialem gratiam conciliare possit orationi te selectiores tamen hic tamen adjungo:

Exclamatio. O mi Lerum, et infelicem illum diem! o falsam spem! o volucrem fortunam! o ceciam cupiditatem! o præposteram gratulationem?

Epipho. Sic dy spreti exardescunt, sic humana nemo consilia castigantur, cum se cælestibus

Interrogatio. præferunt. quo quo scelesti ruitis? aut cur dexteris aptantur enses conditi? furorne cæcus? an rapit vis acrior?

Anthizeta. an culpa responsum date? Audi et Plinium ita suum Trajanum laudibus attollentem, non est periculum ne cum loquar de humanitate exprobrari sibi superbiam credat, cum de frugalitate luxuriam, cum de clementia crudelitatem, cum de liberalitate avaritiam cum de benignitate livorem, cum de continentia libidinem, cum de labore inertiam cum de fortitudine timorem.

Idem de eodem ita veniet ergo tempo

Similiter cadens et similiter desinens. quo posteri vivere, vivendum tradere majoribus suis gestient, quis sido; restros campud hauserit, quæ rese; ctiones tuas arbores, quæ saxa somnus

praetexerint! quod conclave langveres quos viderit, hauserit lachrimas, quod deniq[ue] lectum magnus hospes impleverit

Hx. breviores figurae sunt, jam longiores per[o]ym inducimus. Alexandrum magnum cogitantem, cum ad caput suum Homeri Iliadem, cui semper indormiebat, proponere.

Audivimus Alexandrum ita regali voce exclamasse: Illustrissimum me miles intra incendia bellorum conspexit, videat et in te Cleantis lucernas ad Codices Homeri. Die de hoste, noctu de ignorantia triumphandu[m] est, nulla victorijs Alexandro hora vacat: Celeritas in vicendo placet! multiplici pede etiam noctu in eum currendum. Documentum fiam Posteris eadem manu, et hostem, et Apollinis Cytharam pulsari posse. Ergo ad caput reclino, Homerum Alexandro belli, Homerus mentis aciem instruat, manus, ferrum pectus lorica caput Homerus tuebitur. Non pudet coronatum verticem submittere Sapienti, cui scio me caput debere etc. Prosopopoeia

Secum ejusdem figurae exemplum sit, per quod induximus Serenissimum Augustum Dum suos Heroes ad praeliu[m] cum Sveco prope Rigam dimicare videntem

Bellorum et victoriarum socij hoste quem tanto superavimus voto, jam habemus in acie. Tanta illius sitis non nisi sangvine ejusdem restingvenda. Leo quidem Svetius est, sed nec hic Hercule Ducem formidando altius jubas erigi, quam animum facite ut quos in pacis otio Leones suspexit orbis imbelles cervos, aut lepores videat in praelio. Prosopopoeia

Magnam quoq gratiam conciliat dictioni figura Hypothyposis oratori per necessaria Exemplum illius subjicio, ubi descriptum certamen militis contra Turcam ad Viennam

Jam in conspectu erat utraq acies, cum priores Getæ Turcæ, Arabes inconditum et crucem sustulere clamorem, ignes totis castris collucere, omniaq velut sentienti incendio ardere visa. Redditur mox pa- trio, et á Polonis ferri major, quam vocis fragor: volant in hostem Castatæ Legiones quonam utrinq belli machinæ miscent acies, conferunt signis signa, armis arma, Clypeus Clypeo retunditur, vir cohæret viro, non tibi, non forti, non ignavo pone re arma licet. Hinc strenuus Lotharingus hinc fortis Seniavius, hinc acer Bavarus, inde impavidus Saxo tonat, hic tot Laureis insignis ruit Lubomirius, inde fortissimus Lagonovius, Sæpius dextra in hostem ala involat, cædit, fugat, Hic Regum Sapien- tissimus omnibus dat pugnæ leges, et victoriæ, ac præsentissimi ubiq instar numinis omnia absolvit. tanquam sin- guli. horis prope novem dubio ancipitiq marte dimicatum, quasi non unius Viennæ, sed totius Orientis alea verteret.

ELOGIUM ORATO- RIUM

Elogium sublime scribendi genus, est, quod ab Oratoribus summus et quasi essentia orationis panegiricae appellatur Sed quo nobilius est scribendi genus eo difficilius.

Duo potissimum in omni elogio spectanda sunt, stylus, et styli ornatus. Scribendi modus stylus debet esse brevis et laconicus non longo periodorum ambitu deductus Sed quasi concentatus. ornatus vero ejusdem styli debet omnes elegantias orationis in se concludere ita ut pene singula commoda ꝫ acumen habeant ꝫ sententiam ꝫ figuram ꝫ eruditam sermonis cultura. Proinde quod in aliis oratoribus sparsa sunt. decora, hic in unum coeunt unum adhuc hui observa, ut dum inscribis elogium jam brevibri linearum, et dutu versuum jam longiori et æquali illud in paginam ꝫ in tabulam transferas jam comma versum faciet, jam integra periodus aliquando, et sola particula correlativo vg tantum quantum etc: aliquando ad verbia nimirum quoniam etc eundem confficiet exempla harum elogij virtutem jam aspice primum sit.

VRBANO VIII
PONTIFICI MAXI
MO.

II

Octavium orbis miraculum
Attolle fama
Altius attolli potest
Qui supra fortunam sedet
Florentiæ patricius Roma pater
Urbem utramq in antium duxit dispendiis
Illa naturæ dotibus hic gloriæ donis decor.
Puer adultam prudentiam adultus senile dante
Dignitatem
Ante occupavit
Festinante fato ne orbis vota susponderet
Omne miraculum fuit
Quod meritum anteverit regnum
Ni miraculum esset corrupto in sæculo
Meneri quantum aspegneris et segui quantum
neretis.
Urbanæ felicitati
Addita appendix urbium
Magnum est urbes recepisse plus est non donasse
Nam cum regnoti caduceum illud sceptrum
Tradere. Principum suasio facile pontificum
exempla
Licitum facerent
Suasiones rejecit novum daturus exemplum
ut Christi sanguis plus potat quam sinus
Quiesse parumper fama

Magnæ laudes jam aures lansunt.

Hic scribendi genera vivimus quo est inscriptionum oratoriarum artificium de quo hic breviter aliqua innuenda.

Inscriptio Oratoria

Inscriptio est explicatio rei quam in scribis, cum aliqua venustate et ornatu dictionis, unde ad inscriptionem duo requiruntur primum ut rem explicet cujus est inscriptio, alterum ut id faciat non ruditer sed cum aliquo acumine et flore orationi proprio

Duplex potissimum cogitari potest inscriptio brevior una quæ rem breviter, acute tñ explicat cujus est inscriptio. altera longior quæ majori diuitu et ambitu rem suam circumscribit. Inscriptiones breviores sæpe ponunt supra statuas imagines, Palatia, et his similia exempla illarum hic subjicio in quibus duo observa superius dicta scilicet explicationem rei suæ et acumen

INSCRIPTIO BIBLIOTHECÆ.

Hic vivunt homines superstites sibi
loquuntur et vacant
hic audiuntur et silent
interrogantur et multi respondent

INSCRIPTIO HORTI

Imaginem vitæ cernis dum hortum aspicis
Flores et homines pari nascuntur et intereunt modo
Hoc unum interest
Expectatur flos planta
Sæpe homini florere non licet.

Inscriptio Eremitorij

Fui extra mundum habito civis mundi
Fui auspicor æternitatem intra tempus
Fui vivo Deo judice et me teste.
Satis hi publicus sum
Quem Deus videt

Inscriptiones longiores sunt, quæ finitus rem suam describunt. ad quas revocant Epitaphia, et Sepulchrales lachrimæ marmor habentes, Epitaphium non differt ab elogio, nisi sola materia, quæ semper est lugubris. In re autem Inscriptio Sepulchralis est explicatio vitæ, virtutum etc illius, cujus est inscriptio. Duplex verò potissimum Epitaphium cogitari potest. unum historicum hoc est quando natales, vita virtutes defuncti, historice cum aliquo tamen acumine narrantur, tale est illud Reginæ Amalazonthæ caput Capsidorum.

Casta vixit.
Lanam fecit
Domum servavit
Quam multis laus ista debetur

Alterum Epitaphij genus est enigma-
tium, quod rem describit hac proprietates
illius, sed obscuras, et non omnibus notas tale
Bononiæ legi Proculo in templo S. Proculi, are
campano interrepto ibig Sepulto.

Si prout à Proculo. Proculi campana fuisset
Sum prout à proculo, proculus ipse foret
Simile illi et illud.
Hoc est Sepulchrum, intus cadaver non habet
Hoc est cadaver
Sepulchrum extra non habens.
Sed
Cadaver idem est ac sepulchrum sibi

Subjicio hic aliquot Epitaphia ad exemplu
semper in hoc genere pro studiis habendum
Sequentes. Inscriptiones ad omnium genus
Epitaphij sunt revocandæ

Epitaphium

Illustrissimi Domini Veseli Palatini Ma-
sovia

Amici
Severi Iuristis
Quid is voluptuosum fuit risisse convivia
Mortuum plangite
Flebunt ille Veselicius
Masoviæ Palatinus
In rebus gravis, in verbis amœnus

Cui omnia risit absq offensa
Nihil risit absq Doctrina
Ardua ut faceret facilia ut faceret facet
Vr morum sidus, amicorum delicium
Ita omnibus risit ut à nemine rideret
Placuit
Deo sine vanitate
Principibus sine assentatione
Dominibus sine discordia
Ita
Viventium norma et morientium
exemplar
Omnibus in omnibus
Virtute in terris quod summum
Modestiq in honoribus quod pulchrum
Amœnitate in asperis quod arduum
Sinceritate in amicitia quod carum
Cælo terrisq ostendit
Quid sit
Prorsum vivere, et hominem mori
Simile Dum habes ex Thesauro
Oratorio depromptum ab Emanuele
Thesauro in fatis Caroli Sabaudiæ Ducis
lacrymis in gemmas orationis ad
Senatus pretium obrigescentibq
AEV
Magnus Carolus
Dum post mortem desiderabit
Qui desiderari ante cœpit quam nasci
In fœcunda jam mater votibus sus cepit.
Ut Principium prodigium prodigio nasce
retur

Nam Principes natura donat heroas deus
Maximo igitur genitori major successit infans
Et annis acerbus iam imperio maturus
Carolum nemo vidit nisi armatum
Eo metuendus omnibus, quod neminem
metuebat
Nunquam victus nisi proditione nunquam
victor nisi virtute
Neq ingenium uti solet oppressit galea
Neq eq ferri, et ingenij aucbonus.
Sequentibus Apollineam, fortibus Martia
praripuit Laurum
Incertum fecit
Magione callamo an gladio regna sustineant.
Prudentia iam peregrinari, ut callidior qui-
bus dam sit visus
Gravis Imperium tutius astu quam
hasta tervari
Et gemmis ambitus Mercurij virga inter.
Regia demum virtutes omnes
Quae in omnibus Regibus fuerunt Singulo
Uno in Carolo sunt singulares etc.
Haec gratijs ingentibus grate dixant
genio
Magno merendi suo effleuit
Emanuel Thesaurus
Hic jam tandem terminalem annui
labori ponimus, cui ita non plus ultra
inscribimus, ut illud infinita ad ma-
iori semper Dei gloria conferemus.

finis

ÆDIFICIORVM Superbia.

Minus sumptuosas hoc Seculo facimus ædes, si earum faciem fuco, et quasi cerussa non oblinimus. Illuc marmora inducimus et in delicias rigidissima etiam saxa facimus mollescere. jam ipsa cubicula in conspectu disponimus, ut ad nutum omnia simul prosto sint. unum vidisti, reliqua jam ex illo nosti, unoq velut aditu, quam remotissima in recessu aciei intuentium duxit. Nempe ut Dominus remotis velis sponte aggreat velut in Sacrario Numen, aut certe adeuntibus tanquam ea alio terrarum orbe sensim audere videat. Perinde quasi omne magnificum e propinquo sit. eduximus altissimas tectorum moles, nec tam in ædes quam in cælum iturі fabricamus, in illis alter ab altero, non pariete, sed integra contignatione dividitur

est tot vetus oppida intra domos
excitamus. Cum ñ non ideo beatiq
quia Latius vivere contingat et
ubi plurima Copia ibi multi cura.
rum Anguli aty perfugia solicitu.
dinis.

146

PRINCEPS
RESPUBLICA,
LIBERTAS, LEGES,
SENATOR, IUDEX, MI-
LES, IN.
SELECTISSIMIS.
AUTHORIBUS.
ADUMBRATUS
ET
VTILITATI NOBILIS-
SIMÆ IVVENTUTIS.
COLLECTUS.
ANNO
DOMINI.
M. 7. 0. A.

148

Admonitio

Ito seculo vivimus, cujus tam grossa: na, quam saera dictiones, nisi Sententiarum atq Sensuum pondere impleantur (ut ait Quintilianus) plumeum et Plumbeum pondus habebunt, illas provide limati ingenij viris et Selectissimis quibusq. Scribitis faciendare consilium est, quod ut facilius fiat subjicio hic illas materias, quæ ubivis occurrunt Sententiarum ac Sensuum gravitate ponderosas, quas non satis erit in paginam transferre, nisi ex frequenti illarum lectioni usus sua faciat.

Rex, Princeps, Dominus, Potentia Suadet. Tacitum.

Ubi Principes subditis fores claudunt ibi subditi pectus Principi ne aperiunt.

Principi summum rerum judicium subditis obsequij gloria relicta est.

Omnia sibi non omnia persequi gravis peccatis veniam magnis severitatem commodare, nec semper pœnâ, sed pœnitentiâ sæpe contentus novit esse Princeps.

Invisum semel Principem seu bene seu male facta premunt.

Ad egregium in Principe si quanta illi nobilitas, et fortuna tanta rerum prosperarum sit moderatio.

II

Utilissimus ac brevissimus Principi bonorum malorumq; delectus est cogitare qd ipse vellet, sub altero Principe, aut nol-let fallitur Princeps qui presentis tem-poris potentiâ fretus, credit cuncta vi posse etiam sequentis evi memoriam

Metus apud hostes, apud populares amor quærendus est Principi.

Non dominationem et servos, sed Lectores et cives cogitet Princeps.

Vetus ac pridem visita mortalibus pote-stas cupido, cunctis affectibus ingratior.

Minore discrimine sumit Princeps quam queritq.

Novum imperium inchoantibus utilis est clementiæ fama.

Cuncta mortalium incerta, quanto q plus adepti sis tanto magis te in lubrico cogita. Perdere multi Principes sciunt, donare nesciunt, gloriq libentius cum fortuna Principis loquuntq quam cum ipso.

Nullum melius boni imperij instrumentum quam boni amici

Boni Principes voto expetendi prave-res qualescunq fuerint tolerandi.

Plerumq optimum quemq Princi-pem electis invenit

fallitur Princeps potentiam ham rerum humanarum instabili et fluxa locavit fundamento.

Reges qui Sevitiâ et Tyrannide usi sunt non aliud, sibi quam exitium, et pedem illis gloriam gessererunt.

Si Tyrannorum pectora reludantur, ac laniatus et ictus respuii possent, ut corpora verberibus, ita eorum animi irâ, levitiâ, timore, malis consiliis dilacerantur.

In summa fortuna aliud aequius judicat, validius.

Juxta Livium

Sape Principes, cum ipsi sciant alios sibi insidiantes, Principes veluti soles cum maxime spectatores habent cum deficiunt.

In partem necessitatis jam venit ut mores Regis tanqm in unicum exempla se formare.

Aliqui injuriam sibi â Principe illatâ putant, finem accipiendi.

Deo similimus Princeps est, qui hostes armis, cives benignitate vincit.

Fortunam benignè atq; comiter invi. Rat Princeps, qui sibi beneficijs, quos potest adjungit.

Difficilior Principum ars est, qua cives regnant, quam qua hostes subigerent.

Laesa saepius suorum patientia nocentiq furit in Principem, quam hostium ira.

Nulla larva totum Principem tegit.

Non raro fit, ut Princeps, ubi omnia in unum congessit sua in eo beneficia reformidet.
Principi plus plerumq timendum ab uno, quem læserit q̄m sperandum à multis quorum commodo servierit.
Parum tuta majestas sine virib9 est.
Nihil tam populare est, quàm regnum.

Juxta Salustium

Plerisq. Principibus idem est imperio uti, atq injuriam facere.
Ille Princeps Deo simillimus qui in maxima fortuna minimum licentiæ habere vult.
Quæ alijs iracundia in Principibus superbia atq crudelitas est.
Impune quod libet facere, id putatur Regem esse.
Imperantibus tam mali quam boni suspecti sunt
Semperq illis aliena virtus formidolosa.
Imperantes semper in excelso sunt, cuncti eorum facta noverunt.
Non exercitus neq Thesaurum præsidia Regni sunt, verùm amici quos nec armis cogere, neq auro parare potest, qui officio et fide parantur.
Miserrima Principis conditio est, si prius oneri esse, quam usui cogatur.

Regum ingenia ad formidinem et
suspitionem prona sunt.
Illis difficile est in potestate temperare
qui semper ambitionem sese bonos simu-
lavere. Plerumq Regum voluntates, ut
vehementes, ita mobiles sunt atq Lege sibi
adversa. Princeps nunqm sibi satis tutus est
Imperium nisi artibus facile continet, quibus
comparatum.
Juvenia Imperia crudia acerba magis
quam diuturna sunt, in eo vita Principis
Bellum aeternum, et anceps gerit quoniam
neq. à tergo neq à lateribus tutus est, sed
semper in meta.
Principis est beneficio, exemplo omnibus
prodesse.

Juxta Curtium

Cetera spes Regum, dominantium ani-
mos, ad ultimum nefas impellit
Regum ores saepius assentator, quam
hostis evertit.
Potentia scelere quaesita non est diutur-
na. Principes tutiores sunt in acie quam
in theatro
Qui regnorum Domini sunt, etiam eventus
ipse debent.
Crescente potentia Principum, suc-
crescunt sensim et eorundem scelera.
In Principe etiam humilibus licentiam
fecit fortuna.

Juxta Plinium Panegyristam

Nullum est magis stabilius, aut firmius
Deorum munus quam castus et sanctus
et Deo similimus Princeps.
Imperaturus omnibus eligi debet ea omnib.
Est natura Principum, quae siderum
ut parva et exilia validiorum ex ortu
obscurent
Principes decet in pace justitia in armis
fortitudo, utrobiq prudentia.
Nullum est magno Principe Imperij gen
dignius, quam qd erogatur in posteros
Insanabilis est morbus Principis ira
Falsa nunqm mala causa est nisi sub
bono Principe. Plura semper Principes
etiam qui minis bris non egerent à nobis
contra nos ediderunt.
Lex majestatis unicum crimen eorum
qui crimine carent
Ita comparatum est, ut de nullo minq
Principe queramur, quàm de quo maxime
quari licet
Malos Principes detestantq etiam qui ma
los fecunt.
Onerosum est bono succedere Principi
Equum est eos esse bono Principi carissimos, qui minus fecerint malo
Non alq magis amant suos Principes,
quam qui maxime dominos gravant
Flexibiles qm unq in partem ducimur
à Principe.

Vita Principis censura est eaq perpetua
ad hanc dirigimur ad hanc convertim, nec
tam Imperio nobis est, qm Principis exemplo
Inexpugnabile est Principum muniment
munimento non egere.
Fidelissima est Principis custodia in suis
innocentia
Frustra se Princeps terrore munierit,
qui Civitatis suorum charitate non fuerit
Illi boni Principes satis non amaverint, qui
malos satis non oderint.
Pratiosa accipientibus beneficia arbitrant
Principes, si prodis illos desperatio, et similis
regulae mora in notam quandam pudoris quaesisset
Sepe Principes beneficijs suis commendationem
ex difficultate captant.
Praecipuum est Principis opus amicos
parare
Qui Princeps non amplius vult sibi licere
fit ut illi plus licere velint subditi
Nullum est tam infidum malum quam
blanditiae Principum
A malo Principe semper illi tanquam suc..
cessor timet, quis quis est dignior
In secreta nostra non inquirunt Prin:
cipes nisi quod odimus
Non potest non minimum esse, priva..
tis quod Principi satis est.
Modestia Principis cum pietate
civium felix speciosum certamen
est, seu fuerit victa seu vicerit.

Principum non modo domus sed cubicula ipsa intimos recessus recludunt omni arcana noscenda proponunt

Malos Principes rectius publicius ex odisse ex communibus quàm ex privatissimis.

Non minus scisse meminisse hinem debet Princeps quàm hinibus præesse.

Non ita subjectis potestâ Principe imperari amor ut alia

Res maxime dissociabiles sunt Principatus et amor

Nulli Principes magnitudine caruerunt quàm qui sibi maxime metuendi vendicabant.

Non est Princeps supra leges, sed leges supra Principem

Melius beneficijs quam remedijs studiorum virgenia experiuntur Principes.

Princeps cum ardentissimè suos diligit, adhuc ardentius à suis diligit

Bonus Princeps omnes circa sensui similes efficit

Fortuna a Principum pluribus indiget amicitijs.

Amari â suis Princeps, si ipse suos amet non potest.

Nullus locus, nullum est tempus quo funestorum Principum manes â postero: rum, ex orationibus conquiescant.

Maxime laudat incolumis Princeps si priores saevus metiri reprehendant.

Cum de malo Principe Posteri tacent, manifestam est eadem facere praes:

Fama Principum bona et mala aeterna est.

Non perpetua Principi fama quàm invitam etiam manet sed concupiscenda quae non imaginibus, et statuis, sed virtu: tibus et meritis propagatur.

Nunquam deceptus est Princeps, nisi qui prius ipse decepit.

Juxta Famianum Stradam

Aula potentiae plus in fronte habet quam in recessu.

In aula nulla magis virtus evehit quam quae maxime timet.

Potentia in aula raro senescit.

Aulicorum animos, longa apud Principem felicitas, quantum securos gratiae tantum intolerabiles injuriae facit.

Calamitatum fasti nominibus Prin: cipum maxime notant.

Extremum est ignorare clementem
Principem, quem iratum armatum
Tu concieris.

Gratum est Principibus eos domi suæ
esse, in quos odia sibi debita exonerent

Principes nunqm soli peccant.

Male Princeps admonet multos spectantes illius supplicia, ujus causam commiseratio meliorem facere potest.

Suspicaci sub Principe, gliscit suspicatorum numerus.

Suspitiones Principum Raro dilexit innocentia

Nunquam tutus erit Princeps inter illos qui se ab illo tutos non æstimant.

Male Principibus comparatur terrore veneratio.

Tutum non est Principi odÿs ingenia innutrita novo conciliata beneficio velut viperam laetis haustu delinitam insinum admittere.

Principes multa melius repellunt vincuktÿ contemptu.

Nunquam Principibus deest occasio improbitatis

Facilis est inter Principes de æqualibus suspitio, quos regnare posse advertunt cupere præsumunt.

Scire et nescire Principum est vita

Nunqm majori ruina fortuna regum

obnoxia est, quam qua per fraudes ad alterna
intemperanter urget

Non possunt Principem amare, qui ami-
cos Principis oderunt.

Principi æterni belli species militem
alenti contra Subditos, in promptu et absq.
suspicione est.

In aula blandiri, et assentari laudum pretium

Juxta Senecam Trajedam

Cara est inter dominos justa licentia,
odere Reges dicta, quæ dici jubent.

Hoc Reges habent magnificum, et in-
gens, nulla quod rapiat dies prodesse miseris.
Si Regnas, jube, Si, judicas cogitasse.

Regnare non vult esse, qui invisus timet
Qui sceptra duro lævus imperio regit
timet timentes,

Multa dominantem vetat suorum amor.
Qui vult regnare, languida regnet manu

Quod Jovi hoc Regi licet

Sanguine humano abstines, quicunq regnas
Victima haud ulla amplior potest
magis, opimaq mactari Jovi, quam cum eximius
In quicunq es, qui sceptra tenes, unus
tot populis stipatus eas, in tot populis via
una fides
Lex velit honesta nemo non eadem volet,
Lex est, qui metuit nihil est quig cupit
sit nihil.

Cum excelsus stetit, nunquam pavere destitit
Dubia pro certis solent timere Reges.
Odia qui nimium timet regnare nescit
Grave pondus magna nobilitas
Quo te celsum altius Superi levarunt, mitius lapsos preme
Praecipites Regum casus fortuna rotat
metui cupiunt, metuiq timent non non
illius alma recessus probet, tutos non curarum somnus. domitor pectora solvit.
Habere regnum casus est virtus dare,
Violenta nemo imperia continuit diu.
Nunquam placida sceptra quietem certumq sui tenuere diem.
Nec regna socium ferre nec toeda sciunt.
Malus est magister imperantium pudor
Majora populus semper a summo exigit
Reges inesse Regni maximum pignus putant Si quid quod alijs non licuit solis licet.
Fraus sublimi regnat in aula.
Regium hoc ipsum reor adversa capere quo sit dubius, magis status, et cadentis imperij moles labat hoc stare pressius forte gradu.
Quicunq regno fidit et magna potens dominatur aula nec leves metuit

Deos animum rebus credulum
laetis dedit, ne videat et Troja vita fugor
diruta Troja Seneca:

Pertimet omne Regia vitium domus
Velet timeri Caesarem at plus diligi
Negare Principi durum est vigere
Principem nefas, ut nemo doceat fraudes,
et Scelerum vias regnum docebit
Jura pudor et conjugi sacrata fides
fugiunt aulas
Feriunt summos fulmina montes.
Non intra unam regnum hinem fides.
Terrum Duci Principem, melius fides.
Quod non potest, vult posse quinimus potest.
Simul orta mundi conditor posuit Deus.
odium et regnum.
Rapta, trepida mann Sceptra obtinent.
Cari prima regni est posse invidiam pati
Maximum regni bonum est quod facta
Domini cogit populu hui tam ferre,
quam laudare non capit regnum
duos.

Juxta Sarbievium

Regum vultus imagine regnorum legit
Desiderantii unita potentia commu-
ne est, esse suum putat, quod cunq pulchrum
Armata Legem non facit cohor non
Tincta valgi purpura sanguinei aut
mobili Bellatus auro frontis apex
Terretiq gemma.

Quicunq; dat tibi regendo ille putat dare
jura regno. Rex Poloni qui potenti Rex
Superum jubet esse voto
Clarius imperat, qui solus ex emptus q;
vulgo certa sui tenet arma voti
Publica clarius virtus per omnes entuit
gradus arm magna libertatis umbra
Sceptra simul populum q; tenet.
Cui refugit sui. Rex esse nescit exteri.

Juxta Ovidium

Nulla potentia longa est.
Ut nescis longas regibus esse manus
Regni res scelus est.
Quo quisq; est major magis est placabilis
irae
Regia mihi crede res est succurrere lapsis
Et prior ad poenas primus ad praemia velox.
Usibus edocto si quidem credis amico.
Vive tibi, et longe nomina magna fuge.
Vive tibi quatum potes praelustria vita
Saevum praelustri fulmen abarce venit.

Respublica cives.

Juxta Salvium.

Nihil aliud dis iordiantibus Respublica
remedium est, quam si ab uno regat.
Nulla Resp: major pestis est ijs quibq
omnia honesta Principum atq; inhonesta.
Principum laudare mos est.

Multi odio presentium, et cupidine mutationis in Reipub: suis quoq; periculis latant.

Arduum est eodem loco multorum potentiam et discordiam esse.

Ex utilitate Reipub: ut amicitia et inimicitiæ dirigi debent.

Fœdera quo inter plures contracta, eo minus firma.

Ex Reip: statu presenti magistratuum vitia deprehenduntur.

In corrupta Reip: innocentia plus periculi quam honoris est.

Sæpe Privati odij pertinacia in publicum simulat scelus.

Facilius onera Reip: societatis laboribus sustinent.

Sæpe civiles discordiæ gravissimos et diuturnos Reip: pestes fecerint morbos aliter non per sanandos, nisi illi discordassent.

Unum Reip: unius anima regendum.

Prævalida vitia potius est omittere, quam illud assequi, ut salus fiat, quibus flagitijs impar sit Reip:

Nihil ni vulgo modicum, ni paveant ferrent, ubi perrimuerunt impune contemnuntur.

Nobis ex rebus aptitutæ et presentia quam vetera et periculosa malunt.

In seditionibus illud accidit, ubi plures fuerint, omnes futuri sint.

Nulla est negligentiæ venia ubi de salute patriæ certa.

164

Proditores etiam ijs, quos ante ponunt invisi sunt. Ubi privata cujusq simulatio, ibi vile decus publicum.

Singuli nunqm examinabunt, Respub: prius deficiet.

Contumacia civium lenitatem imperantis ubi Tyrannus imperat, manus civibus periculum ex bona fama.

Dies tempus lenit iras, seditiosorum sanitatemq. animis adfert.

Juxta Livium

Discordia civium ex una Repub: plures efficit. Non vocibus regna libera, sed regnis liberis dant.

Republicæ proditor novis semper argumentis patrati sceleris opus habet, quo se constanter improbum consvadeat illis, ad quos fugit.

Discordia intestina materé externi &c.

Publica regnorum infortunia non incedunt solitaria. Ubi metu communi discordiæ privatæ non mitescunt extremum malorum est.

Illa respub: robustissima reputanda, quæ unius animi est.

Intestina civium discordia, nihil occulti sinit esse

In libera Repub: non est utile eos præesse qui proximi invidiæ sunt.

Sæpe in rebus publicis Deditionum finis est, eorum auctores honoratos fieri

Sunt aliqui, qui semper aliquid agunt in Rep: et esse volunt, ut ad ejus curationem etiam non vocati adhibeant.

Incolumi Rep: facile privata damna resarciunt.

Quo plus cives inter se virarum atq; discordiæ, eo minus contra hostes animi et virium habent

Honestius est fugere quam contra patriam pugnare.

Proximus in ea Repub: ad ruinam gradus est, ubi nova et peregrina, priscis et patriis post habet.

Seditio ubi multorum vires sumserit, fortissimo curandum erit remedio.

Juxta Salustium

Ex optima Rep: pessima atq; flagitiosissima plerumq; efficit.

Discordia similantes ire hostibus exercendo, cives cum civibus de virtute certant.

Consultius Reipublicæ præsertim a cive acceptam injuriam ignoscí q̃m persequi.

Multi bonum publicum simulantes pro sua quisq; potentia certant.

In bono culta mansuetudo, et misericordia in miseriam Reipublicæ fere vertit.

Melius Reipub: amicos quam servare
et quærere parare, tutiusq est quam
cunctis imperare volentibus.

Male cum Rep: agit, cum virtutibus
præmia possidet.

Caro quod Publica felicitati paratur ut
privatum quisq non accommodat
lucrum

Nullum est monstrum ni rebus majus
quam Resp: qua ab Imperito regitur,
floret tamen.

Magnis Imperijs magna cura inesse
debet

Tyrannico Imperio, plerumq fit, ut
quam quisq sc facit maxime tutus
sit

Justa Curium

Concordia maximum est ad conservan
da Imperia adminiculum

Ubi partes Reipublicæ labant ibi
maxima turbantur.

Nihil periculosi, qui in Rep: perobnoxios
ambitioni admonstrant quam quod
hosti propinquum est.

In communi Reip: calamitate
suam quisq habet fortunam

Regio nimium dives sæpe imbecillo esse
solet

Malum est extra patriam
peregrino, aliud cum factio rerū
domesticarum haurire

Subtilia et ingenia novandis
quæ gerendis rebus Reip: sunt aptiora

Juxta Plinium Panegyristam

Optimum quemq; niti ac contendere decet:
ut post se quoq; Reipub: prosit:

Ille publicis se dignum facit honoribus
Qui Rempublicam suis exornat laboribq.

Liberi cives nequaquam, et ferorum
catuli sanguine et adipibus nutrienti

Salus civium est suprema lex

In Republica turbatores leviss̄imum est
supplicium vita amissa.

Vt in corporibus ita in rebus publicis
gravissimus est morbus, qui a capite
diffunditur

In Publicis consilijs nihil tam ino-
quale, quam ipsa æqualitas, namq;
Ut impar omnium prudentia, par
omnium jus est.

Juxta Famianum Stradam

Dum Reipub: pleriunq; capita, blande
corpus haberi, et consaniri debet.

Bonus civis est ira Reipub: caput tutari
ut membris prosit, ita membra fluere ut
caput non doleat.

In præcipiti Reip: malo demoraria inter-
dum medicamenta non imperite ad-
hibentq.

Reipub: corpus ut bona animandum
mente, ita firmis tutandum manibus
optimis. faciendum consilijs.

Jam veris lachrymis defletur publica calamitas, cum domestico conjuncta est malo.

Recentes civium discordia tanquam vulnus corporis facile curam admittunt nec nisi cum tempore, virtus et vires sumunt.

Magna Imperia rectius per partes administrat, quae. Ad magnos in Republica motus leves supplicium occasiones.

In omni Repub: singulorum interest quomodo universi.

Adversa et mala Reipub: nemo sibi imputat.

Juxta Senecam Tragedium

Maximum regni bonum est, quod facta Domini cogit populus sui, quam love, quam laudare non capit regnum duos.

Iniqua regna nunquam perpetuo manent.

Regna Scelerata omnibus exilijs sunt graviora.

Ubi non est pudor nec cura juris. Sancti: tas, pietas, fides, instabile regnum est.

Honestus multis populis favor est.

. male imperat, cum regit vulgus Duces.

Omne sub regno graviore Regnum est.

Juxta Barbicium

Tot horis vix jacuere prorsunt regna quot armis casibus longum dedit tibi tempus. Qui diem regni satis ernendo dixit.

Mutant magna suas regna vices.
Humana quidquid composuit manus, humana
rursus deficies.
Mali, providi casura mortales in altum exstrui-
mus, volimusq. ijsdem mox obruendi.
Fluctuat heu miser alternaq. potentum
mundus dirijtq. manu.
Exteros mores prohibite, pulchra lege Poloni,
patrias q. leges, et sua ritus et avita natos, do-
cete.
Arcana opulentiorum ira, pervicax agitata
magnas eruit orbes

Libertas, Leges Servitus

Judex Tacitum

Pessimis Principibus sine modo Dominatio
optimis civibus modus libertatis placet.
Libertas nisi modus adsit, in exitium vergit
nec totam servitutem, nec totam libertatem
pati queunt.
Quid Imperitos humanitas vocatur, cum sit
servitus, nisi Sylva humani generis excisa
non decerunt aliena libertatis raptores luxi.
Multi aut Imperium evertant, libertatem
preferunt, quā ubi evenerit ipsa aggredium
libertatem.
Speciosa verbis re inanā aut subdola
quando majore libertatis involucro regum
facto sunt eruitura ad gravius servitium
Nihil religiosum ad gloriam pro libertate
decertantibus, quam aut tenere libertatem
aut morienti servitium

In Seruitute sola est Species libertatis adulatio

Falso libertatis vocabulum ostenditur abijs, qui priuatim de genere in publicum extrosi nihil spei nisi per discordias habent.

Quando facile libertas et Dominii misericordiam eandem libertatem amicitiam præcipua animi bona multi per obsequium immiserunt. Iulia Liuium

Plus quam satis habet dulcedinis libertas. Maxime timendum est prælium in quo si ceciderit libertatem secum opprimet victa.

Liberorum animos fleri quam frangi et tutius et difficilius est.

Generosis honor et libertas pro corde est. quem si læseris, etiam viuere non sustinent.

Nunquam facilius liberi veniunt in potestatem alienam, quam si per auaritiam, superbiam, ambitionem exigerint de sua.

Et dandi et accipienti turpissima est mercis libertatis

Fama et libertatis nunquam adeundum est periculum, melior est tuta seruitus, quam libertas, et posita, ad rapinas.

Vbi lingua libera non est, ibi nihil liberum est

Maximum libertatis periculum in ipsa libertate positum est.

Illo Principe nihil gratius, quo seruis in speciem æquat.

Tyranno liberis imperanti tuto magis quam gladio opus est.

Haudum liberorum ingenium facile
accenditur libertatis ingenia.

Parum tuta libertas, qm̃ pregotens
vrat axes majestas.

Non est idem plus liberum esse, quod plus
licentiæ habere.

Nunquam libertas magis proxima est,
Servituti, quam cum degeneravit in licentiam.

Juxta Salustium.

Multi potentiam, libertatem nemo bonus
nisi cum anima simul admittit

Pro libertate à majoribus accepta, eo vehe-
mentius summa opē niti debemus.

Quo majus debemus est parca amittere
quam omnino non paravisse.

Hæc dignitas, in superbiam, libertas in
licentiam degenerat.

Potior est inquieta libertas, quieto servitio.
Libertas bonis et malis, strenuis ac ignavis
æqualis est.

Juxta Curtium

Satius est liberum alieno subdere potius
quam libertate suo

Liberis nullum pretium servitutis
gratum esse debet.

Nullus altius pertinaciusq. quam liber-
talis nisi.

Quæ libertati debita sunt perinde delata
atq negata suspitionem movent.

Natura libertatis est, non servire aţ
omnia timere â dominante

Juxta Plinium Panegyristam

Majus Principibus prestat obsequium
libertate civium quam servitute
Felix Imperium est, ubi eodem foro
utunţ, principatus et libertas.
Illud in libertate beatissimum est
quod nisi cogant
Ingeniosior est ad excogitandum simu.
latio, veritate, Servitus, libertate, metus
amore.
Nulla tanta potestas tui gm dari potest.
ut non sit gratior potestate libertas.
Ibi intemperantius bonos amamus Prin:
cipes, ubi liberuis malis utimur
Multum sibi prosiciunt liberi populi
si quod semel voluit Tyrannis faciant, ut
nunqm possint

Juxta Jamianum Stradam

Pretium ille sui nexit an libertas in
pretio non est.
Delicata res est libertas levi contagi.
one Servitutis facile contabescit
Non sinit periculo libertas ad summus

licentia evehit, unde facilius est
ad infima casus.

Timida res libertas est etiam in tutis-
simis suspicat pericula.

Illi demum vere libertatis gustum
sunt assecuti, qui eam vita ipsa redi-
mere non dubitant.

Libertatis ingenium mollibus remedijs
facilius sanat, sequitur q. expeditius
quam dicit.

Turpius est, gravius est, ex libero servo
esse quam nunqm liberum fuisse.

Magna pars libertatis a Suis est non
ab alienis gubernari

Libertatis querimonia sepe non ag-
nunqm tm sunt importune

Valde periculosum est liberis regnis, si
populus addiscat in Dnum palam pro-
ferre loqui, et gerere.

Juxta Senecam Tragedum
Ingenia melius recta se in laudes
ferunt, si nobilem animum vegeta
libertas agit.

Sepe e lingua regni, pegno libertas
obep. Nulla libertas minor a lege
datur quam si tacere licuit.

Leges Judæ

Judæa Tacitum.

Corruptissima est Respub: ubi plurimæ leges

Ubi legibus agi potest, non utendum imperio.

Ita delicta plectenda sunt, ut neq; misericordiæ, neq; severitatis pœniteat, plectentem.

Quemadmodum vis morborum, sic legum ac fori labes, pecuniam advocatis fert.

Leges ut ex aliorum delictis sunt natæ, ita sic eadem delicta consumant vivunt

Subtracto hoc sibi alimento facile emoriunt.

Malis legibus non minus laboratur quæ gravibus ~~turpitijs~~ flagitijs

Invalidum legum auxilium est quæ vi, ambitu pecuniâ turbantur.

Minuunt jura quoties gliscit potestas.

Actum ut ante flagitijs ita nunc legibus laborat.

Judæa Livium.

Leges multiplicare, è multiplicare legum
transgressores.

Nihil in ea Repub: firmum esse potest, quæ
bonis legibus non reviniet.

Nulla lex satis est commoda omnibus
Usus est omnium legum corrector optimus
Nihil dissolutius est quam plebis multi-
tudo, nisi severis legibus arcteatur continuo.
Nocentem trahi ad jus melius est quam
tractum absolvi.

Juxta Plinium Panegyristam
Judicii non aliud melius, Sententia pre-
mium pretium est, quam bene judicasse.
Nullum est neq sincerius, neq auctius
genus gratiarum, quam quod non habet
fingendi necessitatem.
Magno et immortalem merito nullum est
impendij genus dignius quam quod erogatur
in posteros.
Multa laudabilia, etiam mali faciunt
laudari nisi optimi non possunt
Magnum est differre honorem, majus gloria
Corpora quantumlibet ardua et excelsa
proceritas admota decrescunt et quanto
ad alienam magnitudinem admovent
propius tanto a sua discedunt.

Hoc est vera felicitas et gloria felicitati et gloriæ dignum videri.

Juxta Tamianum Stradam

Leges antequam ferantur exprendendæ, ubi latæ fuerint tolerandæ.

Leges regulæ sunt actionum ipsarum, legum vero tempora, sapientius est abstinere à ferendis legibus quam injuriam ulcisci non possis.

Non alio magis labefactatæ Reipub: status, quam crebra legum mutatione, Contumaces animi, et plura similia; beatæ auguri laxamento aliquo legum melius curant.

Metus est Litor Legum

Juxta Senecam Tragedum

Qui statuit aliquid parte inaudita non æquum licet statuerit haud æquus erit

Pœnitet peccasse mi pene innocens est.

Opprimit leges timor.

Juxta Ovidium

Sic agit censura et sic exempla petunt.

Cum Judex alios quod monet ipse facit

Non bene selecti Iudicis aria patet.
Ipse licet venias musis comitatus Homere
Si nihil attuleris ibis homere foras.
Munera crede mihi placant homines Deosq
Placatq donis Iupiter ipse datis. O. 3

Senator, Consilium Deliberatio.

Iuxta Tacitum

Plura consilijs quam telis et manibus geruntq.

Scelera consilij mora valescunt.

Cautis qm acrioribus consilijs potentia tutior habetur

Saepe illi quae casus offert, in sapientia vertuntq.

Certa in armis salus, quid consilijs temperatq

Pauci propria prudentia honesta â deterioribus, utilia â noxijs discernunt plures aliorum eventibus docentur.

In multorum consciorum animis frustra speratq consilij silentium

Nullus cunctationi locus est in eo consilio, quod non potest laudari nisi post factum

Necessitas saepe etiam temeraria consilia excusat.

Qui magnarum rerum consilia suscipiunt
aestimare debent, an quod inchoatur Reipub.
utile sit, ipsi gloriosum est effectu promptu
Humana consilia castigant, cum se cæ-
lestibus præferunt.
Magna aegre felicitas est, ubi licet sen-
tire, quæ velis, et quæ sentias dicere. Gloria
consilijs quam vis egregijs, quod non ipsi
ea inierunt sunt inimici
Cunctatione non gravius, ubi pernitiosior
est quies, quam temeritas
Humanæ infirmitati natura tardiora
sunt remedia, quam mala.

Juxta Livium

Primus est qui ipse consultat, quod in
rem sit secundus, qui bene monenti obediat,
qui nec ipse consulere, nec alteri parere
scit, cum extremi esse ingenij.
Quod de sua sententia omnia agit, Super-
bus magis quam sapiens.
Privatæ res semper efficere efficient pub-
licis consilijs
Nemo regit fati necessitatem humanis
consilijs
Nihil magni discriminis consilij tam
inimicum quam celeritas.
In consilio tumultuose, aut vocata tu-
multuosius consulit.

Magister hodierni hesternus error.
Graves morbi temerarijs quandoq; curant remedijs.
Fortuna consilium sequit.
Malis consilijs pares respondent eventus.
Imperator prescius. si vincat bono consilio facile bello vincit
Ille optimo regit Imperio, q bono regit consilio, vobis consilijs non debellat quidem hostis enervatur tamen
Facile est explicatis consilijs accomodare verba.
In magno periculo audendum, magis quã agendum, et consulendum.
Nulla respub: molumis esse potest, orbata publico consilio, consilium aliquando celeritas optimum fuit morando quid temerarius.
In rebus asperis fortissima quoq; consilia tutiora sunt.
Turbati animi trepidam manu, quam consultam.
Timore is casuum adversa reputat, quem fortuna nunqm decepit.
Suo quisq consilio, in commune consilium non videt. Ille optimus consilij Author est. qui reipsa suum exequit consilium.
Consilia callida, et audaci prima specie lata, tractatu dura, eventu tristia sunt.
Respublica sine consilijs felix, et molumis prodigium est
Fortuna plus pollet humanis consilijs.

Juxta Salustium

Sæpe prava magis, quam bona consilia prospere eveniunt.

Priusquam incipias consulto, ubi consulueris mature facto opus est.

Magna pericula non consilium sed facta postulant.

Omnes qui de rebus dubijs consultant ab odio, amicitia, ira atque misericordia vacuos esse decet.

Ubi ista officiunt, haud facile animos providet malum.

Solet necessitas optimum subjicere consilium

Facile persvaserim illi penesque si adverteris cogendi majestas est

Pessimi consultores cupiditas, et ira sunt: quibus, qui eloquentiæ multum, sapientiæ parum, omnibusque illis vis virtusque in lingva sita est.

Secundi eventus omnia non bene consulta in virtutem trahunt.

Prosperi fiunt, impetus in vacuam consilijs Remp: Turbida facta eorum sunt qui sibi svadent.

Omnia regna eo usque prosperum Imperium habuere, dum apud eos bona consilia valuerunt, ubique gratia timor corruperunt, post paulo imminuta opes, deinde ademptum Imperium tandem servitus imposita est.

Quos fortuna adversis exercuit, sensu dedit bene Suadendi.
Romani ignoscendo sui magnitudinem Imperij auxerunt.

Iusta Curtium

Decerunt, qui consultant si consulere periculum est
Nihil potest esse diuturnum cui non subest ratio et consilium.
Non speciosa diutu sed ipsa necessaria in consilijs sequenda sunt.
Fortuna omni ratione potentior saepe etiam salubriter destinata dissipat.
Suam quisq. fortunam in consilio habet.
agendo, de alienis deliberat.
Aquicatio in adversis necessitas, quam ratio et consilium.
Misera est ejus conditio est cui non periculosum est tacere, qm. qd. sentiat dicere.
Difficilis est illi constantia, cui ardua impetu non consilio aggredi mos est.

Iusta Plinium Panegiristam

In publicis consilijs nihil tam inaequale quam ipsa aequalitas, nam cum sit impar omnium prudentia, par omnium jus est

Iusta Famianum Stradam

Gravia consilia sibi quisq. adtemperat.
Haec summa Purpuratorum Philosophorum esse debet consiliorum secreta tenere et amare.

Gravia consilia à multis causis
seu magna navigia pluribus remis
impelunt.

In consultationibus non semper rationi permittit eligere.

Consilio omnia tamdiu tuta, quamdiu recta.

Arcana consilia aurea clave facillime reserant.

Nunquam certior Reip: imminet interitus, quàm in ejus morbis raro consiliorum remedia & intempestive adhibent.

Non est salubri consilio locus inter precipites affectus.

Facile cum impetu evanescunt quæ impetu non ratione et consilio sumunt.

Nemo non aliquem habet, cui credat quantum ipsi in secretissimo consilio secretum facit.

Nunquam ea erunt & sincera & prospera consilia, quorum arbitrium consultantes. curam quem oderunt.

Juxta Senecam Praje dum

Rerum statum dubium, acuminarem invicta consilio explicant.

Magis tutus est, qui consilio, quam

qui lutatur armis.
Ubi animus errat, optimum est consilium sequi
Mutat immitis dolor consilia
Remedia sepe capimus consilijs pejora
Quod ratio nequit sepe sanabit mora.
Pars sanitatis est velle sanari

Juxta Horatium

Vis consilij expers, mole ruit sua
Consilio temperatum vim Dij quoq; provehunt in melius

Miles, bellum, rapit.

Juxta Tacitum

Iniquissima est horum bellorum conditio quæ prospera omnes sibi vendicat, adversa imputantur.
Frequentium virorum est præceps ut citò perire, ita citò cedere victoriam
Quanto pecunia ditescunt voluptatibq; opulenti tanto magis imbelles militum animi.
Degerat à robore, et fortitudine exercitq; qui ante dijerimen modestissimus.
In bello primis eventibq; metus aut fiducia, gignit.
Militibus cupido pugnandi convenit, Duces providendo, cunctandoq; sapius, quàm temeritati præcunt.

Impetus militum acres nimia cunctatione hebescunt multa bella impetu, valida per tedia ac mores evanuere.

Satis cito incipit victoria, ubi provisum fuerit ne vincare.

Tadium ex mora periculum est prosperantia in bello est.

In bello civili metu, aut necessitate plerig hunc atq illuc mutantur.

Arma civilia neq parari, neq haberi possunt per bonas artes.

Bellum externum concordiam civium parit.

Seditione corrupti milites seu nihil concesseris in animo est. Respub. periculosa q tunc severitas flagitiosa largior.

Inter infensos milites praeceps Dubius attrahitur.

In arduo bellantibus necessitas inhor, spes in virtute, salus in victoria.

Etiam boni milites ad mala obsequia prompti sunt, quam decora victoribus gloria, ita intolerabilis ignominia item victis.

Duci auxilijs nudato et proditione suspecta unum reliquum est rem in casum dare, praeclog experiri fortunam.

Pericula belli dissimulare, conveni
spernere noxium est.
Timendis non timidi est timere, periculo
Fluxa militum fides & periculo ex longinquis.
Arma palam aperta vitari possunt, fraus
et dolus, quia cauta incautabilia.
Privata odia pax est, publicis utilitatibus
remittere
Pax et concordia vitiis utilia, victoribus
salubra sunt
Pace suscepta citius bellum est.
Pax industrios et ignavos in aequo tenet.
Misera pax e bello bene mutata.

Tacita Livium

Periculosissimum est, illud bellum quod
non prius ostenditur, quam infertur.
Nihil in hoste, e semivicto tuto despicitur
juvat interdum ignorare pericula, quae
non superarasset, si quae nosset.
In bellis nihil aeque ex omnibus timet,
atq id quod primum omnium temeritate fit.
In bellis unitos haec temporis magnina
rerum vertunt momenta
Qui perjurio gaudent, cum Deo magis irato,
quam cum hoste gesturi sunt bellum
Belli urgentes necessitates non exspectant
longa consilia
In bellis haec plus ignominia quam cladis
accipitur
Locus iniquus ad pugnam, longe iniquior
est ad pugnam.

Prospero eventu gerunt bella qua Duce Deo gerunt.

Nihil in bello tam leve est quod non magna interdum rei momenta faciat.

Sæpe contemptus hostis cruentum effecit prælium.

In bello infeliciter acta reprehendi possunt non corrigi

Qui aliena apetit de suis dimicare incipit

Nunquam minus quam in bello eventu respondet votis.

Non semper in bellis intenditur potentia cum extenditur

Quem aliquando fortuna decepit non facile illum in aleam belli projicit.

Natura prius est cum defendens tua aliena vi oppugnatum.

Omnia in bellis sub mille casibus sunt.

Pro Senni victo habetur quisquis impa. ratus invadit.

Ea patria omnis fortuna futura est quam milites fecerint

Non plura mediorum imperita funera quam ducum discordia Reipub: numerabit mala

Amissis etiam pauris fortibus viris tangm nervis validioribus nervis reliquus reliquus exercitus vigore inde omni, viribusq destituit.

Sæpe bella Ducis fama profligant bella.

non magis cordi in homine qm Imperatori
in exercitu novissimum receptaculum
Egregius sustinet miles Se â suis post
haberi, quam ab hoste vinci
Quomodo cum victorijs non erubescendum
Militum magni animi, magis præmijs et
honoribus fiunt.
Præsentissima hosti victoria est cum ar-
morum Dues plus inter Se iratum qm
in hostes animi habent.
Belli Imperator fortunam cum militibq
communem infamiam solus habet.
Victor auri ante pugnam deformis est, inter
sanguinem et vulnera.
Metu interpretè semper minora nostra
majora hostium duximus
Omen non est dubium victoria similes
inter vota populi ad bellum proficisci
Victis quid quid relinquit, pro munere et
beneficio est.
In externis auxilijs, sæpe plus periculi
quam præsidij est.
Præclara victoria est, vincere resistentes
et non sævire in subjectos.
Alit militum negligentiam inermis hostis
Victis nihil satis est tutum
Militem bene habere debet, corpus validum,
arma apta, animum electum, atq; ad
impera paratum
Etiam illi qui vincere volunt pacem
amant.

188

Melior tutiorq; est tuta pax q̃m speranda victoria

Insanum est cum Pacis adferant conditiones multorum amorum

Pax violenta pax n̄ fluxa tenet fide.

Bellum ille parat, qui in pace non pro. spicit paci.

Ex bello tristi, lata repente pax chario, res reddit pacis auctores.

Juxta Sallustium

Quando q; sorte potius quam Dacis temeritas gloriam ex culpa invenit.

Periculis, atq; negotijs compertum in bello plurimum posse ingenium

Periculum sine periculo non vincitur

Loca amœna, et voluptaria facile in otium militum animos emolliunt

Neq; modum neq; modestiam victores servare norunt

In bello maximum in celeritate bonum positum est.

Bellum raro permittit tempora deligere

Neq; ex ignavo strenuus, neq; a timido fortis ex civitate ordinarie Imperatoris fieri potest

Quanta cujus audacia et virtus potest tanta in bello patere solet

Meminerit miles in pralio de divitijs deum gloriam, libertatem, atq; patriam in dextra portare.

Vigilando, consulendo, agendo, omnia prospere
in bellis eveniunt.

Quo neq gloria, neq pericula ac fortiter
agendum ea citant ne quidam hortatur
timor animi auribus affixit

Indignum est pro potentia superbiaq gauc,
rum omnes pro terrore

Nemo nisi victor bellum pace mutavit

Semper in prelio illis periculum maxi-
me est qui maxime timent

In bellis audacia pro muro est

Necessitas timidos etiam fortes facit

Continuus hostium metus Reipubi:
vii bonis artibus continet

Predator sociorum ea cruentus ipse hostiu
fit preda.

Victoria etiam ignavis gloriari licet
res adversas etiam boni fortes detractant

Gravius illud incumbit bellum, quod
pacis nomine involutum fuit.

Non lupellex sed arena militi sit decori

Omne bellum sumit, egerrime deponitur
neq in ejusdem potestate est, ejus initium
et finis

Inuipere bellum velit cuiq licet deponere
cum victores volverint.

Difficillimum est, ut quis quis prelio strenuq
et bonus consilio sit, quorum alterum
ex prudentia timorem, alterum ex
audacia temeritatem plerumq ad ferre
solet.

In otio torpescunt militum animi et manus. Nemo armatus non decet auxilium quærere a pedibus.

Quales animos milites habúere victoria aut mors honesta ostendit

In bello primum animi deinde corpora vincuntur, qui inter vitia victoriam quærunt. inter arma fugiunt.

Qui ob interna mala pacem componunt differri magis ab illis prælia quam ea, cum dari intellige.

Iusta Curtium

Semper bellorum jactura est in paucorum tate

Fugit sæpe mortem qui quid contempsit timidissimum gremio illa insequitur.

In bello ignavia maxime nocuit, necessitas et desperatio.

Bella geruntur ferro et viris, viri vero aguntur et auro

In bellis hostem etiam minorem debile valentiorem esse facit contemnentis negligentia

Necessitas ante rationem et maxime in bello, quod minime permittit tempora deligere

Fortuna bellandi artem vitæ maxime docet.

In bello dum fortuna favet etiam temeritas cedit in gloriam

Temerarius in bello animum impetum
fundit velut quodam amisso animalia
aculeo torpent.
Quos bello vincens amicos tibi esse credas.
Non est diuturna potestas, in qua gladio
inermimur. fama bella constat
In bellis temeritas felix, donec gravius corruat
Dolescit gloria belli in sordidis hostibus
Nihil indignius est quam vires in eo bello
consumere, ubi virtus ostendi nec gloria acquiri
potest
Nihil in eo bello parvi duxendum est, in quo
magna gloria deus est.
Bellum volenti facilius est ad sumenda
arma occasio
Ille feliciter bella gerit, qui illa gnus instruit
quam infert
Bellorum fortuna sape unius viri facto
pendet
In bello multum ad audaciam non minus
ad victoriam momenti habet causa pugna
Nullus v in victoria v in fuga copias numerat
militantium calamitas secreta est, et super-
ba felicitas.
Qui gloria militant nihil magis quam
perfidia formam timeant.
Etiam validis viribus remissior impetus est
si ante pugnam adverso aliquo eventu timere
prius quam congredi inuibunt
Suspecta semper est in hostes in solita huma
nitas

Fortes viri non fortitudinem magis quam
fidem colunt.
In bello semper sibi pares videntur qui
nihil fecerunt unquam.

Juxta Famianum Stradam

Multum in bello refert, ut consilij autor
sit, qui author fuit.
Cavendum eo magis in loco belli civilis
incendium, ubi circa sunt, qui flammam
alunt, procul qui extingvunt.
Cito in gradum redeunt belli armorum.
Sorgesi mala
Turpe est in bello non animadvertere eadem
se arte petendum quam provocaveris
Bellum quo nomine ira Dei est, saepe in
ea necessitate pepulit.
Non semper ingentes belli copias expetenda
nec magis quo ingentia corpora magnis plo-
rumq. morbis obnoxia.
Capitis oculi solita manu tardiora, et auxilio
do vulneri latus porrecta.
Inconsultum saepe ac periculosum fortu-
no belli nimia audacia diu irritare.
Tutum non est eos bello lacere, quos vincere
non possis
Desperatis bello rebus saepe pro remedio fuit
locum fugae non fuisse.
Multum in bello valet, ad audaciam virtum
confidentia
In bello ut fama timorem, ita timor famam
malorum auget.

Precipua bellandi vincendiq momenta celeritate constant.

Igre fortunatius ingenio qm virium magnitudine gerunt bella.

Nunqm. Periculo vacat hostem in auxilia uti.

Fœdera Societatesq. belli nulla res stringit aut laxat facilius quam utilitas.

Licentia militaris crescit potius qm imuit

Nulla non res persuadet illi militia, ali mori persuasum est.

Peregrinos milites nova magis na gia novas vires adferre.

Viri plus semper devertere odio in victo: res qm de recenti amicitia habent,

Nunquam spes major affulget pacis quam cum seriò bellum geritur

Ingens firmamentum pacis firma vicinorum amicitia

Nulli jactantius fidem suam obligant quam qui maxime fœdera violant.

Tum ab hys necessitatis suggestione pax offertq cum à superiore offertur

Non diu constabit tumultuario opere composita pax

Multa Senecam Tragedum

Vincere hostem maxima est virtus

Duris servare cives major est patriæ patris

Dubia Martis mixti vices

Stet omne robur licet omne trahas, fortuna belli in incerti loco est

Arma non servant modum

Nec temperari facile, nec reprimi potest stricti jam ensis ira.

Quaeritur belli exitus semper causa raro.
Pejor est bello timor ipse belli
Cum victor arma posuit, et victum odia
deponere decet.
Exequat duos licet impares sint gladij
Saepe cruore ventos emimus bellum decet
In malis extremum decus est, fortiter vinci
Exprimit ferrum, quod negant preces.
Quodcunque libet facere victori licet
Victor timore quod potest non timet.
Noscere hoc primum decet, quod facere victor
debeat, victor pati.
Pacem reduci velle victori expedit victo
necesse est.

Juxta Horatium

Perrumpit Acheronte Herculeus labor.
Nihil desperandum Theucro Duce ex au-
spice Theucro
Quis post vina aut gravem militiam
aut pauperiem crepat
Oportet fortes pejoraque passi mecum
Saepe viri usi sunt, nunc vino pollite curas cras,
ingens iterabimus aequor.
Latius Reges avidum domando spiritum
quam si libiam remotis Gadibus jungat, et
uterque Penus serviat uni
Angustam amici pauperiem pati robustus
acri militia condiscat.
Dulce et decorum est pro patria mori
Dy odere vires omne nefas animo moven-
tes.

Fortes creant fortibus nec imbellem
feroces progenerant aquilæ columbam

Justa Sabrevium

Vani futuri temporis augures fœcunda
rerum fauda discimus, si non retractamus
fedeli tela manu fauitor gaudet vagino ferro.
Formosa fortes arma timent ovos frangi
nolunt.
Audentes animos ipsa voluit prope declinare
periculo. Si clypei vacant, hastæq; etarius non
animi placent.
Pauci laborum non magistro consilij sed
morte lingua
Si belligera cessoris orbita post te facta citave.
ris, ostendes; nec qua fugias via
Bella non pictis simulamus armis splendida
fortes, et immane pugnæ nomen et doctis
vacuum duellis ludere Martem.
Prisca mutare pudet arma dextra patrius
quondam male lagus. Hares filio thoras
nec avita nolunt tela nepotem
Multi magna cupi postumus ardua raros
auga vocant.
Etas quæ pariat Herculem quodlibet
bil fœcunda satis.
Non una mortis causa, nec unius sunt arma
mortis.
Pauco sequunt in numeras aquila c.
lumbas. Is cauro bibat uri dulce
berrum et.
Sæpe stium cevi fortuna victorem
reliquit

Satira vires quæ timido dolet ab
hoste lenni
Sæpe medios secuit triumphos contem-
ptus hostes.
Nec Lechus nec Lechiæ proles illanata
Negotiis prius qui domuit suis urbes
Sarmatiæ fidere Martiis.
Campestres bene Sarmata campo bella
gerunt.
In arma ferrum sit satis rapto male
pugnat olim miles in auro.

Hæc ex selectissimis
Authoribus petita
longa lectione
fœcundari poterunt.

Finis.

CÆSARVM
MAGISTER SENECA
AB AULIS AD
LYCEUM VOCATVS.
AD USUM NOBILIS-
SIMÆ IUVENTU-
TIS PER LOCOS.
COMMUNES
DISPOSITUS.
AB ANNO A. 700.
IN ANNUM A. 701.

198

ADVERSITAS

In Secundis nemo confidat, in adversis nemo deficiat alterna sunt vices rerum lib 3. Na: Quo.

Nemo duraret si rerum adversarum eandem vim assiduitas haberet, quam primus ictus lib: 2mo. de tranq: vitæ

Nubilo serena succedunt Epis: 4 lib 8.

Nullo de nobis nomine natura meruit quam cum sciret quibus omnibus nasceremur calamitatum molimentis consuetudine vivendi cito infamiliaritatem gravissima adducens lib: 2mo

Unum habet assidua infelicitas bonum quod quos sæpe vexat novissime indurat libro d Cons: adit.

Demetrius vitam securam, et sine ullis fortunæ incursionibus mare mortuum vocat, nihil habere ab quo exciteris, ad quod te concites, cujus denunciatione etiam ursu firmitatem animi tui tentes, sed in otio inconcusso jacere non est tranquillitas sed malitia Epis 2. lib. 9.

Demetrij vox est nihil mihi videtur infelicius eo, cui nihil unquam evenit adversi, non licuit enim se ipsi experiri ubi ex voto illi fluxerunt omnia et ante votum male tamen de illo Dij judicaverunt indignus visus est, à quo vinceretur aliquando fortuna quo ignavissimum genus refugit

lib: de Divi: pro: cap: 3.

Tanto plus tormenti tanto plus erit gloriæ Ibidem

Ibidem Solatium est pro honesto dura tolerare. cap. 4. Gaudent magni viri aliquando rebus adversis Ibidem non aliter, quam fortes milites belli triumpho.

Calamitates errores q mortalium sub. pungant mittere proprium magni viri est. Semper vero esse felicem, et sine morsu animi transire vitam, ignorare est natura rerum alteram partem. magnus est vir. Sed unde scis, si tibi non dat fortuna facultatem exhibendæ virtutis miserum te judicio, quod non fuisti miser transisti sine adversario vitam nemo scies quod posueris nec tu quidem ipse. quis est enim ad notitiam sui experimento quod quidem quis possit, nisi tentando didicit. Ibidem

Calamitas virtutis occasio est, illos merito quis non diacrit miseros, qui nimia felicitate torpescunt, quos velut in mari lento tranquillitas itineris detinet. quid, quid illis miderit novum veniet magis urgens sava in exportos ad suspicionem vulneris tyro pallescit. audaciter vete, ranus cruorem suum spectat, qui scit se sape vixisse post sanguinem. Ibidem

Nunqm virtus molle documentum est
verberat nos et lacerat fortuna Ibidem
Ipse ignis aurum probat miseria fortes viros
Unde quam altè se extendere debeat virtus.
Scies non per securа vadendum Ibidem cap 5.
Finge datos currus (de Phaëtonte aut) his
quibus deterrime imitor libet illi stare,
ubi ipse sol tregidat humilis et inertis est
tuta sectari, qr alta virtus est.
Irritari, et calamitates umite felicem vocaveris.

ADULATIO.

Quo impavidi? quo magis frontem suam
perfricat, hoc citius capugnat, eo enim
jam dementiæ venimus, quod qui sane adu-
lat, pro maligno fit lib: 4: natur: quæs:
Cunctis esto benignus, nemini blandus cau-
eis familiaris, omnibus æquus lib: 4to
Si continenses adulationes evita, si q tibi
tam triste laudari à turpibus, quàm si
laudaveris ob turpia Ibidem
Habet suum venenum blanda oratio Ibidem
Malo veris, offendere, quam placere
adulando. Ibidem
Crispus Passienus, quo ego nihil novi
subtilius, sæpe dicebat adulationibus non
claudere ostium sed aperire et quidem
si quem admodum amico opponi solet qua,
qua si impulit grata, gratior est si effregit
lib. 4. natu: quæst.

Adulatoribus latus ne prabeas, artifices sunt ad captandos superiores. par illis etiamsi bene caveris non eris; sed mihi crede proditioni ipse te trades. habent hoc malum naturale, blanditia aetiã cum rejicimus placent, sape callida novissime recipimus. Ibidem

Adulantium et prava laudantium termo diutius hæret quam audit; nec facile est animo datum bonum cavere prosequi et durare, et ex intervallo recurrit. ideo laudendæ sunt aures vocibus malis, et quidem est primis. Adulatorum voces non aliter fugiendæ sunt quam illæ, quas Ulysses aligatus prætervehit, voluit. Epist. 4 lib 12.

Illud præcipue nos ad virtutem, ad sapientiam impellit, quod cito vobis placemus si inveniemus, qui nos viros bonos dicant, qui prudentes, qui sanctos agnoscimus, non sumus modica laudatione contenti, quid quod si nos adulatio, sine pudore, congessit, damus debitum prendimus, optimos nos esse affirmantibus assentimur cum sciamus illos sæpe multa mentiri, adeo quoq; indulgemus nobis et laudari vetimus in eo ut contraria magine faciamus, maximus ille se in ipsis supplicijs audit, in rapinis liberalissimum, in ebrietatibus

temperantissimum Sequiz itaq ut adeo mutari nolimus quia nos optimos esse credimus pro sua quemq portione adulatio infatuat Epist: 4tae lib. 8.

ÆTAS

Non est quod existimes, ullam ætatem aptiorem esse ad bonam mentem, quæ quæ se multis experimentis longa ac frequenti rerum patientiâ domuit, quæ ad salutaria mitigatis affectibus venit, hoc est brevis hujus boni tempus Quisquis Senec ad Sapientiam pervenit annus pervenit Epist: 3 lib: 9no.

Omnes quantum ad brevitatem divisimus versos compares, ut juvenes, et Senes in æquo simus Epist: 4 lib: 16

Damna ætatis mala exempta laborsati: at lib: 3tio nat: quæst:

Astute dum celatur se ætas indicat In proverbio

AMBITIO.

Ut flamma aurior vis est, quo ex majore incendio emicuit, ita quæ ambitio non patitur, quemq in ea mensura honorem conquiescere quam quondam ejus fuit imprudens votum Libro 2do

Nemo non superioris dignitatem quærendo etiamsi non inquirit asserit nec quis quam fingere contentus est, levia cum magnitudine mendacij fidem morat lib: 4 beneficiorum

Hui urbi dominandi finis erit
ay parendi lib. 3
de Clemen. via
Relingue divitias, aut periculum possidentium, aut onus, relingue corporis alij animi voluptates, mollium et enervant Relingue ambitum timida res. est vana, ventosa, nullum habet termi num tam sollicita est ne quem ante se videat, quam ne se post alium, laborat invidia, et quidem duplici, vides ante quam miser sit, si is cui invidetur, et invidet Epist: 2da lib 12
Confragosa in fastigium dignitatis via est Idem

AMICITIA

Benefi ciorum Neminem tam alte secunda fortuna locauit, ut non illi eo magis amicus desit, quia nihil absit libro 6
Nihil aque obleta crit animum quam amicitia fidelis, quantum bonum est, ubi sint preparata pectora, in quæ tuto secreta omne descenda. quorum conscientia minus quam tuam timeas. quorum sermo
De tran quillita te vita sollicitudinem leniat, sententia consilium expediat, hilaritas tristitiam dispiget. conspectus ipse deleitet libro 2mo
Errat ille, qui amicum in atrio quærit in convivio probat. nullum autem majus habet malum omnigatus homo et bonis suis obsessus, quam quod amicos sibi parat. quibus ipse non est Epistola 3. libr

Post amicitiam credendum est ante amicitiam judicandum. Theophrastus cum amaverimus judicant. et non amant, dum judicaverint diu cogita an tibi in amicitiam aliquis admittendus sit, aut recipiendus, cum placuerit toto illum pectore admitte, et tam audaciter cum illo loquere quam tecum, tu quidem ita vive, ut nihil tibi committas, nisi quod committere etiam inimico tuo possis Epis: 3 lib. 1

Nullius boni sine socio jucunda est possessio Epis: 6 Ad Lucilium

Democritus ait multum peccavit qui unquam erit solus sibi hunc amicum omnibus esse Ibidem

Si vis amari ama, habes autem non vetustum usum amicitiae veteris, et arte magnam voluptatem, seu etiam initium et comparationem novae, quod interest inter metentem agricolam et serentem, hoc inter eum qui paravit amicum, et qui parat Thales Philosophus dicere solebat jucundius esse amicum facere, quam habere Epis: 9 Lib: 1

Sapiens etiamsi contentus est Se tamen amicum habere vult, si ob nihil aliud, ut exerceat amicitiam, ne tam magna virtus lateat Ibidem

Amicus qui causa utilitatis assumptus est, tam diu placebit, quam diu utilis fuerit decerpat ille, qui fructus vere amicitiae majestatem suam qui illam parat ad bonos casus Epistola 9 lib. 1

Imagines nobis amicorum absentium jucundae sunt, quae memoriam removant et desiderium absentiae falso atque inani solatio levant, quanto jucundiores sunt literae, quae veras amici absentis vestigia veras notas afferunt Epis: 5 lib: 3

Consortia rerum omnium inter nos fa-
cit amicitia, nec secundi quidquam
singulis est, nec adversi incommune vivit
Epis: 4 lib: 6.

Conversari cum amicis absentibus
licet, ut quidem quoties velis, quamdiu
velis, magis hac voluptate (quae maxime
est) fruimur dum absumus. praesentia enim
nos delicatos facit Epist: 4 lib: 7.

Mihi autem amicorum defunctorum
cogitatio dulcis, ac blanda est, habui enim
illos tanqm amissurus, amisi tanquam
habeam Epis: 4 lib 8

Satius est amicum inurere, quam
flere. Sua portritum jam hor esse, quod
mi abjecturus sum finem dolendi, etiam
qui consilio non fecerat tempore invenit
Ibidem

Nihil aque aegrum reficit atq adjuvat
quam amicorum affectus, nihil aeque aspecta
tionem mortis ac metum surripit Epis: 2

Magna pars ex illis quos amavimus licet
ipsos casus abstulerit, apud nos manet. Eo
autem aequiore animo esse debemus quod
quos amavimus sequimur

Quem putamus perisse premissus est.
Epis: 4 lib: 10

Nullius per assentationem amicitiam
mercaris, nec ad tuam promerendam per
sonam aditum pandas lib 4 de virtutib 9
Amicos secreto admone palam autē
landa lib: de moro 9

Quid dulcius quam habere amicum cum
quo audeas et tecum omnia loqui servando
est ergo omni diligentia raro inventus
amicus. enim alberego Ibidem
Nulla pusilla domus quae multos
amicos capit. Ibidem
Alterius vitia in feras facis tua In proverbio
Amicos res parant adversa probant Ibidem
Praestabis amicis fidem, omnibus aequitatem Ibidem
talem diligentiam exhibe in amicitijs
comparandis, ut incipias amare quem
deinceps possis odisse. Ibidem

ANIMUS

Difficilius ut ait Plato humani animi
conjectura est lib: 4.
Gentes facilius et barbaras, impatientesq;
alieni arbitrio regere, quam animum
suum continere, et tradere sibi lib: 5 benefic:
Ingentis spiritus res est cum orientem oc-
dentemq; lustraveris animo, quod etiam
remota, et solicitudinibus interclusa pene.
Trant. Cum tot animalia tantam copiam
rerum, quas natura beatissime fundit ac gea,
eris emittere nam Dei vocem. Hac omnia
mea sunt, si quid ut nihil cupiat, quia nihil
est extra omnia lib. 4. benefi:
Quemadmodum Mithridates morbo vitiatus
ut colligens labem quos cunq; accipit cibos emittit.
et omne alimentum in causam doloris
trahit, ita animus cui quid quidlibet
commiseris id opus suum, et gemitiem
et occasionem miseriae facit lib: 5 beneficiorum

Vt corporum ita animorum molliter
vitia tractanda sunt lib: 4 beneficiorum

Quotidie animus ad rationem reddendam
vocandus est. faciebat hoc Sextius, ut con-
sumato die, ut se ad nocturnam quietem
recepisset. interrogaret animum suum
quid hodie malum tuum sanaste, cui vitio
obstitisti, qua parte melior es. desinat
ira et erit moderator animus, qui sciet
sibi quotidie ad judicem veniendum esse,
quid ergo pulcherrimo hac consuetudine
discutiendi totum diem! qualis ille
somnus post recognitionem sui sequitur
quam tranquillus altus ac liber! tunc
aut laudatus est animus, aut admonitus
et speculator sui censorque secretus agnoscit
de moribus suis. utor hac potestate et
quotidie apud me causam dico meam
Sublatum e conspectu lumen est, totum
diem meum scrutor, facta ac dicta mea
remetior, nihil mihi ipsi abscondo, nihil
transeo, quare enim quicquam ex moribus
meis timeam cum possum dicere, vide
ne istud amplius facias, nunc tibi
ignosco lib: 3 de ira

Admoneri bonus animus gaudet, optimus
quisque correctorem asperrime fugit, idem
Nihil aeque bonum quam magnus animus
decet lib: 2. de clementia
Pars superior mundi et ordinatior ac
propinqua sideribus nec in nubem cogit
nec in tempestatem vim elicit nec in

turbinem versatur, omni tumultu careat
inferiora fulminant. Eodem modo sublimis
animus quietus semper, et in Ratione tran-
quilla collocatus intra se gremens quic-
quid contrahit, modestus est, venerabilis est.
et dispositus, quorum nihil invenies

Libro 3. de ira

Est animus non inter plura versandus sed
artibus amoris tradendus, lectis illum car-
minum oblectet, et historia fabulis detineat
mollius delicatius q tractet. Pythagoras sortur,
bationes animi Lyra componebat. Ibidem
Nihil tam acerbum est in quo non aequus
animus solatium inveniat. Sib. a detrang: vita
Solus animus ad periculorum patientiam
post pericula instruit. Ibidem.

Vir animus ab omnibus externis in se
revocandus est, sibi confidat, se gaudeat, sua re-
spiciat, recedat, quantum potest ab alienis
et se ipsi applicet, damna non sentiat etiam
adversa benigne interpretet. Ibidem.

Danda est remissio animis meliores acriores
requieti surgent, ut fertilibus agris non est
imperandum, cito enim exhauriet illos nim-
quam intermissa foecunditas. ita animorum
impetus assiduus labor frangit, vires reci-
piunt paulum resoluti, et remissi nascit
ex aliqua parte laborum animorum be-
betatio quaedam et langvor, nec ad banta
hominum cupiditas perderet, nisi naturalis
quandam voluptatem haberet, lusus Jocus

B

quorum frequens usus omne animi pondus
omnemq vim enjiet, nam et somnus re-
fectioni necessarius est, hunc tamen si per
noctem diemq continues mors erit. Legis
conditores festos constituerunt dies, ut ad
hilaritatem homines publice cogerent,
tanquam necessarium laboribus interpo-
nentes temperamentum indulgendum
et animo, solandumq subinde otium
quod alimenti ac virium loco sit, et ut
ambulationibus apertis vagandum, ut
cælo libero, ut multo spiritu augeat animi.
latq; pectus animus, nam sive Graeci poetae
credimus, aliquando et insanire jucundum e
sive Platoni frustra poëticas fores tam
compos sui repulit, sive Aristoteli.
nullum magnum ingenium sine aliqua
ex dementia fuit. Ibidem.
Nulla re major invidia fortuna sit
quam æquo animo lib: de consiliis
Generosos animos labor nutrit. Ad Martiam
Omnium enim rectus est et bonus, quid aliud
voces hunc qm Deum in humano corpore
hospitem? hic animus tam in equite
Romano, quam in libertino, quam
in servum potest cadere. quid est eques
Romanus, aut libertinus, aut servus.
nomina et ambitione, aut ex injuria
nata subilire in Cælum, et ex angulo
licet Epis. 8 lib 4to

Pars magna bonitatis est bonum velle fieri Epis: lib: 4

Non est hujus animus in recto, cujus dicta actaq; discrepant. habet hoc in se optimum generosus animus, quod ibi comitatē ad honestam. Neminem excelsi ingenij virum humilia delectant, et sordida magnarum rerum species ad se vocat et extollit. Quemadmodum enim flamma surgit in rectum jacere ac deprimi non potest, non magis quam quiescere, ita noster animus in motu est, eo mobilior, et actuosior, quo vehementior fuerit, sed felix qui ad meliorem frugem sui impetum vertit. Epis: 5. libr: 4to

Animus in hoc visu obscuro domicilio clausus, quotics potest aperturn petit et in rerum naturae contemplatione requiescit

Epis: 8 libr. 8.

Potest ex casa vir magnus exire, potest ex deformi humilig corpusculo formosq animus, ac magnus quosdam itaq videt mihi, in hac naturā tales generare, ut aggrobet virtutem omni loco nasci si posset per scandos edere animos fecisset. Nunqd amplius est. facit. Quosdam enim edit corporibus impeditos, sed nihil ominus per: rumpentes obstantia clarang mihi videt nihil exemplar editus, ut sure possimus non de formitate corporis fodari animum deputchritudine animi corpus ornari

Epis: 2. lib: 9.

Tranquillitas animi est expulsis erroribus absoluta libertas. Quaeris

que sit ista non homines timere nec turpia velle, nec nimia in se ipsum habere, est habere maximam potestatem, inestimabile bonum est sui compotem fieri Epis. 6 libro.

Corpus multis eget rebus, ut valeat animus ex se crescit se ipse alit, se acuit: et mihi multo cibo multa portione opus est, multo oleo, longa denique opera tibi tonitu et virtus sine apparatu sine impensa, quid quid facere, te potest bonum rerum est quod tibi corpus est, ut sis bonus velle quid autem melius potest velle quam corpore se humi servituti, qua omnes premit, qua manu pia quos conditionis extremo, et in his sordido nato omni modo exercere, conantur peculium suum quod comparaverunt ventre fraudato pro capite numerant Epis: 4. lib: 2.

Nihil in superabili loco stat amicus qui externa deseruit, et ara se sua vendicat infra illum omne telum cadit. Ep: 6 lib 2.

Omnium honestarum rerum semina animi gerunt. Epist: 6 lib: 16.

Malus animus quam in malum vertit etiam quae tam specie optimi venerunt rectus atq integer porrigit prava fortuna et dura atq aspera feriendi scientia mollit idem et secunda excipit, grate modeste et

adversa constanter atq fortiter Ep: 3 libro.

Calamitosus est animus futuri anxiq
et ante miserias miser qui solicitus est
ut ea quibus delectat adextremum usq
permaneat Eodem

Valentior omni fortuna animus est.
in utramq partem ipse res suas dirit
beatoq di misere vitā libi causa est Ep: 3 libro

Animus noster modo rex est, modo
tyrannus, Rex cum honesta intuet, salutē
sibi commissi corporis curat: et nihil impe,
rat turpe, nihil sordidum, ubi vero im,
potens, cupidus, delicatus est, transit in
nomen detestabile ac dirum et fit tyranni.

Epist: 71: lib 20

Quemadmodum nihil refert, utrum
aegrum in lecto ligneo, aut in aureo collo,
ces, quocunq illum transtuleris morbus
suum lectum affert, atq transfert, sic
nihil refert, utrum aeger animus in
divitijs an paupertate sit malum suum
illum sequitur libro de paupertate

Pusilla res est hūis anima, res est con,
temptus animo, hanc qui contempserit
securus videbit maria perturbari, etiamsi
illa omnes excitaverint venti, etiamsi
aestus aliqua perturbatione mundi totū
in terras verterit oceanum. Securus
aspiciet ruptis compagibus debiscens
solum fulminantis coli truem ac hor,
ridam facien, illa licet inferorum

regna retegantur. Stabit Super illam vo-
raginem intrepidus, et forlasse quo debet
cadere desiliret
Quid ad me quam sint magna quibus pereo
ipsum perire non est magnum proinde si
volumus esse felices, si nec hominum nec
Deorum, nec rerum timore versari,
si despicere fortunam Supervacua pro-
mittentem, levia minantem, si volumus
tranquille degere, et ipsis Dijs de feli-
citate controversiam agere anima
in expedito est habenda, sive illa insidiæ
sive morbi petent, sive hostium gladius,
sive insularum cadentium fragor, sive
ipsarum ruina terrarum, sive vasta
vis ignium, urbes agrosq. pariter de
complexa quamlibet illi eam auferet
Epis: 6 natur: Questi
Animus vereri si sit puto ingredi
In proverbio
Animo dolenti nihil oportet credere Ibidem
Conjunctio animi maxima est cognatio Idem
Gravis animus dubiam non habet sen-
tentiam Ibidem
Nihil interest quo animo satius quod
fecisse vitiosum est, nam quanta cernunt
animus non videt. Ibidem

AMOR

Conciliari nisi turpi ratione amor
turpium non potest. Ep: xma lib: 4.
Magna pars ex illis quos amavimus,

Licet ipsos casus obstulerit, apud nos
manet eo autem animo esse debe-
mus, quod quos amavimus Lequimur
quem putamus perisse praemisisse est Ep. 4. lib. 16.
Amare sui inicio tanquam non liceat
desinere libro de moribus
Omnis parentem si aequus est, si aliter
feras In proverbio
Omnis iratus multa mentitur sibi Ibidem

AVARITIA

Multi Imperatores fines alijs abstulerunt
sibi nemo constituit lib: 4 de benef:
Nulli ad aliena respicienti sua placent lib: 2 de ira
Fecit avidos nimia felicitas, non tempe-
rate cupiditas, sunt enim ut in eo quod con-
tigit desinant Epis: 6 lib 16.
Avarus animus nullo satiatur lucro libro
de clementia ad Neronem
Vultur é cadaver expectat Epis: 1 lib 15
Habere ergo habuisse nunquam. Epis: 3 lib 16
In nullum avarus bonus est. in deteriorem
Epis: 1 lib 14.
Desunt inopiae, multa, avaritiae omnia Ibidem
Is minimo eget, qui minimum cupit Ibidem
Quod vult habet. qui velle quod satis est
potest. Ibidem
Nulla avaritia sine poena est. quamvis
satis poenarum sit ipsa Epis 1 lib 21
Cor involutum avaritia, quod quod om-
nibus abstulit sibi ipsi negat. lib 2mo.

Nulli mortua terra tam gravis est
quam istis, super quos avaritia ingens
terra rerum pondus injecit, quibus
abstulit illum quos in imo illud malum
ubi virus latitat, infodit Lib: 5 natur: Quæst:
Cassius Severus Summus publij amator
ajebat. Cassium Severum nullum versus
posse inveniri meliorem, quam hunc
tam deest avaro quod habet, quam
quod non habet Lib: 4 Contro:
Monstro similis est avaritia Senilis
quid enim stultius est! quod dici solet
quam vas deficiente vitium augere
Lib: de moribus
Quæ est magna egestas! avaritia
Ibidem
Avarus ipse miseriæ causa est, ipse
sui Ibidem
In provers: Avarum facile capies ubi non sit idem
Avarus nisi non moritur, nihil recte
facit Ibidem
Avaro quid mali optes, nisi ut vivat
diu Ibidem.

BELLVM

Multi Reges in bello præsertim
apertis oculis donant Lib. 4. benef:
Terra mariq; humana opera cessarent

nisi male cuncta alienum lentare
libuisset. lib 4 beneficiorum

Pyrrhum maximum praeceptorem
certaminis gymnici solitum ajunt,
his quos exercebat praecipere ne irasce-
rent, ita enim perturbari animum, et quo
noluerat tantum appetit. lib 2do de ira

Multi sunt quibus gaudium ingens bello est
Epist: 4 lib: 10

Bellum in medio pace consurgit, et auxi-
lia securitatis, in medium transeunt ex
amico inimicus, hostis ex socio. Epis: 5 lib 4

Multi sunt qui ante se agunt agmina,
et tergis hostium graves insident et ad
mare magnum sorbisi corde gentium
veniant, sed hi quos ut vincerent hostem
cupiditate vicit sunt. Ep: 6 lib: 14.

Pacem cum hominibus habebis, cum vitijs
bellum lib. de moribus

Bis interimit, qui suis armis perit Ingrav.

Diu apparandum est bellum, ut vincas
celerius Ibidem. Turpius nihil est, quam
cum eo bellum gerere cum quo fa-
miliariter vixeris. Ibidem

Pestifera vis est ad nocendum Ibidem
licet arma longe valere miles ac
labe explicet fortuna fortuna belli
semper in ancipiti loco est. Cupido
belli crevit atq auri fames in nos

red:

redundat, Laute premimur gravi
quo scelera regnant cedit ibi impie
tas furens.

BENEFICIVM

Dignus est deuixi, qui recipiendo cogitat
fundaret lib. 1mo Benefi:

Magni animi et boni proprium est
non fructum beneficiorum sequi sed
Ibidem ipsa, et post natum quod bonum querere
Malum non recipere beneficia quam non
dare grato, quia qui non dat, vitium ingrati
antecedit, qui beneficium reddit, non magis
peccat, quam qui non dat altius Ibidem
beneficium in vulgus non largiri infatu
eris, remunerationem muneris non ex
spectata per pendenda sunt multa ut semel
donas beneficium, quia uno bene collocato
beneficio, multorum amissorum damna
solat Ibidem.

Non potest beneficium mancipari,
sed animo geritur, multum interest
materiam beneficij, et beneficium ita q
nec aurum, nec argentum, reliqui
quam eorum qui à proximis accipium
beneficium est. Sed ipsa tribuendi vo,
luntas, imperiti autem est, quod
oculis inurrit, contra illud, quod

in re harum alg. pretiosum est, parvi
pendunt. hae quae benemus, quae assi-
cimus, in quibus cupiditas nomina haeret
caduca sunt auferri ea nobis, et fortuna
et injuria potest, beneficium vero etiam
amisso eo, quod datum est durat, est enim
recte factum quod irritant nulla vis
efficit Ibidem.

Ingratum est beneficium quod dui inter
manus dandis haesit, quod qui aegre amittere
visus est, et si dare tangit si tibi rageret
proximus est autem negranti, qui dubitat,
nullam merez gratiam, nam cum in bene-
ficio jucundissima sit tribuendis voluntas
qui nolentem se tribuisse ipsa cunctatio-
ne testatus est, non dedit sed adversus
ducentem male venit, multi autem
sunt, quos liberales facit promptis impr-
mitas. gratissima sunt beneficia, parata
facile occurrentia, ubi nulla mora fait
nisi in accipientis verecundia libro 2 benefi:

Non tulit gratis, qui cum rogasset accepit,
quoniam quidquam ut majoribus nostris
gravissimis viris visum est. Nulla res
carius constat, quam quae precibus
empta est. libro 2do beneficio:

Molestum verbum est et onerosum
et demisso vultu dicendum rogo:
cujus faciendu est gratia amico, et cui

cum
3

cang quem amicum his promerendo
facturus proficeret, licet sero beneficium
dedit, qui roganti dedit Lib: 2do Benefi:

Quemadmodum in aegris opportunitas
cibi salutaris est, et aqua tempestivè
data, remedij locum obtinuit. Ita quam
vis leve et vulgare beneficium est, si
presto fuerit, si proximam quamq;
horam non perdidit, multum sibi
adjecit, gratiamq; pretiosè sed lenti
et diu cogitati muneris vincit Lib 2 Benef.

Illud beneficium jucundum futurum
Ibidem in animo scias quod obviam venit Ibidem
Omnis benignitas properat, et propriu
est libenter facientis cito facere Ibidem
Beneficium non est sine rubore meminij
se non posse Ibidem.
Cujus beneficij inter duos lex est, alter
statim oblivisci debet dati, alter accepti
nunquam. Ibidem
Qui dedit beneficium taceat, narret qui
accepit, res loquent nobis tacentibus Ibidem.
Non videtur dedisse beneficium, qui
malo animo profecit, casus enim non
beneficium hinc injuria Ibidem
Qui grate beneficium accepit, annam
quid pensionem solvit Ibidem.

Qui gratus futurus est, statim dum acci:
pit, de reddendo cogitat Ibidem

Maxima beneficia probationem non
habent. libro 3tio Beneficio:

Istud non est beneficium, sed fenus cir:
cumspicere non ubi optimi ponas, sed ubi
quaestuosissima habeas, unde facillime
tollas lib: 4to Benef:

Quomodo clementissime testabit, qui tutore
filio reliquerit pupillorum spoliatorem

Sic pessime beneficia dare dicit, quicunq:
ingratos elegit, in quos peritura conferat
lib: 4 Beneficiorum

Dixit Socrates se nulle beneficia ab eo acci:
pere, qui non posset paria reddere. lib 5 benefi:

Ut gloria fugientes magis ac magis sequit
ita fructus beneficiorum gratius respondet
illis, per quos etiam ingratos esse licet Ibidē

Alexander Macedonum Rex etiam gloriari
solebat à nullo se beneficijs victum Dixit
Socrates ut supra Ibidem

Poenitet accepti beneficij, quem nondum
redditi piget. lib. 6 Benefi:

Quidam Beneficium quod redderent
omnibus circulis narrant, hoc sobrij loquunt
hoc ebrij non contingent, hoc ignotis fingunt
hoc amicis committant lib 7. Benef:

Errat si qui beneficium libentius adijt quam reddit Epist. 6 lib. 11.

In hoc quoq fallunt ingrati, quod creditori quidem sorte extra ordinem numerant beneficio autem usum gratiæ tum putant esse, ut illa crescunt mora tanto q plus solvendum est, quanto tardius ingratus est, qui beneficium reddit sine usura, itaq huius rei habebit ratio, cum conferendæ sumptæ et expensa omnia facienda sunt ut quàm gratissimi simus Ibidem

Non est beneficium sed officium facere quod habeas lib 3 tio contra

Beneficium te dedisse qui dicit petit in proverbio.

Beneficium ubi des omnes obligas Ibidem

BONITAS

Non tam bene cum rebus humanis ferit, ut meliora pluribus placeant libro de beata vita ad Gallium

Est nobis melius disposita bona quàm nulla contingere, nulli fere et magna bona et diuturna contingunt, non durat, nec ad ultimum exit nisi lenta felicitas libro de consolatione

Vir bonus tanquam fœnix bono et anno 50 nascitur, nec est mirum ex intervallo magna generari mediocria et in turba nascentia sæpe fortuna producit

eximia vero ipsa raritate commendat Epis: 1 lib. 5.
Sæpe maximum pretium est pro quo nullum datur Ibidem.
Bonus est si ratio explicita, et recta est, et ad naturæ suæ voluntatem accommodata. Hæc vocat virtus, hoc est honestum et unicum hominis bonum, nam cum sola ratio perficit hæc, sola ratio perfecta bonum facit. hoc autem unum hūis bonum est quo uno beatus efficitur Epis 4. libro Quicunq; deest aliquid ad bonum maius est Ep 3 lib 4
Nihil nobis bonum videri debet, quo quis. et male uti potest Epis: 2 lib 22.
Nemo est casu bonus discenda virtus est. Epis: 4 lib 22
Adversus optimos optimus sis, nec enim natura patitur, ut nunqm bona a bonis noceant libro de Ira na prov:
Nullum bonum adjuvat habentem, nisi ad cujus amissionem præparatus est animus libro de tranqert:
Bonum si lupprimit, nunqm extinguit In Proverb:
Bonorum crimen est officiosus miser Ibidem
Bona quæ veniunt, nisi sustineantq; cadant ut opprimant Ibidem.

CLEMENTIA

Nullam ex omnibus virtutibus magno homini convenire scimus, quam clementiam, cum sit nulla humanior, nullam tamen clementia ex omnibus magis quam Regem ac Principem decet lib 1. de Clem.
Clementia in quamcunq; domum ger. venerit, eam felicitatem tranquillam

semper prestabit, sed in Legiam, quo rarior eo mobilior Ibidem.

Hoc clementia Principem decet, ut quoung venerit manu vetiora omnia facit Ibidem.

Qui intellegit magni animi esse injurias in summa patientia pati, nec quidquid esse gloriosius Principe impune laeso Ibidem

Verecundiam peccandi facit ipsa clementia regentis Ibidem.

Nihil quidquam pulchrius existimo fastigio collocatis, quam multarum rerum veniam dare, et nullius petere lib. de Conf.

Principes pietate et justitia dij fiunt lib. de 4 virtutibus.

Laeda crudelitas non est vocanda clementia in Proverb.

Haud minus turpia sunt Principi multa supplicia, quam medico vulnera multa.

CONVERSATIO.

Sumunt à conversantibus mores, et ut quidam in contractos corpore vitia transiliunt ita animus mala sua proximis tradit lib 3tio de ira.

Nec tam valetudini posuit utilis regio et salubrius coelum, quam animus bonarum firmus inturba meliorum versatur

Primi cautio legentibus sunt, hoc in omni vita quidere videas nemo sibi tanta sed alieni erroris causa et Author est.

versata nos et præcipitat traditis per manus
errori alienisq; gerimur exemplis. Sanabimur
tunc modo separabimur à cœtu lib: de beata vita

Argumentum pessimi turba est, quæramus
ergo quod optime factum sit, non quod usita:
Optimum, et quo in possessione felicitatis æter:
na constituat Ibidem.

Perde mite ipsum quantum potes, et cum
illo versare, qui te meliorem facturi sunt,
illos admitte, quos tu facere potes meliores.
mutuo ista fiunt, et homines cum docent, discunt
Epist: 7 lib: 1 ad Lucilium

Nemo errat uni sed dementiam parit
in proximos accipit vicinum, et ideo in singu:
lis vitia populorum sunt, quia illa populus
dedit, dum facit quisq; peiorem sui fecit.
dant deteriora dantur affectaq; est ingens
illa nequitia congesto in unum quod avium
pessimum scit Epist: 6. lib. 24.

Magna pars sanitatis est, portatoris insa:
nia reliquisse, et ex isto cœtu invicem nos
persuadentis prout abisse, hoc ut efficerum
scias aspice quanto alter unusquisq; populo
vigilet alter tibi. Ibidem

Irritamenta omnium malorum in quo
invasimus, est admirator et conscius. Ibidem

Parebit tibi avaritia, quamdiu avaro
sordidoq; conjunxeris. Desinet timor, quam
diu cum superbo conversaberis Epist: ima lib: 18.

Inter causas malorum nostrorum est, quod
vivimus ad exempla et ratione componimus
sed consuetudini abducimur, quod si gauli

facerent, nollemus facere, complures. facere cæperant, quasi honestius sit, quia frequentius sequimur, et recto apud nos tenet error locum, ubi publicus factus est. Epis: 4. lib: 22.

Turbam rerum hominumq; desiderant qui se pati nesciunt. hac ergo mihi Lucilli virorum optime, quod facere consuevisti à turba quantum potes, te separa ne adulationibus latius prabeas lib. natu. Quæst.

CONSORTIVM BONORVM.

Accipe utilem et salutarem clausu-lam, quam de animo affigere volui, aliquis vir bonus nobis eligendus est, ad cujus exemplar omnes habemus, ut sic tanquam illo spectante vivamus, et omnia tanquam illo vidente faciamus Epis: 25 lib. 1mo

Ubi Lucilli Epicurus præcepit custodem nobis, et sedagogum dedit, nec immerito magna pars peccatorum tollit, si peccatoris testis assistat. aliquem habeat animus quem vereat, cujus auctoritate etiam secretis suum sanctius faciat, o felicem illum qui non tantum actus, sed etiam cogitatus emendat. o felicem qui sui aliquem vereri potest, cito erit verendus. Eodem.

Elige itaq; catonem, si hic videtur tibi nimis rigidus Elige amissorio animi virum delicium Elige eum cujus tibi placuit, et vita et oratio et ipsius animus

ante te ferens, et vultus, illum semper
tibi constitue et ostende, vel custodem vel
exemplum quo, in quam aliquid ad quem
mores nostri se crigunt, nisi ad regulam
prava non corriges. Ibidem.

Si fac omnia agit Epicurus tanquam
spectet aliquis, prodest sine dubio custodem
sibi imposuisse, et habere quem respiceres.
quem interesse occupationibus tuis judices
non quidem longe magnificentibus est. Si
vivere tanquam sub alicujus viri boni
et semper presentis oculis, sic ego etiam
non contentus sum, ut si facias quæcunq;
facies tanquam si spectet aliquis. cum hæc
feceris, et aliqua cæperit, quid te esset tui
dignatio, mirjam tibi percipere, quodidem
suadet Epigarus, tum præcipue in te ipsum
scene cum esset, cogeris in turba dissimilem
te fieri multis oportet, dum tibi tantum non
sit à te recedere Epis: 6 lib: 3tio

Quidni ego majorum virorum et imagines
habeam, muniamenti animi, et natales
celebrem quidni honoris causa illos semper
apellem ym venerationem præceptoribus
meis, debes eandem præceptoribus illis gene-
ris humani, à quibus tanto boni mutua fluxe-
runt. ego vero illos veneror, et tantis nominibq
semper assurgo Epist: 4 lib: 8.

Cogita quantum nobis exempla bona
prosint, tuas majorum virorum non min
presentem esse utilem, quam memoriam
Epist: 2 lib. 11.

Consilium

lib 4 bene Non est turpe cum re mutare consilium
suorum Adjicit remedijs medicina consilium
Epis: 6. lib 4.

Metuenda declina, et quid quid consilio pro.
sita est virtus militum In proverb.

CONCORDIA

Una res non facere potest quietos mutua
feliutatis contentio lib 3. de ira.

Marcus Agrippa vir ingentis animi di.
cere solebat multum se huic debere sen
tentiæ concordiâ parvæ res crescunt,
discordiâ maximæ dilabuntur, hoc se age.
bat, et fratrem et amicum optimum facie
Epis: 6 lib. 94.

CONSCIENTIA.

Non invenit qui se possit absolvere et
innocentem se quis dicit respiciens testem
non conscientiam? lib. 2mo de ira,

Non opinionis causa omnia conscientiæ
faciam populo spectante fieri credam quid
quid me conscio faciam. lib. de vita beata.

Quando ea natura spiritum repellet, aut
ratio deserret, testatus exiguo bonam me
conscientiam amasse bona studia nullius
rei me libertatem diminutam â nemine
meam, qui hoc facere proposuit, ad finem
iter faciet. Ibidem

Quid autem prodest recondere se, et om.
nes hominum aures ea vitare? bona conscia
entia turbam advocat, mala etiam in

Solicitudine anxia solicita est, Si honesta sunt, quæ facis omnes sciant, Si turpia quid refert neminem scire, cum tu facis o te miserum, si contemnis unum testem Ep: 8 lib. 5.

Bona conscientia prodire vult, et conspici ipsas nequitia tenebras timet. Eleganter itaq; ab Epicuro dictum puto: potest nocens si contingere ut taceat, latet infides non potest, eò quippe non potest latere peccantibus quia latenti etiam si facultatem debent fiduciam non habent. Ita ergo tuta scelera esse secura non possent. Dei conscientiam mala pariorà conscientia flagellari et plurimum illi tormentorum esse, quod perpetuo illum solicitudo urget et verberat lib. 2 7.

Gravis mala conscientia lux est. et omnia corruptricia aut contemnentis prout magno aut parvo empta sunt. fastigium est lumen gratuitum Epist. 3. lib 22do

Alter Deorum nimirum subjecta unius cuiq; conscientia est, alter nostræ astimationis nos tantum quæ fuerit palam videmus illi etiam quæ secreta sunt. Lib: 2 de Controversijs

Nullum putaveris bonum sine teste in Proverb

Conscientia amici nullius invenit linguæ preceps. Ibidem.

Nihil timidum facit hominem nec reprehendibilis vitæ conscientia lib: de 4 virtut:

DIVITIÆ.

Divitiæ cum majores fuerint hoc majorem habebunt invidiam lib: 6. de bene ficijs

Divi-

230

Divitiæ apud sapientem virum in servitute sunt, apud stultum in imperio. Sapiens divitys nihil permittit, stultis divitiæ omnia sunt, sapienti quisquis abstulerit divitias, omnia illi tua relinquet, vivit præsentibus, lætus futuris. Securus, et habet ubi se etiam in privato lare explicet lib: de beata vita

Quis sit divitiarum modus queris? primus habere quantum necesse est proximus quod satis est. lib 6 Epist. 2

Ab Epicuro dictum est, si ad naturam vives, nunquam eris pauper, si ad opinionem nunquam eris dives, exiguum natura desiderat opinio immensum. lib 2. Ep. 4.

Congreget in te quicquid quicquid multi locupletes prospexerunt ultra privatum usum, omnia modum fortuna te provehat, auro tegat, purpura vestiat, et eo deliciarum opum perducat, ut terram marmoribus absondas, arcendam statuis et pictura, et quicquid quicquid ulla luxuria adhuc elaboravit majora cupere ab his discas.

Epicuri sententia est, multis parasse divitias, non finis miseriarum fuit sed mutatis. lib 2do Epis: 5.

Multum est non cum rerum divitiarum contubernio, magnus est ille, qui in divitys pauper est. Sed securior qui caret divitys. Libro 3: Epist: ama

Nemo natus dives, quis quis erit in lucem jubus est tarte et sane esse contentus, ab his initijs nos regna non capiunt Ibidem

Divitiæ sunt ad legem naturæ compositæ paupertas. Libr: 3. Epis: 8va

Contemnere aliquis omnia potest omnia habere nemo potest brevissima ad divitias per contemptum divitiarum via est. Demetrius autem sic vivebat non tanquam contempsisset omnia sed tanquam alijs habenda permisisset lib: 8 Epis. 6

Nihil turpe est cui placet pretium lib. 15. Ep. 1.

Quid sibi vultis ista pecuniæ pompa ad discendam avaritiam convenimus at me Hercule minus cupiditatis illinc effero quam attuleram contempsi divitias non quia superavimus sed quia pusillæ sunt libro 19 Epis 3tia

Quoties ourrit domus splendida cohors multa servorum lectica formosis impo: sita coloribus, quid miraris? quid stupes? pompa est ostendunt ista res non possident, et dum placent transeunt, ad verace potius converte divitias, disce parvo esse contentus, turpe est beatam vitam in auro atq argento reponere Ibidem.

Omnes quærimus non quare et unde sed tantum quid habes? ubiq tanti quisq quanti habuit fuit. Lib. 21 Epis: 1

Plus incipit habere posse, qui plus habet lib: 2 Epis: 5.

Neminem pecunia divitem fecit imo contra nulli non majorem sui cupiditatem incussit Ibidem

Democritus divitias projecit, omnes illas bono mentis existimans libro de divi. na providentia

Quae bona sunt fiduciam faciunt divitiae audaciam, quae bona sunt animi magnitudinem dant, divitiae insolentiam lib: de paupertate

Sanus dives est, qui licet habeat divitias, eas tamen ut transeuntes habet Ibidem

Summa virtus est, contumax adversum divitiarum fastidium innocentia. lib: 10 declamationum

Quorum ex rebus transitorijs postulas non mireris, nec magnum existimes quod caducum est nec quid te, quae habes tanquam aliena servabis Sed pro te tanquam tua dispenses lib: de 4 virtutib9

Quae sunt maxime divitiae non desiderare divitias, quis plurimum habet? is qui minimum cupit libro de moribs

DIES.

Sic ordinandy est dies omnis tanqm
fugat agmen, et consumet. atq; expleat
vitam lib: 1 Epis: 12.

In somnum ituri leti hilaresq di;
camus vixi, et quem dederat cursum
fortuna peregit, crastinum si
abjecerit Deus leti recipiamus.
Ille beatissimus est et secretus sui
possessor, qui crastinum sine sollici:
tudine expectat, quisquis dixit vixi,
quotidie ad lucrum surgit Ibidem
Quicquid longa series multis laboribo
struxit, id unus dies dissipat, epet aliqd
imbecillitatis nostre solatium retum
nostrarum, si tanto tempore repararent
cuncta, quanto finiunt, Nunc mere.
menta lente exeunt festinanter in damnu
libro 14 Epis: 3.

Diem iste quem tanquam extremum
reformidas eterni natalis est. Lib: 1 Epi: 2

Nullus agenti dies longus est exten:
damus vitæ, cujus et officium et argu:
mentum aptus est arumscribat
nox et aliquid ex illa in diem trans fe:
rat. libro 22 Epis: 6.

Fluunt dies et irreparabilis vita
decurrit Lib 22 Epis: 5.

dies quid donec timeas cito raptum
venit In proverb.
Nescis quid vltes, aut quid fugias
ita iudit dies Ibidem

DOLOR LACRYMÆ.

Est hoc ipsum solatij loco inter multos
dolorem suum dividere lib. de bre: vita
Nulla domus in toto orbe terrarum
aut è, aut fuit sine vnploratione
Ibidem
Mors omnium dolorum solutio é
et finis, ultra quam mala nostra
non exeunt, quid nos in illam tran-
quillitatem, in qua antequam nascerem
iacuimus, reponit lib: 4 Epis: 3.
Nullus dolor longus est qui magnus
est Ibidem
Finem dolendi etiam qui consilio
non fecerat, tempore invenit. lib 8. Ep. 4.
Si non amicissima nostri natura
disposuit, ut dolorem, aut tolerabi-
lem, aut brevem faceret lib. 11 Ep. 2.
Omnia quae genimus, ad quae expa-
vescimus tributa vitio sunt, vivere
militare est. lib. 15 Epis 7ma
Hoc habet inter reliqua mala dolor.

quod non supervacuus tantum, sed in:
gratus est lib 15 Epis 4.

Supervacuum est dolore, si nihil dolo:
re perficiat ibidem

Plus ostentatio doloris exigit, quam dolor ibid
sine spectatore cessat dolor. Stultitiæ vero
nihil quam fanlam tractaret tristitia
et lacrymas aggrobaret, quas judicis sapienti
viro, alias permissas cadere, alias visu
allapsas, lib: de moribus.

Animo dolenti nihil oportet credere In proverb:
Etiam innocentes cogit mentiri dolor Ibidem

Heu dolor quam miser est, qui in tormento
vocem non habet. Ibidem

Nihil difficilius est, quam magno dolori
paria verba reperire, lib. de brevitate vitæ

Omnes mortales curiam sic largo ubig
flenti, et assidua materia alium ad quotidi:
anum opus laboriosa egestas vocat, alium
ambitio, nunquam quieta sollicitas, alium
divitias, quas optaverat metuit, et voto
laborat suo lacryma nobis decrunt, antequam
causa dolendi lib: de brevitate vitæ

Non vides, qualem vitam nobis rerum
natura permiserit? quæ primum nascen:
tium hominum fletum esse voluit. Hoc
Principio edimur, cui omnis subsequentium
annorum ordo consensit. Sic vitam agimus

ideoq moderate id fieri debet ā nobis, quod sæpe faciendum est, et reggi cientes quantum ā tergo rerum tristium immineat, si non finire lacrymas at certe reservare debemus Ibidem

Nullam miseram nominabis domum quam non inveniat in miseriore Solatium lib. 3 de ira

Tota vita flebilis est Ibidem

Æquiore animo filium in angulo flevit qui vidit acerba funera etiam ex Regia domo duci lib. de consolat. Marciæ

Nunqm lacrymo optimum misero sed etiam irritant lib: 4 declamationū

Nulla major flendi materia quam flere non posse Ibidem

Nunquam tam durus hostis fuit, ut parentis lacrymis non flecteret lib 3. declam.

Fletus humanarum necessitatum verecunda execratio est, nemo unquam quod cupit deflet. lib: 8 declamationum

EBRIETAS.

Laudabitur aliquando ebrietati honor, et plurimum meri cepisse virtus erit. libro 7mo de beneficijs

Vina Annibalem stiverunt et in. domitum illum nivibus, atq; algibus.

virum enervarunt, fomenta campania
amnis vicit, vitijs virtus est. lib. 7. Epis: 5.

Non est animus in sua potestate ebri:
etate devictus lib: 12. Epis 1.

Multa ebrij faciunt, quibus sobrij erubescunt Ibidem.

Nihil aliud ebrietas est, quam voluntaria
insania Ibidem.

Eruit omne vitium ebrietas, et detegit obstan:
tem malis conatibus verecundiam removet
ubi possidet animum nimia vis vini quid
quid mali latebat emergit. Ibidem

Sæpe quæ ebrietas fecit, crudelitas facta è Ibide
Cogita quas clades ediderit publica ebrietas,
hæc acerrimas gentes bellicosasq hostibus
prodidit, hæc multorum annorum pertinaci
bello defensa mœnia patefecit, hæc invictas
acies mero domuit. Alexandrum tot itinera
tot prælia, tot hyemes, per quas vitas
temporum locorumq difficultate transierat
tot fulmina, tot maria, tutum dimiserunt
intemperantiæ bibendi, et ille Herculeus
ac fatalis scyphus condidit Ibidem.

ELOQUENTIA

Magna et varia res est eloquentia nec
adhuc ulli sic indulsit, ut tota complecteretur,
satis felix est, qui in aliquam ejus partem
est receptus lib 3. Declamationum

Omnibus sua decora sunt Athenæ
eloquentia inclyta sunt Thebæ sacris
Ipar.

Sparthæ armis lib: 2mo Svasoriarum

Tantus error est in omnibus studijs maximè in eloquentia cujus inuerta ut vitia sua quidem et intelligant et ament lib: 5. Controversiarum

FAMA

Male agit, qui fama non conscientiæ gratus est lib. 6 de Benefi:

Ad gloriam et famam non satis est unius opinio, fama vrbem desiderat lib. 11 Epis: 2da.

Nunquam unius malo publica fama corrumpit lib: 10 declamationu.

Bona fama negtua Sis Seminator.

Reginvidus alkena lib de 4 virtutib,

Plerig famam conscientiam pauci verebt In proverbijs

FORTVNA

Non vides ut majorem fortunam major ira comitet? lib 2do de ira.

Nulli fortuna tam debita est, ut multa tentanti ubig respondeat lib 3 de ira

Magnam fortunam magnus animg decet libro 2mo declama:

Nunciato naufragio Xeno noster um omnia sua audiret submersa subd,

inquit me fortuna exercuitus philoso-
phavit Libro primo de tranquilli:
Latiores videbit, quos nunquam fortuna
respexit, quam quos deseruit Ibidem
Nulla re major invidia fortunæ fit
quam æquo animo lib: de const: ad Marciam
Sapi admonendus est animus metuere, ut
recepturæ, imo tanquam recedentia quid
quid à fortuna datum est Ibidem
Neminem adversa fortuna communiit
nisi quæ secunda decepit lib. de Consola ad Albi-
nam
Ita fato placuit nullius rei eodem semper
loco stare fortunam Ibidem
Neminem eo fortuna provexit, ut non
tantum illuminaret, quantum promiserit.
Memento mare everti eodem die ubi luserunt
navigia. Sorbent. Epis: 1 lib. 1.
Alienum est omne quid quid optando venit
nec est tuum quod sevit fortuna tuum lib 3 Ep. 8.
Attalus Stoicus dicere solebat malo,
ut me fortuna in castris suis, quam
in deliciis habeat. torqueor? sed fortiter
bene est lib. 9 Epis: 2da.
Nullus contra fortunam inexpugnabilis
murus est. lib. 10 Epis: 5.
Sapiens si licebit virtutem in deliciis,
explicabit si minus in exilio. Si poterit
Imperator, si minus miles, si poterit integer.

Si minus debilis, quamvis fortunam
num aucperit, aliquid ea illa memora-
bile effinet lib 12. Epis: 3tia

Fortuna invenit pericula, sine cautore
nullum tempus exceptum est, in ipsis
voluptatibus causa doloris oriunt lib. 14
Epist: 3.
Sape majori fortuna locum fecit
injuria Ibidem.
Audentes fortuna juvat. Epis: 6 lib. 14
Multos fortuna liberat sena metu
reminem lib 16. Epist: 2da
Valentior omni fortuna animus est.
in utramq partem ipse sibi suas duit,
beatoq ai misero vita sibi causa est.
Libro 6 Epis: 3.
Potest fortunam cavere, qui potest
ferre Ibidem
Rem nobis eripit casus, usum fructumq
quid nos relinquit Ibidem
Jactant, cunita, et micontrarium transe,
unt jubente fortuna, et in tanta voluta-
tione rerum humanarum nihil cuiqm
nisi mors certum lib 16 Epis 4.
Non est quodusqm fortuna armis
putes esse te tutum tuis pugna contra
ipsam fortunam non armatis
Libro 20 Ep: 1
Nemo est cui fortuna sua etiam si
cursu veniat satis faciat Ibidem.
Prebendi fortuna sumus ut contra

illam abipsa duremus paulatim; enim nos sibi pares faciet contemptum periculorum assiduitas periclitandi dabit lib de divina providentia cap 4.

Ignominiam judicat gladiatam cum inferiore componi, et scit eum sine gloria vinci, qui sine periculo vincit. Idem facit fortuna fortissimos, si pares quærit quos. dam fastidio transit Ibidem capite 3.

Constantissimum quemq et rectissimum aggreditur fortuna, adversus quem sua vim intendat inuenq experiri in Mutio pacem pertatem in Fabricio callium in Rutilio tormenta in Regulo, venenum in Socrate magnum exemplum nisi mala fortuna non invenit Ibidem

Tutior adversus fortunam est, cui aliquid post damnum super est. lib 2. declam

Magni viri nesciunt succumbere fortunæ et adversas res sua virtutis experimenta faciunt lib: 4 declama:

Vices humanæ felicitatis continuo mutant, ludit suis fortuna muneribus, et quæ dedit tulit, et quæ abstulit reddit, nec ullum tutius est cum cæteris quam cum bonis injuria non habet libro 5 Declamatione

Omnia tibi fortuna abstulit, sed spem reliquit, tolle spem hominibus, nemo unquam retentabit arma, nemo infeliciter exserta negociatiatione, alios capetet, Quisquis nemo naufragus vivet, spes est ultimum adversarium rerum solatium

Ibidem

Frangitur calamitosus animus et ipsa se infelicitas damnat, et hoc conditio humana vespinum habet, quod fortuna, quos miseros fecit etia superstitiosos facit lib: 8. delamáonu Dies quod donat timeas cito rapitum venit In proverbio

Fortuna cum blandit captatum venit Ibidem

Ibid Fortuna citius rapies quam retineas.

Fortuna minium cum fovet stultum facit Ibidem

Ibidem Fortuna obesse nulli contenta é semel

Fortuna vitrea est, qua cum splendet frangitur Ibidem.

Ibid Miserrima est fortuna qua inimicocaret

Ibid Magnam fortunam magnus animus decet

Ibid Male gerit, quid quid gerit fortuna fide.

FELICITAS.

Nunqm erit felix quem torquebit felitior, nulli ad aliena respicienti sua placent lib: de ira.

Tanti invidos nimia felicitas, nec tam temperate cupiditates sunt ungm ut in eo, quod contingit desinant Lib: de Clem:

Non durat nec ad ultimum exit, nisi lenta felicitas Lib. de Conf: ad Mariam

Res est inquieta felicitas. Lib. 5. Epis: x.

Magnanimi est, magna contemnere ac mediocra, malle qm nimia, ea enim quæ superfluunt nocent, sic segetem nimia sternit uberias, sic ad maturitatem non pervenit nimia fœunditas, idem animis quoq evenit, quos immoderata felicitas rumpit. Lib. 5 Epis: 4

Felicitas nisi tempore premit, si fugacis: simis comis credit, cito deseret, Lib 10 Ep 4.

Nox est quod credas quem quam fieri alienæ in felicitate felicem Lib 4. Epis 6.

Secunda recta auferunt Ibidem

Isti quos pro felicibus aspicitis si non qua currunt, sed qua latent, videris, Miseri sunt Sordidi turpes ad similitudinem suorum parietum, extrinsecus culti non est solida est sincera felicitas crusta est, et quidem tenuis. Itaq dum illis licet stare et adorbi: trium suum ostendi nitent, um aliquid inter ederit, quod disturbet, ac detegat rum apparet, quantum alte ac vero salutis alienis splendor absonderit Lib: de Divi: provid: cap: 6.

Felix est non qui alijs videt, sed qui sibi libro de rebus fortuitis

Nunquam solido stetit superba felicitas et ingentium imperiorum magna fastigia oblivione fragilitatis humanæ collapsa sunt lib. II. Suasoriarum

Intolerabilis malo ingenio felicitas est nihil cupientes magis accendit quia propriè speciosus turpitudinis conscientia. cum periculo nitor, et sine causa sæpe fluit, et sine ratione destituit lib. 3. controver.

Vera felicitas innocentia est, nequi, quia ipsa sui pœna lib. de morte Godij

Irritare est calamitatem, cum te felicem volueris. In proverbio.

GLORIA

Alexander Macedonum rex gloriari solebat à nullo se beneficijs victum lib. 5. de Beneficijs

Gloria umbra virtutis est, etiam in vitos comitatur, sed quemadmodum etiam umbra aliquam domum aliquando sequit, vel à tergo est ita gloria aliquando ante nos est. videndaq; se probet aliquando in averso major, quo serior, ubi invidia secessit lib. 2a Epis. 3.

Qui virtutem suam publicari vult, non virtuti laborat. sed gloriæ non vis esse justus, sine gloria. et me Hercule sæpe

justus esse debebis cum infamia, et tum si sapis mala opinio bene orta delectet lib 20 Epis: 2ma.

Nemo non gloriam ultra feretum tulit lib 22 Epis 2da.

Gloria vanum est et volutile, quidnam est aurâq mobilius lib. 22 Epistla

Deu quam difficilis, et gloriæ custodia In proverbio

HOMO

Nullum animal morosius est nullumq majore arte tractandum, quam homo libro 2do de Clemen:

Nihil eq hominem quam magnus animus decet. libro 2do de Clemen:

Si cum hominibus tanquam Deq videat, Si loquere cum Deo tanquam homines audiant libr: 2mo. Epis: 20.

Cum voles hominis estimationem veram, inire, et scire qualis sit modum inspice Si onat patrimonium, si onat honores et alia fortuna mendacia, corpus suum exuat, animum intuere, qualis quantoq. alieno an suo magnus: Si ereatis oculis, gladios, micantes videt, et si sicut sua nihil interesse, utrum anima per os an per jugulum exeat, beatum vocat Epis: 4. lib. 20.

Si cum illi denunciata sunto corpo-
ris tormenta, et quæ casu veniunt
et quæ potentibus injuria, si vincula
et exilia, et vanas humanarum for-
midines membium, semus audit, et
dicit. Non ulla laborum. O virgo!
nova mi facies inopinate surgit om-
nia præcepi, atq animo meditatus
peregi, tu hodie ista denuncias. ego
semper denunciavi mihi hominem
paravi ad humana præcogitata mali
ictus venit Epist: 7 Libr: 20
Ab homine homini quotidianum
periculum. Epis: 3 lib 7.
Subito est ex homine pernicies. et eò
diligentius legito quo propius accedit
erras si istorum tibi qui occurrunt vul-
tibus credis hominum effigies habent
animos ferarum homini perdere ho-
minem libet Ibidem.
Non est vita tanti ut videm et æsti-
em, o quam contempta res est homo! nisi
supra humana se erexerit, quamdiu
cum affectibus colluctant, quid mansu-
cimus? quid est? cur suspiciamus nos
metipsos, quia dissimiles deterrimis
sumus lib: 2 natu: Quest:
Non video quare sibi placeat, qui ro-
bustior est valetudinario. Multum inter
est inter vires et bonam valetudinem

effugisti vitia animi, non est tibi frons
ficta, nec in alienam voluptatem der-
mo compositus, nec cor involutum avaritia
quo quid quid omnibus abstinuit, sibi
ipsi negat. Nec luxuria pecuniam turpiter
amittens, quam turpius reparet, nec
ambitio quae ad dignitatem nisi per
indigna non ducet. Nihil adhuc consecutus
est multa effugisti tenorum Ibidem
Homo vitae commodatus, non donatus e
est In proverb:

IMPERIUM.

Quam multa Imperatori non licent, quae
nobis beneficio ejus licent. Possum in aliqua
parte urbis solus inedere. Nisi timore
quamvis nullus sequatur comes, nullus
sit domi, nullus ad latus gladius, huic vi-
ta pace armato vivendum est Lib: 5 de Vita.
Multi Imperatores fines aliis abstulerunt
sibi nemo constituit, nemo bene imperat nisi
qui pepercerit Imperio Lib: 10mo benef: Epis: 2 deira
fere imperia penes eos fuere populos qui
initiore coelo utuntur in frigora Legem:
Triones q vergentibus, in mansuetam ingenia
sunt, ut ait Poeta Suo quo similitia Calo Ibidem
Melius beneficijs Imperium custodit,
quam armis Libro de brevitate vitae 4
NB Quaeris quae sit libertas nulli Regi
Servire, nulli necessitati nullis casibus
fortunae in aequum deduere quodlibet

intellexero illa plus posse nihil poterit. ego illam feram cum in manu mors sit. Epist: sma. lib. 7.

Aurum et argentum, et quid quid aliud felices domos onerat relinquat, non potest gratis constare libertas. Epis x: lib. 18

Hanc si magno aestimas omnino parvo aestimanda sunt, neminem natura fecit liberum, neminem servum: imo nonnisi fortuna Nomina hoc singulis lib: 7. declama:

Quod non potest vult posse, qui minimum potest.

LINGVA 5

Turpe é aliud loqui, aliud sentire quanto turpius aliud scribere aliud sentire Epis: 5 lib: 7.

Bene nescunt loqui, qui faciunt non quæ mereor, sed quod solent. Quibusdam enim canibus hoc innatum est, ut non pro feritate, sed pro consvetudine latrent libro reme. fort.

Longe recedendum est, ab omni absconditate verborum, et sensuum. Quædam satius est causa detrimento facere, quàm invereunde dicere lib x declara:

Verba rebus non personis aestimanda sunt. lib: de mun:

Auribus frequentius quam lingua utere Ibidem

MORS 6

Navigantibus nullus portus, nisi mortis
est, omnibus illud nobis commune est iter
qd fata deflemus! lib. de brevi: vita

Magna felicitas est in infelicitate mori Ibid

Cotidie ante oculos nostros transeunt
notorum ignotorumq funera nos tamen
aliud agimus, et subitum id putamus esse
quod nobis tota vita denunciat futurum
quanto ille justior: qui nunciata filij morte
dignam magno viro vocem emisit. ego cum
cum genui, tum morituros sciui. Prorsus
non mireris ex hoc natum esse, qui for:
titer non posset, non aegrit, quasi novum
nuncium filij mortem. Quid est enim
novi hominem mori, cujus tota vita
nihil aliud, quam ad mortem iter est,
quisquis enim ad vitam editj ad mortem
destinatj, alium alio tempore fata compre-
hendunt, neminem praeteribunt, in proximo
stet animus, id quod necesse est, nunqm ti-
meat, quod incertum est tempore exspectet. Omnes
enim, imo omnia in ultimum diem spectant
quamvis non id est universis finis, sit
Alium in medio cursu vita deserit, alium
in ipso aditu relinquit. Alium in extre-
ma senectute fatigatum, jam et exire
cupientem vix emittit, alio quidem atq
alio tempore omnes tamen in eundem
locum tendimus Ibidem

Cogita quantum boni fortuna mors habeat, quam multum diutius vixisse nocuerit lib: de consol: ad Marciam

Quotidie morimur, quotidie demitur aliqua pars vitæ, et tunc quoq; cum crescimus, vita decrescit. Infantiam amisimus deinde pueritiam, deinde adolescentiam, usq; ad hesternum quid quid transiit temporis perit. Hunc ipsum diem quem agimus cum morte dividimus quem admodum Clepsidra non extremum stillicidium non exhaurit sed quid quid ante defluxit, sic ultima hora qua esse desinimus non sola mortem facit sed sola consumat, dum ad illam pervenimus Sed dii venimus Epis: 5 lib. 3.

Incertum est quo te loco mors exspectet itaq; ut illam omni loco exspecta Epis 7 lib. 3.

Nemo nisi suo die moritur, nihil quidquis extra tempus, nam qd relinquis alienum est Epis 4. lib. 9.

Stultitia est timore mortis mori lib 20 Ep. 2.

Sæpe debemus mori, nec volumus, morimur, nec volumus, nec tamen imperitus est, ut nesciat se quandoq; moriendum tamen cum prope accesserit horgi veram tremit, plorat. Epis 2. lib. 22.

Nonne tibi videbit stultissimus omnium
qui fleverit, qd ante annos mille non vix.
erat aque stultus est, quod post annos mille
non vivet. hec propria sunt, non erisnec
fuisti. utrumq; tempus alienum est in
hoc punctum ejectus es, quem ut extendas
quousq extendas? quid defles? quid optas?
perdis operam, desine fata Deum flecti
sperare precando rata et fixa sunt, et
magna et aterna necessitate duuntur
eo ibis quo omnia eunt, quid tibi novum
est, ad hanc legem natus es. hoc patricius
audit, hoc majoribus hoc omnibus ante te
hoc omnibus post te Ibidem.

Non sumus in ullius potestate ut
mors in nostra potestate sit Epis: lib 14.

Nulla terra é aliena mortuo, non est
gravior domi quam foris somnus.
Lib de rem: fort:

Vite multa debemus morti nihil Ibidem
Mors exitium, luctus, dolor non sunt
supplicia, sed tributa vivendi Ibidem

Omnibus omissis hoc unum meditare
ne Mortis nomen formides: effice illam
tibi cogitatione multa familiari, si ita
tulerit, possis illi et obviam exire libro 6
cujus mortem amici expectant natur Quest
vitam oderunt In proverbio

Homo toties moritur quoties amittit suos Ibidem

Tolerabilior est qui mori jubet, quam qui male vivere, tolerabilior pœna non posse vivere, quam non scire Ibidem

Stat super caput fatum, et pereuntis dies imputat, propius propiusque accedit Lib 3 de ira.

Qui ad vitam editur, ad mortem destinatur Lib: de brevi: vita

Ita fato placuit nullius rei eodem semper loco stare fortunam lib de cons:

Objurgamus quotidie fatum quare ille non rapitur, quare ille in medio cursu raptus est? Quare senectutem et sibi, et alijs gravem tendit, tunc de obscuro, a quibus judicat te fortuna an tibi parere naturæ? Quid autem interim, quam cito exeatur dum undique exeundum est. non ut diu vivamus curandum est, sed ut satis, nam ut diu vivas fato opus est ut satis animo Epis: 5 lib: 14.

Optimum est pati quod emendare non possis: et Deum quo autore cuncta proveniunt sine murmuratione comitari Malus miles est qui Imperatorem gemens sequitur, quare impigre atque alacres excipiamus Imperia, nec deseramus

huic operis pulchorrimi cursum
an quid quid patimur intextum est.
ut sic alloquamur. Iovem Duc me
Summæe Parens celsiq dominator Poli
quocunq placuerit. nulla parendi mora
est. ilitigiger nolle comitabor gemens
malusq patior quod pati licuit bono
Epis: 4 lib 54.

Ducunt volentem fata, nolentem
trahunt, sic vivamus sic loquamur
paratos nos inveniat, atq impigros fatum.
Fortis est magnus animus qui se eo tradi-
dit, at contra, ille pusillus ac degener
qui obluctatq et de ordine mundi malè
existimat, et emendare mavult Deum
quam se Ibidem.

Neminem illæsum fata transmittunt
de remedijs fortui:

INGRATITVDO

Inter plurima malorum vitia, nullum è
frequentius quam ingrati animi lib: 5. de Benef.

Nullum est tam plenum beneficium qd
non velliicare malignitas possit, nullum tã
angustum quod non bonus interpres extendat

Nunquam deerunt causæ quærendi si
beneficia á deteriore patre fuerunt
lib 2do Benef.

Gratum hominem semper beneficia delectant ingratum semel Ibidem
Si Deum imitatis da et ingratis beneficia, nam et sceleratis Solvit et pyratis patent maria lib: 4 beneficiorū

INVIDIA 3

Alit ligorem infelix inertia et omnes respui capiunt, qui à se non potuerunt probehere lib. 2mo de tranq vita
Quam magnus mirantium, tam magno invidentium est oculos lib de cons: ad Marciā
Nulla re major invidiā fortuna fit qm aequo animo Ibidem.
Raro invidiam effugies si te ingesseris oculis, si bona tua jactaveris si non sciveris in sinu gaudere Epis 2da lib 2do
Scias ad finem pervenisse, quo ad invidiam perducta sunt, maria terras, rerum natura stationem suam muta, vit lib 2mo Svaforia:
Invidiam ferre, aut fortis aut felix potest. Invidia tacite sed minute irascit In proverb:

MUNERA DONA

Plures sunt apud quos non diutius in animo sunt donata, quam in usu libra 1 de bene
Cui quantum det ostendit munus suum

non commendat, sed exprobrat lib 2 de Benef.

Urbem unidam Alexander donabat, qui nihil unqm animo nisi grande concepit. Dum ille cui donabat se ipsum mensus tanti nunc vis invidiam refugisse diens non convenire personae suae fortunae non quero (inquit Alexander) quid te accipere deceat, sed quid me dare Ibidem

Chartas non potest quisqm salutare sine munere, tibi valedicere non licet gratis lib 2do. Epis 5ta.

PECCATUM VITIVM

Aliena vitia in oculis habemus a tergo nostra sunt lib 2 de ira.

Omnes mali sumus quid quid ibaq in alio reprehendit, id unusquisq in suo sinu moveniet, nam mali inter malos vivimus, una res nos facere potest quietos mutuo felicitatis conventio Ibidem

Facit consuetudinem peccandi multitudo peccantium, et minus gravis nota est, quam turba damnationum levat lib 5. declama:

Nulla res majoribus malis implicat quod qd ad rumorem componit lib 5 de vita bea:

Non multum prodest vitia sua projecisse si cum alienis vivendum est. Epis: 9 lib 3.

Initium salutis est notitia peccati nam qui peccare se nescit horret nvult Ibidem

Satis diu cum Bais litigavimus
nunqm satis cum vitijs, quae vrote
persequere sine modo sine fine, nam
illis quoq nec finis est, nec modus in
hos autem nos amplectuntq ut strangulent
lib 2 Ep 2da

Omnia vitia in aperto leviora
sunt, morbi quoq cum ad sanitatem
inclinant, cum ex abdito abrumpunt
ad vim suam proferunt, et avaritia
et ambitionem, et cetera mala mentis
humanae tunc pernitiosissima scias
esse cum simulata sanitate subsi-
dium lib 4 Epis 5.

Tygres leones, nunqm feritate
exuunt, aliquando submittunt, cum
minime speraveris exasperat
formitas mitigata, si vita nunqm
bona fide mansuescunt Ibidem

Non recipiunt animi mala temp.
ramentum facilius sustuleris illa quam
vincris Ibidem

Nullius nos vitij natura conciliat
illa liberos ac integros genuit lib 24 lib 6.

Olim potuerant vitijs simplicibus
obstare remedia simplicia, nunc
cessit est tanto operosiora esse mu-
nimenta, quanto valentiora sunt
quibus petimur lib 25 Epis: 2ma

Ad veteriores faciles sumus, nec ulla
ætas vacat à culpa, non pronum tantum
interest ad vitia Sed Princeps. lib 16. Epp 2.
Vitia nostra quia amamus, defendimus
et malumus excusare illa, quam emendare.
lib 22 Epis: 2da
Mala interdum Speciem honori ob-
tulerunt, et optimum ex contrario nituit
Sunt cum virtutibus lib 22 Ep. 2ma
vitia confinia
ex perditis quoq; ac turpibus ratis Ami-
citiæ est.
Nulli vitium est, nisi cui virtus potest
esse lib 22 Epis 5.
Nulla est major victoria, quã vitia
domuisse lib 3. nat. quæst:
Nihil inter est quo animo facias, quod
fecisse vitiosum est in Proverb:
Omitte excusationem, nemo quidem
Severissime nos adversum peccantes in vitiis ibidem
gerimus, et ipsi eadem committimus. Ibidem
Vitium prius fuit observatio, nunc mos est
ibidem

PEREGRINATIO.

Animum debes mutare, non cælum
licet vastum trajectoris mare, licet terra
urbes, recedant, sequentẽ te quocunq; ver
vencris vitia lib 3. Epis: 2da

Socrates ait quid miraris nihil tibi peregrinationes prodesse, cum te ubi vis circumferas Ibidem

Non peregrinari Iederras, et ageris ac locum ex loco mutas, cum illum quod Ibid quaeris bene vivere omni loco positum sit

Diu prodest mare trajicere, et urbes mutare, si vis istam quibus urgeris ef: fugere, non alibi sis oportet Sedalijs

Lib. 18. epis: ama.

PECUNIA

Optimus pecuniae modus est, qui nec in paupertatem cadit, nec procul a paupertate disgrit.

Circa pecuniam plurimum vociferationis est, hic foro defatigat Patres liberosq; committit, venena miscet, hic est sanguine nostro delibata. lib 3. de ira.

Nemo invenit qui pecuniam suam dividere velit. Vitam vero unusquisq; qm multis distribuit, adstruit sibi. in continendo patrimonio, simul ad temporis jacturam ventum est profusissimi in eo, cujus unius honesta avaritia est lib de brev. vitd

Pecunia ex quo in hoc esse coepit, verus rerum honor cecidit, peccatores q; et venales invicem facti, quaerimus, non quale sit quid, sed quanti lib 22 Epist: 8.

Ad meretrem pij sumus, et honesta quamdiu spes inest, sequimur, in contrarium

transituri. si plus scelera promitterent Ibidem

Admirationem nobis parentes, auri, argentiq; fecerunt, et veneris mentibus infusa cupiditas altius sedit, crevitq; nobiscum Ibidem

Majore tormento pecunia possidet, quam quaeritur Ibidem.

Noli pecuniam concupiscere, quid tibi dicam hoc est quod auget discordiam urbes, et terrarum orbes in bellum agitat, humanum genus cognatum natura in fraudes et scelera mutua instigat, hoc est quod senes corrumpit lib 3 contra vet.

Pecunia non satiat avaritiam sed irritat

lib: de moribus

Pecunia tuti scias ancilla est, si nescias domina. In prover:

POTENTIA

Ut flumina parvorum periculo cadunt omnium, metum, sic animadversiones magnarum potestatum terrent, latius quam nocent.

lib: 2mo de Clemen:

Nulla est tanta potentia, in quam non iniurat injuria lib. 3. de ira.

Nihil tam civile, tam utile, quam brevem potestatem esse, quae magna est. lib. 14. Epis: 3.

Si infligent tela hominis potentis pervenerint, aut veritas, aut annuitia perdenda est.

In proverb:

REX.

Regalis ingenij mos est in praesentium

contum etiam amissa laudare, et his virtutem dare vera dicendi, à quibus jam audiendi periculum non est lib 6. de benef.

Quare Imperia pene eos fuere populos qui mitiore cœlo utuntur, in frigora septentrionemq vergentibus immanis vetustas ingenia sunt. Suos similia Cato lib 2 de ora.

Regum injuria hilari vultu, non patienter tantum ferenda sunt, nam hoc habet pessimum animi magna fortuna insolentes, quos coserunt, et oderunt Ibidem.

Regum et injuria latius patet et infamia, atq odium Saulis traditur.

Quum est incæpugnabile munimentum amor civium, quid pulchrius est. vivere optantibus. amittere, et vota non subiisse de nuncupantibus lib: de Clem:

Nullum est unquam tam pretiosum, quod non Ibidem pro Salute præsidis sui commutatum velit.

Non minus principi turpia sunt multa supplicia, quam medico multa funera. Ibidem

Nullum ornamentum Principis fastigio dignius pulchriusq est, quam clementia cives servatos Ibidem

Remissus Imperans melius paret Ibidem

Ea à Sapientibus sancita est Sententia Illud beatum esse regnum Hujus contigerit Sapientiæ habere studium lib 2 Epis 6.

Si vis tibi omnia subjicere, te subjice rationi, multos reges, si ratio te vicerit. cum illa dixeris, quemadmodum omnia

regere debeas. lib 5 Epis 2da

Regum facta nemo non probat lib de morte Theod.

Principes pietate, et justitia Dij fiunt. Ibidem

Legibus est rejus multo, quam servientibus, quia illi singulos, isti universos timent In Proverb:

SAPIENS

In Sapientis animo etiam cum vulnus sanatum est cicatrix, manet. lib. 4mo de Clemen:

Magnum hoc est, et officium Sapientis, et indicium ut verbis opera concordet, ut ipse ubiq; sui sibi idem sit lib 3. Epis: 4ma.

Sapiens ille est, qui pleno gaudio hilaris et placidus in conspectu, cum Dijs ex parivivi lib 2 Epis 3

Talis Sapientis animus est, qualis mundi status, super lunam longe illi sere: nam esse lib 2: Epis 3.

Occursus ipse Sapientum juvat, et est aliquid, quod ex magno viro, etiam talente profluas. lib 1a. Epis: 6.

Postquam dolis prodierunt, boni desunt. Simplex illa et aperta virtus. in obscura et solertem scientia versa est, dicimur disputare non vivere lib. 2o Epis 1.

SERVITUS.

Nulla servitus turpior est, quam voluntaria Etiam sub marmore, aut auro servitus habitat. lib 14. Epis: 3.

Liber est qui servitutem suam effugit

libro nalu. Quest:

Sibi servire gravissima servitus est quam discutere facile si deperis multa prosecere si ante oculos et naturam tuam posueris et ætatem, ac tibi ipse dixeris quid insanio? quid anhelo? quid fido? nec multo opus è rei diu Ibidem

Neminem natura fecit liberum neminem servum — imposuit natura nomina hæ singulis nuper nos servi sumus. lib. 2. Vetam:

Hæc est Dominiorum in servos conspectudo. Tamdiu vobis cordi sumus quamdiu usui lib 3 Contro:

Heu quam miserum est discere servire, ubi sis doctus dominari Ibidem

Honeste servit qui succumbit tempori

SENECTUS SENEX

Nihil turpius est quam grandis natus Senex qui nullum habet aliud argumentum: quo se probet diu vixisse, præter ætatem lib. de Brevitate vitæ habemus Senum vitia puerorum, nec puerorum tantum sed infantium lib 2. Epis: 4.

Quid è turpius quam Senex vivere incipiens. libro 2. Epis: 4.

Turpe est Seni aut prospicienti Senectutem ex Commentariis sapere. lib 4. Epis 4.

Turpis et ridicula res est elementarius Senex. Juveni parendum est seniutendum lib. 5 Epis: 7ma

Hæc seni mihi cogitatio est irrisore veteribg malis finem lib. 8 Epis: 5.

Ante Senectutem curavi ut bene viverem in Senectute ut bene morias Ibidem

Senectus insabilis morbus est. lib 29 Ep. 1.

TEMPUS

Adstricti sumus in continendo patrimonio simul ad temporis jacturam ventum est prosusissimi in eo sumus cujus unius honestæ avaritia è lib: 1 nat: Quæ:

Persvade tibi hoc id esse, ut scribo: quædam tempora surripiunt, nobis quædam subducuntur, quædam effluunt, turpissima tn jactura est, quæ per negligentiam venit lib. Ep. 1.

Si volueris attendere, mala vita pars dabitur, male agentibus, maxima nihil agentibus, tota aliud agentibus, quæ mihi rabie, qui aliquod pretium temporis donati qui diem æstimet, qui intelligat se quotidie mori Ibidem

Omnes horas complectere Sic fiet, ut minus ex crastino pendeas, si hodierno manum injeceris Ibidem.

Dum auferr vita. Transcurrit. Ibidem

Omnia aliena sunt tempus tantum nostrum est Ibidem

Punctum est ergo vivimus et ad hæc punctum mihus lib. 6. Epis: 6

Cui quotidie vita sua summam manum imposuit non indiget tempore. lib 9 Ep: 7.

Si prudens est animus tuus tribus temporibus dispenset. præsentia ordina, futura provide, præterita recordare. lib. de 4 virtutib9.

Sæpe quos sanati ratione non poterant sanabo sunt tempore lib de morib9

VITA

Nulla non fuit beatior vita lib de bene

Non brevem vitam accepimus, sed fecimus, nec inopes ejus, sed prodigi sumus. nec exiguum temporis habemus, sed multum perdimus, satis longa vita et in maximarum rerum consummationem large data, si tota bene collocaretur. lib. de brevitate vitæ

Quam serum, tum incipere vivere, cum desinendum est. Ibidem

Præcipitat quisq vitam suam, et futuri desiderio laborat, præsentium tædio Ibidem.

Non est ergo quem pigeat propter canos aut rugas, quærat diu vixisse, non ille diu vixit sed diu fuit Ibidem.

Maximum vivendi impedimentum est exspectatio, quæ pendet ex crastino Ibidem

Nemo quam bene vivat. Sed quam diu curat, cum omnibus possit contingere, ut bene vivant, ut diu nulli. lib 3. Ep 3.

Molestia est Epicurus ait Semper vitam inchoare, quia male vivunt qui Semper incipiunt. lib 3 Epis: 4.

Quomodo Vita sic fabula, non quamdiu, sed quam bene acta sit. refert nihil ad rem, pertinet quo loco desinas, quocunq voles desine, tantum bonam clausulā impone lib. 14. Epis 1ma

Sic vivendum est tanquam in conspectu omnium vivamus, sic cogitandum tanqm in pectus intimum prospiciat. lib 12 Ep. 1

Quaeris quod sit amplissimum vitae spatium? usq ad sapientiam vivere, qui ad illam pervenit, attigit n longissimū finem, sed maximum, quid quaeris qmdiu vixerit? ad posteros usq transivit, et se in memoriam dedit. lib 14. Epis: 5.

O quanta dementia est spes longas inchoantium eam aedificabo credam exigam, honores geram, tum demum lassam, et plenam senectutem in otium referam! omnia mihi crede etiam felicibus dubia sunt nihil sibi quisqm de futuro debet promittere id quoq qd tenet per manus exit, et ipsam quam premimus horam casq incidit. volvit tempus rota quidem lege sed per obscurum. lib 12 Epi 1.

Maximum vitae vitium est, quod imperfecta semper est quod etiam aliquid ex illa differt. qui quotidie vitae suae sumā manum imponit non indiget tempore ibid

Virus est hujus vitæ fluctuantis et turbidæ portus eventura contemnere, stare fidenter ad ictum fortunæ, telo fortuito adverso pectore excipere. Lib 28 Ep 1.

Male vivunt, qui semper se victuros putant. In proverb.

Volunt homines ita præceptum esse ut vivunt, non ita vivere ut præceptum est. Ibidem

VIRTUS.

Nulli præclusa virtus est. omnibus patet, omnes admittit, omnes in vitam ingenuos libertinos, servos, exules, reges. non elegit domum nec censum, nudo homine contenta est. Lib 3 de benef.

Maximum hoc habemus naturæ meritum quod virtus in omnium animos luminum suum permittit etiam qui non sequuntur illam vident. Lib 4 de benef.

Semper contra fortunam munita virtus est. Lib 7 benef.

Omnium virtutum tutela sapientia est, vitia magni constant. Lib 2. de ira

Virtus nullo honestamento eget ipsa enim sui magnum decus est. et ut ego suum conferat. Lib 3 Epis 1.

Scias omnia præter virtutem mutare nomen. Lib 15 Ep: 1

Qui publicari virtutem suam vult, non virtuti laborat sed gloriæ

Lib 20 Ep 1.

Maret sine adversario virtus,
cum appareat, quanta sit, quantumcunq;
valeat, placeatq; cum quis possit
patientia ostendit tib. de Ira:

Optimus finis virtutis est
antequam deficias desinere. lib: x modest.
Scias eum multis virtutib; abundare
qui alienas amat. In Prover:

Finis

Laus Deo
Omnipotenti.

268

269

PHARSALIA
MARCI ÆNEI
LUCANI.
CIVILIS PUGNA
IULII CUM POMPE.
IO AD
ORATORIOS
CAMPOS
TRANSLATA

270

AMICUS

Me non Lethæo oblivio mente
Immemorem fecere uti
Tanti quo pignora domus amoris
Simulato nesciis artis
Nostros non rumpit fumus amores
Decerat ne tibi fiducia nostri
Jussa sequi tam posse mihi quam velle necesse
Jam rectore toto Pompejanus erat
Pompeji nomen amantes

ANTIQUITAS

Hinc avi veteris custos famosa vetustas
Muratriq; sui signavit nomine terras

AVARITIA

Quid satis est si Roma parum?
Sed quis erat nobis lucri pudor?

AUCTORITAS

Tumultu Composuit vultum dictis q; silentia
Vidi ego lictantes populatia nomina sulcos
Legibus immodicos annos q; ingentia gradus
Attollit q; suum lictis ad sidera nomen
De Pom. lego dictu Vocibus et plausu
Plaudente Senatu Adhuc Romanus eques.

AUDACIA

Intrepidus vultu meruit q; timeri ne metuens

Vix famulis audenda parat
de Julio summiq gravem discriminis horâ adventa
Hesperiam propius jam fata moveri
Degeneres trepidant animi pejoraq versant

AURUM

Vsq ad eo ferrum mortemq timere
Auri nescit amor
Pars vilissima rerum certamen movistis
Auri scrutator pallidus auri. Ovid.

BELLUM CIVILE

Populumq potentem in sua victrici conversa
Viscera dextraq cognatas acies.
Quis furor o cives! quae tanta licentia ferri?
Bella geri placuit nullos habitura triumphos
Heu quantum potuit terra pelagi parari
Hoc quem civiles hauserunt Stygiae dextrae
In te verte manus non dum tibi defuit hostis
Alta latent civilis vulnera dextrae
Quod in arma furentem impulerit populus
Quod pacem excusserit orbi
Invidiq ferro regnum
Quis justitiis indicit arma scire nefas
magno se judice quisq tuetur
Victrix causa Diis placuit sed victa Catoni
Publica belli semina
Et multis utile bellum

Viendum est judice bello Quæ faces belli
— — At causa movenit armis
Pellimur è patrijs caribus patriq; volentes, exilium
Non sensus ingenti bellorum Roma tumultu coruit
Quam si prenas transcenderet alpes Annibal
Bella nefanda parat Svetus civilibus armis
Vnde adeò miserum est civili vincere bello
Bellum sine hoste est
Manifestaq belli signa dedit mundus
Conjuret in arma Mundus civile avertite bellum
Bellorum maxima merces, Roma recepta fuit
Accipient alios facient te bella nocentem
Summum Brute nefas civilia bella fatemur
Quod si pro legibus arma ferre juvat
patrijs libertatemq tueri.
Hoc placuit belli sedes
Cæsar in arma furens nullas nisi sanguine fuso
gaudet habere vias
Ipsa caput mundi, bellorum maxima merces, Roma
capi facilis
Savos circumsquit enses oblitq simulare togam
Tela dene jam miles agit ferrum ruenti
Subtrahe nonnullo constet mihi sanguine bellum
Vincit haud gratis jugulo qui provocat hostem
Ah miseri qui bella gerunt
Bellorum scelere nefas
Cum sorte cruenta fratribus in urnan fratres
natusq parenti
Bellum trahebat auctor civile suum
Sat mihi pro bellis bellum civile dedisti
Nihil actum est bellis

Matires Finem civili faciat discordia bello,
ad Julium Non prodest heu cæsar sibi tibi bella placere
Jam manibus damnata tuis
Bellum de civile fecit.
Prædam civilibus armis scit non esse capus
Pompeij nec crimen erit, nec gloria belli
Venit summa dies, gerit res maxima diris
Impia conurrunt Pompeij et cæsaris arma
Veniam date bella trahenti Julij admittes
Stat merces hodie bellorum aut pœna paratæ
Cum duce Sillano gerimus civilia bella
Julij Non vos pictatis imago ulla nec adversa consge-
ad Multi: cti fronte parentes commoveant
tes
Finis civilibus armis quem quæsistis adeat
Totas effundite vires.
Crimen civile videmus tot vana urbes
Si fata premunt civilia mundum Sci
Romana jacent.
Nihil causa fecit in armis ipse suæ
Nunqm civilibus armis tanta fuit
merces
Pretulit arma togæ pacemq armatq
Omnia belli præmia amavit civilis victis donare
salutem.
Premit undiq bellum
Jngs domum jam Bela cadunt quæ pars q Penates

CAUSIDICUS

Audax venali comitatq furio lingva
Addidit invalido robur facundia causæ

CIVIS BONUS

In commune bonus

Consulite in medium Patres

Digna damus Juvenis merita graeonia vita

Haud alium tanta civem tulit indole Roma

Aut cui plus leges deberent recta sequente

Vejor habitante Camillo, illi Roma fuit

Quanquam Plebeio tectus amictu

Indoctus privata loqui

Si curios his fata darent reduces q Camillos

Temporibus dei eosq caput fatale voventes

Quam pauca Catonis, verba sed a pleno venientia pectore veri

Civis obit (inquit) salva libertate potens

Et solus plebe parata privatus servire sibi

Quoq dari voluit, voluit sibi posse negari

Immodicas possedit opes, sed plura retentis

Intulit invasit ferrum sed ponere norat

Sic parens verus patria dignissimus aris

Roma tuis per quem nunquam jurare pudebit

O Sacer! et magnus vatum labor omnia fato

Eripis, et populis donas mortalibus aevum.

de Curio — Curiso — Cato — in Pompe[i]...

CLADES

Quanto gradu mors sava cucurrit

Nobilitas cum plebe perit late q vagatur

Ensis et a nullo revocatum est pectore ferrum

Stat cruor in templis multaq rubentia cæde

Lubrica saxa madent nulli sua profuit ætas

Crimine quo parvi cædem potuere mereri

Sed satis est jam posse mori

Cato — Securo me Roma cadat

de Bruto — Tristi spoliantes templa rapinâ

Pauperiorq fuit tunc primus consule Roma
Vivistis, videor fluvios spectare cruoris
Calcatosq simul Reges sparsumq Senatus
Corpus et imensa populos in cade natura
Populosq Ducesq constituit campis per quos tibi
Roma ruenti ostendat quam magna clades
Plurima cladis occurrunt monimenta tibi

de Pompejo — Post qm nulla manet rerum fiducia quærit
Cum qua gente cadat.
Cladesq omnes exigit in uno

CONSTANTIA

Hi mores hæc duri immota Catonis
Secta fuit servare modum finemq tenere
Naturamq sequi Patriaq impendere vitam
Nec soli sed toti genitum se crederet orbi

DAMNUM

Damna movent populos si quos sua jura tuentur
Non sibi sed Domino gravis est quæ servit egestas.

DESOLATIO

Lapsisq ingentia muris saxa jacent
Nulloq domus custode tenentur.
Rarus et antiquis habitator in urbibus errat
Horrida quo dumis multosq inarata per annos
Hesperia est desuntq manus poscentibus agris
Dic Roma maiorum continua seriem
Cladesq in tempora multa extrahe.

DISCORDIA

Fraterno primi maduerunt sanguine muri
Concordia discors.
Minimas rerum discordia turbat.
Pacem summa tenent.

DIVITIÆ

Plena maris rubri spolijs colloq comisq
Divitias Cleopatra gerit cultuq laborat
Candida Sidonio perlucent pectora filo
Immodicas possedit opes
Opes mundi quasi ruina

DOLOR

Vox nulla dolori credita
Gemitu praemissa loqui
Tum gravatus tenuere suos magnusq per omnes
Erravit sine voce dolor, sic funere primo
Attonita tacuere domus
Ibi a lacrimis sparsere Deos, hic pectora duro
Affixêre solo laceras in limine sacro
Attonita fudere comas.
Nunc (ait) o miseræ contundite pectora matres
Nunc lacerate comas: nunc hunc defferte dolorem
Et summis servate malis, nunc flere potestas,
His se stimulis dolor ipse lacessit
Tandem testata voce dolorem
Tenet ille dolorem semper
A æternis causam lacrymis
Iam voce doloris utendum est.
Ille tegens alta suppressum mente dolorem
Viresq cruentus cæpit habere dolor.
Pande dolor gemitus

Lachrimasq effudit in omne vulnus
Non ingemitus lachrimasq dolore effudit
Spectatorq dolet magnos nil posse dolores

ENSIS

At scabros nigro morsu rubiginis enses,
Quis nollet abisto ense mori?
Plurima bello ensis agit
Vt dextro justi gladius dum vapor adhæsit
Dum furunt odere suos animosq labentes
Non firmant ictu et scelere imbutos etiam
nunc venditat enses.
Invenient hoc arma manus,
Jamq hebes et crabo non asper sanguine muro
Perlusum scavæ frangit non vulnerat hostes
Perdidit ensis opus
Frangit sine vulnere membra
Ipse furentes Dux tenuit gladios
Satiavit sanguine ferrum.

FACUNDUS

Vox quondam populi libertatemq tueri
cujus Romani maximus Author erat Tullius
eloquij, cujus sub jure togaq
Pacificas sævis præmuit Catilina Senonis
Addidit in validæ robur facundia causæ

FAMA

Famaq petitor multa dare in vulgus totus
de Pom- populoribus auris Impelli gaudet suq
pejo sui gaudere theatri.

Vana quoq ad veros accepit fama timores.
Irrigit animos populi clademq futuram
Intulit et velox properantis nuntia belli
Innumeras solvit falsa in praeconia linguas
Sic quisq favendo dat vires famae nullo
Authore malorum, quae fingere timent
Euphratem Nilumq move quo nominis usq
nostri fama venit
Tales fama canit
Laudem vulgata eruenti fama mali
Obscurantq suam per supra silentia famam
At quibus omne avi spatium sua fama repellit
Veniet in saecula fama
Sed me resola tueri fama potest rerum
toto, quas gessimus orbe
Te fama loquax omnes accepit in annos de compo.
Si veris magna parat fama bonis. 10
In famam et saecula mitti.
Saevam pergetur meritum jam nomine famae.

FAMES

Jam comes semper magnorum prima malorum
Saeva fames aderat, nullo obsessus ab hoste
Miles eget tolo centum non prodigus emi
Exiguam Cererem.

FAMILIA TITULATA

Non vana vetustas tantorum titulis
insignis avorum
Quos quos laudamus in illo majorum fortuna fuit
Non licuit populis parvum te Nile videre

280

FATUM

Quod si non aliam venturo fata Neroni
Invenere viam
Certa futuri mens humanum fati quod
jubet
Ipse canendo fit fatum.

FERÆ CICURATÆ

Sic ubi desuetæ sylvis in carcere clauso
Mansvevere feræ et vultus posuêre minaces
atque homines didicere pati

FORTUNA

Impatiensque loci fortuna secundi
Multumque priori credere fortunæ
Rebus mores cessere secundis
Te fortuna sequor. Julius dicit
Ne qua langvore moret fortunam
O faciles dare summa Deos eademque tueri
difficiles
Ille fuit vitæ Mario modus omnia posse
Quæ pejor fortuna potest, atque omnibus uso
quæ melior
Ingeret omnis si belli fortuna tibi
Lassata tryumphis descivit fortuna tuis de Pomp.
Abscondat fortuna nefas
Neque enim jam sufficit ulla præcipiti fortuna
viro. Servat multos fortuna nocentes
Nostræ multum sors invida laudi
Nescio quod nostris magnum est memorabile
fatum
Exemplis fortuna paras

Fraudibus eventum dederat fortuna
Misceno adversa secundis servavit fortuna
pares. scilicet Iulij ad Pompeja arte pugna
Si fortuna ferat rerum nos summa regnet
Imperium comes
Quod quod gerimus fortuna vocat
Rebus lassata secundis
Vobis q republis tot reddet fortuna viros
Quot tela vacabunt
Fe fecit fortuna manum
Sola placet fortuna comes
Mete sine fortuna moreti dum post vota venit
Plus fortuna potest
Me secura manebit sors quaesita manu Iuliis
Cassa jubet melior superos sperare secunda ad milites
Dedecori est fortuna prior
Me pulsum leviore manu fortuna tenebit
Nescis quo sua sit fortuna loco
Excubat atq omni fortunam provocat hora
Omnibus unus adest fatis quo cunq vocat
Auxilium fortuna dedit

FRATRES

Stant gemini fratres secunda gloria Matris
Quos eadem varijs genuerunt viscera fatis

FUNUS

Miserando funere Crassus
Assyrias latis maculavit sanguine cartas
Stat magni nominis umbra de Pompejo
Et celum mars solus habet
Longum produxere funus ad tumultum
Jubet ipse dolor

Licet tumulo scripsisse Cathonis Martia
Et dignas funere magni exequias fortuna dedit
Uxor Eta caro posset sibi fata marito
Tenet ille dolorem, temperet amissum
fratrem lugentibus offert.
Felix qui potuit mundi mutare ruina
Quo jaceat, jam scire loco
Nostros non rumpit funus amores
Nec diri pax summa Logi
Quod deflex illud amasti
Sed te Cornelia magne accipiet nostrag
manu transfundet in urnam
Hoc situs est magnus placet hoc for.
tuna Sepulchrum de Sepulchro Pompeji
de ca: davere Pompeji Hoc tumulo fortuna jacet.
Vulneribus cunctis largos infundere fletg
Non tolo rectore portas impio Pompejum
Scevum arcte congesta dolorem
de uxo re Pompeji Perfudit lachrimis et amat pro conjuge luctum
Interea totis audito funere magni
Littoribus sonuit percussus plangitibg Athor
Exemplog carens et nulli cognitg evo
Luctus erat.
Sacris prostabit umbris Summus honor
Unum fortuna reliquit jam tribg è Dominis
Felix prodo jacet Ferrarum vindice fato
raptus de Alexandro magno

HONOR

Nulla fides regni sociis omnisq potestas

Impatiens consortis erit
Ille semel raptos nunqm dimittet honores
Latuit plebeis deitus amictu
Omnis honos nullos comitata est purpura fasces
Summum dictator honorem contigit, et letis
fecit te consule fastos
Rerum te summa sequet imperiumq comes
Durabunt vatis honores.
Felix qui tantis animum natalibus aequat
Et partem tituli non summam ponit in illis

HOSTIS

Nos preda furentum primaq castra fuimq
Nos primi Senonum motus cymbragruentē
Vidimus et martem Lybicis cursumq furoris.
Teuthonici quoties Romam fortuna tulerit
Hac itur ea bellis
Ille erit, ille nocens, qui me tibi fecerit hostem
Sevisq affingis sarmata Moschis
Volucresq Geloni

IRA

Inde ira fauiles
Totam dum volligit iram
Img ira fatucre Deum
Inundata libertas odijs resolutaq legum
frenis ira
Premit ille graves interritus iras
Dignum te Caesaris ira nullus honor faciet
Et tantum miseris irasci numina possunt
Plus mobilis ira truncus habet
Invenit arma furor

Paulatim cadit ira feros, mentesq;
repressunt
Saucia majores animos ut pectora
gestant
Dum dolor est ictusq; recens
Non ravidum jam murmur erat.
Nec pectore tecto ira latens
Atq; hoc ira distante profatur
Perroderat vultum rabies
Nobilis ira Leonum
Frenos q furentibus ira laxat.
Sed cato laudatum Juvenis compescuit
Illthore iram furoris sublato ceciditrabies

IUSTITIA

Justitiæ cultor rigidi servator honesti
Ingrato meritorum Judice virtus nostra
cecidit, his ferri grave jus erit.
Nostrum exhausto jus claudit anno
Mutato judicii curro
Jus et fas multos faciunt Ito lonoeno.
A Scelerum vindex in Sancto pectore
centos
Fecit et invictis posuit se monte catonis
Bruti
Mergustis Judice vitam Cæsare
Ibi fas, ubi maxima merces.

LABOR

Magnoq aterna parant,
In cara venis patrem q laborum
Te jam series ususq laborum erigit
Cæsar mi omnia brevesp nil actum
credens.

Dum quod Super esset agendum,
Si liceat Superis hominum conferre labores
Sive aliquid magnis nostri quoq cura laboris
Nominibus prodesse potest.
Saeula Romanos nunqm taritura labores
Manans Sudoribus artus
Arent ora Siti
Dignaq satis mercede laborum contentus

LEGES

Leges bello Siluere Coattae
Legesq in pace timendae
Rumpit amor leges.

LIBERTAS

Quod si pro legibus arma
Ferre juvat Patrijs libertatemq tueri
Non ante revellar exanimem qm te com:
plectar Roma tuumq nomen Cato ad Brutum
Libertas et inanem prosequar umbram
Me Solum invadite ferro
Me frustra leges et inania jura tuentem
Hic dabit hic pacem jugulus finemq laboris
Viribus an possent obsistere jura per unum
Libertas exgerta virum scilicet Metellum
Te vindice tuta relicta est libertas:
Libertas inquit populi quem regna coërcent
libertate perit, cujus servaveris umbram
Si quid quid jubeare velis tot rebus iniquis
Paruimus victi.
Nec pavet hic populus pro libertate subire
Si bene libertas unqm pro gare daretur.

Sævis libertas utiq armis
Felici Roma quidem civesq habitura
Si libertatis captos fugeris tam cura placeret
Quam vindicta placet
Non mihi res agitj Sed vos ut libera sitj
Turba precer gentes utjus habeatis in omnes
Ipse ego privata utpridus me reddere vitæ
Plebeiaq Toga modicum componere civem
Hæc libera nasci Hæc vult turba mori
Ne discam servire senex
Quid causa obtendit armis
libertatis amor
Libertas scelerum est quo regna invisa tuti
Salva libertate potens.
Olim vera fides sylla Mariq receptis
libertatis obit. Pompeio red.

LUXUS

Prædaq et hostiles luxum svasere rapinæ
Non auro testisq modus mensæq priores,
Aspernata famem vultusq gestare decores
Vix nuribus rapuere mares
Jocunda virorum paupertas fugit
Quid quid parcorum mores Servatus avorum
O prodiga rerum luxuries! nunqm
Parvo contenta paratu
At quæsitorum terra pelagoq ciborum
Ambitiosa fames et cauta gloria mensæ
Discite quam parvo liceat producere vitam
et quantum natura petat non erigat agros

Nobilis ignoto diffusus consule Bacchus
Non auro mitraq bibunt, sed gurgite puro
Vita redit satis est populis fluviusq Ceresq
Infudere epulas auro quod terra quod aer
Quod pelagus, Nilusq dedit quod luxus inani
Ambitione furens toto quasivit in orbe
Non mandante fama multas. volucresq ferasq
Manibusq ministrat Niliacas Crystalloq aquas
Gemmeq capaces excepere merum.

MALA

Sed mentibus unum, hoc solamen erat
Præsaga malorum si data mens homini est
Cedant feralia nomina Cannæ
Tempora signavit leviorum Roma malorum
Nam voluit nescire diem proh! tristia fata
Quos undiq trahit in miseram fortuna ruinam
Pharsalia tanti causa mali
Nunqm mista videret læta malis
Et mala duri lachrymas motura Catonis
Similis ne malorum sors mihi semper erit
Sola potest turbam præstare malorum

MILES

Bellorum o socii qui mille pericula Martis
Mecum (ait) experti decimo jam vincitis anno
Hoc furor Arctoys movuit diffusus in arvis
Vulneraq et mortes, hyemesq sub alpibus acto
Implent valido Tyrone cohortes
Nam neq præda meis, nec regnum quærit armis
detrahimus Dnos urbi servire paratis
Pila valent fortes torquere lacerti
In ferrum mens prona viris
Cunctis ego pervius hastis.

Excipiam medius totius vulnera belli
Huic epulo vicisse famem magnosq Penates
Submovisse hyemem tecto de Catone dictum

Frustraq labore exhausto fessus repetit tentoria miles
Fessusq Seneita exemplum non miles erat
Extremis Persarum Caesar in oris
Martem saevus agit
Decus addidit armis
Indomitos quaerit populos et semper in arma
Martis amore ferox
Indomitos sciat esse viros, timeatq furentes
et morti faciles animos
Invictus robore cunctis
miranq habuisse parem
Bellis non sumpsimus aevum
Militis indomiti tantum mens sana timet
Iulius ad milites de sca va mili: Miles habet promptum nudumq ad vulnera pectus
Parq novum fortuna videt concurrere bellis
Et omni vallatus bello vincit quem respicit hostem.
Tot vulnera belli solus obit densamq ferens in pectore Sylvam
In quem cadat eligit hostem
de eodem Unam non explent vulnera mortem
O domitor mundi rerum fortuna mearum
Miles adest toties optatae copia pugnae
Nil opus est votis jam fatum accessite ferro
In manibus vestris quantus sit Caesar habetis
Quis justius arma sumpserit haec acies victum factura nocentem est.

Ite per vasta gentes famosa regna
Et primo ferri motu proscendite mundum
Indomitus bellis et Martis amator
Quis Marte secundo quis tantum meruit
populorum sanguinem.
Nulla fides pietasq viris qui castra sequuntur
Multa secundo proelia morte gerunt.

MORS

Mors ipsa refugit sepe virum
Mors ipsa mihi
Illudantem animam lenta cum morte trahentes
Tum vulnere multo effugientem animam
lapsos collegit in artus
Mille modos inter sclit mors una timori est.
Invitatq Patris clausenda ad lumina dextra
Desereret mors sæva viros
Vita brevis nulli superest qui tempus in illa
berendo sibi Mortis habent
Par animo cauus est et quos geraveris annos
Perdere et extrema momentum abrumpere luris
Tanta est fiducia Mortis
Minimum qui morte virorum mors virtutis
habet
et mortem sentire juvat
Intrepidus quemcunq datis mihi numina mortem
Accipiam liet ingentes abrugerit aitus
Festinata dies fatis sat magna peregi
Quod subjecta stat genus humanum
Sensus honorum et dictator cum Sygias
et consul ad umbras
Desint mihi busta rogusq dum metuar
Semper terraq expecter ab omni
Sævitia est voluisse mori

Peterem felicior umbras
Cæsaris in vultu testem hunc fortuna negavit
Pompejo laudante cadam confringite tela
Pectoris in cursu jugulisq retundite ferrum
Mors ultima pœna est, nec mi tucenda virisq
Per fortilis in mortes.
Non sum morte miser Pompejo de Scipio
Scire mori sors prima viris
Insolutasq videns parvo cum vulnore mortes
Magni morte gerit
Fudisq gementem illo teste mori de Catone

OPPRESSIO

Jusq datum Sceleri
Mensuraq juris viderat
Jus licet in jugulos nostros sibi fecerit ense,
Sylla potens Mariusve ferox et impia sæcli
Cæsareaq domus scries.

OTIUM

Variam semper dant otia mentem
Non magna ferunt otia des fessis.

PAX

Pax missa per orbem
Ferrea belligeri compescant limina Jani
Dedicit jam Pace Ducem De Pompejo
Pax alta per omnes et tranquilla quies populos.
Melius tranquilla sine armis otia Solgages
Pax fuit in sponte Ducum
Nunquam patiens pacis longæq quietis

Non strata Cæsos ulla vocant ortos non
rumpunt classica somnos.
Tunc agmina victor non arma trahens
Sed pacis habentia multum
Dabitis pœnas pro pace petita
Et nihil este meo dispetis tutius evo
Quam dure me bellum
Trahitur sub nomine pacis.
Irato milite Cæsar pax erit
Ipse petit trepidam tutus sine milite Romam
Jam docta servire fuga
Pax ubi parta Duci donis ingentibus empta est.

PŒNA

Meritas dabis impia pœnas
Quid quid multis peccat in ultum est
Non Cæsar sed pœna tenet
Aut mortes hodie bellorum, aut pœna paratæ
Prout absit ut ista vindicta sit summa
Sine non ipse Tyrannus sufficit in pœnas.

de mili-
tibus Julij

PAUPERTAS

Pauperiæ pij
Humanum pauvis vivit genus
Vita tota facultas pauperum angusto lares,
Munera nondum intellecta Deum.
Pone Duces priscos et nomina pauperis avi
Fabricios curvos graves
Pauperior fuit tunc primus Cæsare Roma

PERICULUM

Magnarum possunt discrimina rerum
Inde ruunt toto concita pericula mundi

PUGNA

Miscentur manus navali plurima bello
Ensis agit
Qui luctantem animam lenta cum morte
trahentes
Medio cucurrit pectori ferrum,
Sævus completit hostem
Fortis et impluitis gaudet subsidere membris
Morgentesq mori sic undiq septa juventq
Eminus obliquis ereptis eminus hastis
Obruit non vulneribus nec sanguine solus
Telorum imbo peritura et prendere
horri
Frangit armatum collisso pectore pectq
Civis qui fugerit esto Julij admirates

REX

Nulla fides regni Socijs omnisq potestas
Impatiens consortis erit
Non capit fortuna duos
Partiri non potest orbem solus habere
Potes
Posse regnare volenti non opus est bello
Indomitum Legem Romanaq fata
movantem
Mitissima sors est regnorum sub regnonovo
et Legem regnare jube

RUINA

Invida fatorum series summisq negatu
Stare diu nimioq graves sub pondere lapsq
In se magna ruunt Latios hunc nomina
rebus.

Crescendi posuere modum
gaudesq viam feciste ruina
Obliqua praestringens lumina flamma
insitempta furit, magnamq cadens magnam p
reverteus
dat Stragem tuti
lacros q recolligit ignes
Quatiente ruina mutantes pendere domos
Habent mortalia casum
Quiturq semper stat rerum moles
Involvat populos una fortuna ruinâ
Dignosq perit Authore ruino etiam
periere mine
Humana una strage ruit
Nec magno Stragis acervo vincendus tum
Cæsar erat

SCELUS

Gusq datum Sceleri
Scelera ipsa nefasq hac merede placent
In causa malorum
Et quid Sophisset egestas vile nefas
Et docilis Sylvam Scelerum vice magistrum
Quem tandem inveniet tam longa potentia
finem
Quis Scelerum modus est. Indicit q nefas
Sceleriq nefando nomen erit virtus
Nulli gestando dabunq Signa Ducis nisi quis
Scelerum jam fecerat usum
Stetit erat q in castra nefas
Sed scivit sibi quisq nefas
Cognoscit illic quis quid ubiq latet Scelerum
Vix erit ulla dies tam levi criminis unus
Tot poenas cepisse caput

Quoq suo rapiunt scelerata in prœlia causa
Piguit sceleris, pudor arma furentum continuit
Periere latebræ tot scelerum, populo venia e erecta nocenti
Mercesq nefanda proditionis erit
Sceleri jurata nefando sacramenta tenent,
Scelerumq reduxit amorem
Ibi in omne nefas
Juvat esse nocentes, expavit medio nefas
Intra castrarum timuit tentoria ductor
Perdere successus scelerum
Imus in omne nefas manibus ferroq nocentes
Nescimus cujus sceleris sit maxima merces
Ipse per omne fasq nefasq ruis
Liceat scelerum tibi ponere finem
Sive quod insequeris quod jam nolentibus instas
Fedi scelerum socii ministri
Non credit fecisse nefas.
Assensere omnes sceleri scelere delectus Achilles
Vult sceleri super esse fidem
Nam davus in ipso septimius sceleris majus scelus invenit actu
Ac prius infanda commendat crimina voce
Si scelus est illud ne nobis debere fateris
Quod scelus hoc non ipse facis
Magno nil ille peremto jam putet esse nefas
Ibi fas ubi maxima merces.
Tantum ausus scelerum n Syrtis barbara quantum.

SECRETUM

Nesciat hoc quisqm nisi tu quæ sola meorum
conscia voluerum es

SENATUS

Undecunq Senatus
Nec color Imperij nec frons erit ulla Senatus

SENECTUS

Vis coribus lapsis partuq exhausta revertor
Jam nulli tradenda viro
Intonsos rigidam in frontem descendere canos
Passus erat mœstamq genis increscere barbam
Jam reprime canos invalidasq manus et ina-
nes cerne lacertos
Usus abit vitæ bellis consumpsimus ævum
Ad mortem dimitte senes
Jam duro liceat morientia cogite membra
Ponere non animæ galeam fugiente perire
Atq oculos morti clausulam quærere dextra
Conjugis illabi lacrymis unicq paratum
sine robur
Liceat morbis finire senectam
Sit præter gladios aliquod sub cæsare fatum
Oratio militum veteranorum ad Julium Cæsar
Vos defecta senes exhaustaq sanguine turba
Cernetis nostros jam plebs Romana triumphos
Julius ad milites senes.

SOLLICITUDO

Cætera curarum projecit pondera solis
Intentus generis

SPES

Vcunt amica rebus spes foret afflictis
Patrios cacedere muros
Spes saltem trepidas montes levet
Licet sperare timenti
Sed veniam sperare licet
Tandemq; coactus spe posita damna
refugam
Moresq; malos sperare relictum est
Spes tua Laxa Invenis
Spemq; metumq; ferunt spesq; metusq;
Sinum
Vix spes quoq; Mortis honestæ.

STIPENDIA MILITARIA

Præmia miles dum majora petit damnat
casamq; Ducemq;
Et scelere imbutos et dimnum venditat
enses
Mihi merces certa laborum est
præmia belli dant
Conferet exangvis quo se post bella
meritus
Cuæ sedes erit emeritis quæ jura
dabunt.

SUPERBIA

Nec quenquam jam horre potest
Cæsarue priorem
Pompejusve parem

TARDITAS

Tolle moras semper nocuit differre paratis

TIMOR

Terrimuere metu gelidos pavor alligat artus
Semitu si quisq latenti non ausus timuisse palam.
Nullog auctore malorum quae finxêre timent ne solum vulgus mani
Percussum terrore pavet, et curia et ipsi sedibus exiliere patres.
Mãtremq suus conterruit infans de monstro
Nefanda timemus sed venient majora metu
Att non magnanimi percussit pectora Bruti, terror.
Sensit et ipse motus magnum
Neseit plebs jejuna timore
Quae potuit peiisse timet
Usq adeo nõ times quem tu facis ipse timendum
Vt leti videre viam conversus in iram
Q rapuit tem timor est.
Cudendo magnus legitur timor
Inimica subegi arma tima timor
Ing ipsa pavendo fata ruit

Mens dubijs percussa pavet rursusq
parata certos terre metus
Multos in summa pericula misit
venturi timor ipse mali
Fortissimus ille equi promptq me.
tienda rati
Multorum pavor in ore mortis
ventura facies q simillima fato.
Sua quisq pericula nosci attonitq
majore metu
In multo mens est presaga timore
Pavido fortiq cadendum est.

VENDITIO

Cui tanta potestas concessa est emore
Omnes hui vendidit urbem
Et preda nescit latrare reperta

VICTOR SEU VICTORIA

Pars mundi mihi nulla vacat
Sed sola tenet terra meis gaudiq
jacet sub sole trophæis
Omnes redeant in castra triumphi
Omne malum victis quod deerit
foret ultima rerum
Omne nefas victorijs erit

Conjuge me Lætos duxisti magne tryumphos
Cripe victori gentes et sanguine mundi
Iuso magno semel totos consume tryumphos
Paucas victoria dextras exigit et glures
tantum clamore Caterva.
Bella gerent Cæsar nostris non sufficit armis
Patriæ multos donasse tryumphos
Panag devictis Sola est vicisse Catoni

VIRTVS

Simulos dedit æmula virtus
Nescia virtus stare Loco
Sed quo fata trahunt virtus Dura Sequi
Crevit in adversis virtus
Perit obruta virtus
Magna virtute merendum est
Romanag virtus exigit
Virtus et Summa potestas non coeunt
Accipit omnis exemplum pietas
Casta domus luxum carens corruptag nunquam
Fortuna domini clarum et venerabile nomen
Gentibus et multum nostra quod
prodesse urbi
Audax Sperat sibi cedere virtus Syrtes
Impatiens virtus parere Catonis
Composuere mentes ad magnum virtutis
opes Summosq Labores
Gaudet patientia duris
Cætius est quotiescunq magno sibi constat
honestum

Hac ire Catonem dura jubet virtus
Morumq priorum Numen
Certe vita tibi semper directa supernas
ad leges Sequeris q Deum de Catone
Tua pectora sacra vore regte
Quere quod est virtus et pone exemplaho.
Ille Deo plenus laudandaq vellesit nesti
Sideribus Phoboq vacat satis
Teste tulit celo
Media inter proelia semper stellarum
Celiq plagis superisve vacari
Sed cum tanta mea vivat sub pectore virtus

VOX

Fas est veras expromere voces

VULNUS

Vulnera parva norent totum est pro vulnere corpus.

Finis

301

CAMPUS ELOQUENTIÆ FELICISSIMIS E CLAUDIANO POËTA FLORIBUS VERNANS

AMICITIA

Amicitias longo post tempore firmat
Mansuroq adamante ligat, nec mobile mutat imperium
Utq hostes armis meritis hic vincit amicos
delicta fuêre nexus amicitiæ

AMOR

Magno certatur amore.
Non extorquebit amari
Hoc alterna fides hoc simplex gratia donat
Longi tes pignus amoris exiguæ peperêre mori
O mundi communis amor!
solo munitus amore,
Conceptus ab ungue teum crevit amor
Tu prima voluptas tu postrema mihi

ANNUS NOVUS

Lætiq petant exordia messes
Et aurea nascitur ætas
Festior annus
Ille optati mortalibus ævi
Exeat in populos cunctis illustrior annus
Nullusq dies non triste minatur augurium

AVARITIA

Fœda avaritiæ complexæ pectora matris

In somnos longo veniunt examine curæ
Plenus levitis lucriq; cupidine fervens
Non Tharthesiacis illum satiat vita reñis
Tempestas pretiosa Thagi non stagna rubentis
Nurea Pactoli totumq; ea hausit
Ardebit majore siti turmam
Congestis cumulant q; opibus q; rapinas
Accipit una domus
Nunquam dives eris, nunqm satiavere questus
Semper inops quicunq; petit
Possessa semel non reddere curat
Et sibi quisq; trahit.
Frandesq; animi persolvit avari terri:
Insatiabilis auri proluvies pretiq; sitis lucro
nihil non auso parato
Ergo fas pretio cedet, meriede placebit
Pallca libertas proditio concidit auro
Te grandibus india gemmis, te fodis
Arabes ditet, te vellere Seres.
Nullus inops adeo nullum Securget
Cte primum gestas Scelerum Matrem semper
Plus sitiens natalis rimat q; sanctis rubendo
Invidis avaritiam cujus fodissima auriam
nutrix

BELLUM

Nutrix discordia belli
Eniterum belli civilis imago
Tot nos bella docent nulli servire Tyranno
Interea turbata fides civilia rursus
Bella tonant dubium q̃ quatis discordia mundū
Nullig leges Mavortia fœdera
Nec jam mihi Caucasus hostes nec mithit gelidus
Phasis nascunt̃ in ipso bella sinu
Bello quæsivit opes
Uno tot prælia vincite bello
Romanum reparate decus molem q̃ labantis
Imperij fulcite humeris
Mars gravior sub pace latet.

BONUM PUBLICUM

Bona publica suadent
Tu civem patrem q̃ geras tu consule cunctis
Non tibi nec tuate moveant sed publica vota
In commune jubes si quid censeve benedum
Nec tua privatis crescunt aerarià damnis
Miserere tuæ Pater optime gentis
Publica privata cesserunt commoda causæ.

CANDOR ANIMI

Hæc nullo dixit livescere fuco
Nunq̃ falsa loqui nunq̃ promissa morari
Invisos odisse malam non virus in alto
Condere non letam specie pretendere fraudi
Sed cordum mentiq̃ parem componere vultum
oculo labire vetat

306

CÆDES

Mox omnes fodiunt hastis artusq[ue] trementes
Dilaniat uno tot corpore pila tepescunt
Et non in facto puduit mucrone reverti
Hi vultus avidos et adhuc spirantia vellunt
Lumina truncatos alij rapuere lacertos
Amputat ille pedes humerum quatit ille solutis
Nexibus hic nexi resecat cur vamina dorsi.
Hic jecur hic cordis fibras hic pendit anhelas
Fulminis latebras spatium non invenit ira
Nec locus est odijs consumpto funere victis
Descrit sparsumq[ue] perit per tela cadaver.
Lætus cæde redit, sequitq[ue] mucrone secundo
continuum vulnus.

CIVIS bonus

Unus tot funera contra restitit extinxitq[ue]
faces agrosq[ue] Colonis reddidit, et leti rapuit
de faucibus urbes.
Nulla relicta foret Romani nominis umbra
Ni Pater ille tuus jam jam ruitura subisset
Pondera turbatamq[ue] ratem certumq[ue] levasset
Naufragium commune manu.
Ultorem videant servatoremq[ue] quirites
Jam captæ vindex patriæ

CLADES

Acceptaq[ue] clade geruntur

A Seri transacta gemunt iam sola recedet
In Silicone Salus

CLEMENTIA & VENIA

Prob Savior ense parcendi rabies conesaq
vita dolori
Dijs Proximus ille quem ratio non iramovet
Sent fluit Nilus sed cunctis amnibg exstat
Utilior
Peragit tranquilla potestas quod violenta negnit
Mandataq fortius urget imperiosa quies
Gaudet potentia flecti.
Cenis facilius moveri. Supplicibus mediaq
Tamen mollissimus ira
Nihil negat et se se vel non sentibg offert
Deponas cuius iram, quam moveas precibus
nunqm implacabilis obstes.
Obvia prosternas, prostrataq more leonum
despicias.
Ignoscere pulchrum jam misero genuq genu
videre precantem.
Inclinat regnio regale modestia culmen.

COMETA

Prepes sanguineo delabitur igne cometes
Prodigiale rubens non illum navida fato
Non impune vident populi, sed crimina nati
Nunciat, aut ratibus ventos, aut urbibg hostes.

Compendium virtum & talentorum

Spectant alij quid quid fingig laborant
Nec donat natura tibi judor emicat una
formosusq rigor vultusq auctura verendos
canities festiña venit
Nec video cœtu quid quid ubig micat
Manli sincera bonorum congerie in quo
vetoris vestigia recti
Pauctos video mores melliore metallo
Simitem quo protulit ætas vossilio v Marte
vitam
Hinc Brutus amaret vivere sub regno.
Tali succumberet auro Fabricius cupe.
cent ipsi servire catones
Prodigium quoduing gerit
Armati referam vires plus egit in armis
Quod floret Latium latio que redita servit
Africa vicinum, quod nescit Gloria Mauro
Spargunt in omnes in te mista fluunt et
que divisa beatos efficiunt collecta tenes
Totus adest oculis aderat, qui montibus olim
Sic major fama Melior.
In quo uno Princeps Latium et tota refulsit
Roma viro
Curia Consilijs æstuat orbatuis.

CONSTANTIA

Novi consilium novi Stelliconis in omnes
Ne qualem casus animum
Sed qua maturo v lota vel asspera verus
Consilio momenta regens nec tristibus
Nec pro successu mimis spatium morandi
vinga
Vimendig modum mutatis nospet habenis

CRUDELITAS

O mites Diomedis equi Busyridis aræ
Clementis jam cinna pius jam Spartace lenis
Rufino collatus erit
Sic opifex tauri tormentorumq repertq
qui funesta novo fabricaverat æra dolori
Primus in expertum Siculo cogente Tyranno,
Sensit opus docuitq suum mugire juvencū

DAMNUM

Damna minus consveta movent nec jam
revocabile damnum
Eventu rerum stolido didicere Magistro

DISCORDIA

Semper ne Getis discordia nostra proderit
Dubiumq quatit discordia mundum
Dissensus acerbus, sed gravior consensus erat
Nectit amicitijs, quidquid discordia solvit
Rufinus origo prima mali geminas inter
discordia partes, hoc auctore fuit.

DIVITIÆ

Pretiosa metalli Hermi ripa micat
Quantas ferfidia culta despumat rutilas
dives Gacilius arenas
Jamq oneri credunt opes tandemq libido
Haesit avaritia gravioribus obruta curis.

DOLOR.

Quid restat nisi cuncta novo confundere luctu,
Jam miseris nec flere quidem aut lenire dolorē
Colloquijs impune licet quonam usq ferenq

exitiale jugum dire quis terminus ungm
Sortis erit, quis nos funesto turbine rerum
tantis solvet lachrymis
sensu dolor haeret in alto.
Altag vix lacrymas inter suspiria fat
Iret adhuc in verba dolor
Cuius communia tangunt.
Et similes iterum luctus fortuna reduxit
Sola domi luctu senium jactura relinquit
Nullus erit finis lachrymis.

DUX BELLI.

Parturit immensos angusto pectore mundos
Deing victrices aquilas gyroung moveres
Arebant tantis egoti nubibus omnes
Miramur validis hostem succumbere bellis
Cum solo terrore ruant
Ante tubam nobis audax Germania servit
Cedant Druse tui cedent Trajane labores
Vestra manus dubio quidquid discrimine gessit
Transcurrens egit Nilus totidemq diebus
Edomuit Rhenum qui vos potuistis in annis
Videre quum videro fidem quem veniens
Irruit rediens Germanus ama vit
Tempore tam parvo tot proelia sanguine nullo
Perfusis, et luna nuper nascente profecto
Ante redis quam plena fuit
Venus Auctor adest, et vivida Martis
imago

ELOQENTIA

Voces adamante notabat
Primeq senes cessore juventa
Jam nimiu canities animi, jam dulce loquendi
fondus, et attonitas sermo qui duceret aures
Mox undare foro victrix opulentia lingva
Tutariq reos ipsa nec amplissima sedes
Orantem stupuit bis laudatura regentem
Oracula Regis eloquio crevêre tuo
Nec dignius ungm majestas neminit
se se romana locutam.
Plus error domuit
Pierijs pollent studijs multoq redundant
eloquio

FAMA

Veteris quis facta probini nesciat
aut nimias laudes ignoret Olymbi
Bibit adhuc completq vagis sermonibus aures
Gloria fusa probi qm nec ventura silebunt,
Lustra nec ignota rapiet sub nube venustas
Illum fama vehit transaequora transq
remotas
Thethyos ambages et thanteos q recessus.
Tibi gloria soli contingit exactum tunq m
memorata per avum
Te cuncta loquez tellus, te varijs scribent
in floribus hora.
Longaq perpetui durent per secula fasti

minuit presentia famam
Fabula seu verum canit

FAMILIA TRABEATA

Huic neq per dubium pendet fortuna favorem
Nec novit mutare vices sed ficus in omnes
Cognatos præcedit honos. quamcunq requires
Hac de stirpe virum certum est de Consule nasci
Per fasces numerant avi. semperq
renata nobilitate vigent.
Jam domus hæc utroq petit diademata sexu
Reginasq parit. Reginarumq Maritos
Cuius venerabilior sangvis? quæ major origo
Fasciibus insignes. et legum culmine cultæ
Convenere domus et quicquid sangviserat orbi
Convenit in unum quicquid in orbe fuit
Procerum quibus auctor honoris
Tui genitor. numeroso consule consul
Cingeris et socios gaudes amittere pares.

FILIUS.

Sed nati vivere patrem solicitemq
Victores audire probi.

Sunt mihi pubentes alto de semine fratres
Pignora cara probi festâ post lune creatos
Ipsa dedit urn Matris onus Lucina beatæ
Solveret et magnos proferent sidera partus
Prodit in mente Patris
Lætior augurio genitor natis q superbus
Jam paribus de Honorio futurum
Nec dum decimas emensus aristas
Aggrederis metuenda viris
Delibat dulcia nati oscula
Quatur in ore Patr radiat gm tota voluptas
Frontis et angusti majestas grata pudoris
Fruit Sermone Parentis, maternos q habet
mores exemplaq discit Prisca pudicitiæ
Exterret cunabula degener infans
Utuipiat Patris exemplum tribuatq nepoti
Filius et cœcis ne desit fascibus clarus.
Decurrat trabeata domus tradatq Lemures
mutua posteritas
Continuo numeres consule proles
Semiferos partus metuendaq pignora Matri
Nos Lucina fugit, nec pignore nitimur ullo
In prolem transcurrit gratia Patrum.
Jam creverat infans ore ferens Patrem
Sed avus maturior avo martia recturo
tradit præcepta nepoti
Sic felix natorum turba coronat. 113
Sed umitis altior exstat Matribus et
numeri damnum prosergina gerrat

Tibi gaudia nostri sanguinis, et caros
uteri commendo labores
Cereris proles, nunc gloria Matris
nox dolor.
O decus o requies o grata superbia Matris

FORTUNA

Nunquam stricta bonorum sortulli con-
cessa viro, quem vultus honestat.
Decorat mores animus quem pulchrior ornat
corpus destituit bellis insignior ille,
Sed pacem fadat vitijs hic publica felix
Sed privata minus partit singula quem
nobilitant hunc forma decus hunc robur in armis
Hunc rigor, hunc pietas illum solertia surrs.

FRAUDES

Qui fallere unita solebat callidus
astutis Megetiam fradente dolos artem noscendi
Et dedidit simulare fidem sensus minales
protegere,
Et blando fraude gratatere risu
Fallere mentis vultus, et unanimes
odijs turbare sodales
Talem progenies hominis spinosa tulisset.
Pyrythoum fugeret Theseus Ossentus
Oresten
Desereret Pilades odisset Castor & Pollux
Tollite Massilias fraudes removete bilingues

Insidias et verba spirantia virus
Per cunctas licuit fraudes impune vagari
Infuditque animo furiale per oscula virus
Captorque vicissim fratribus ipse meis Sonius
Suspectior hoste

FUGA

Plus fuga laudatur Pyrrhi quam Victa
Jugurta

FUNUS

Concessaque vita dolori
Deciosque venerare ruentes
Iret adhuc in verba dolor
Ergo quod dederit natos, tot funera matri
Reddamus longo maneat per saecula luctu
Tanto pro numero paribus damnata
sepulchris.

GAUDIA

Multis damnosa fuere gaudia
Proh coeca futuri gaudia
Continuent superi pleno Romana favore
Gaudia successusque novis successibus urgent
Semperque vicissim gaudia praemissi cumulant
inopina dolores
Singultus varios lacrymosaque gaudia miscet

GULA

Quibus est insignis edendi gloria corruptasque
dapes variasse decorum.
Qui ventrem invitant pretio traduntque
palato sidereas Iunonis aves.

HONOR

Non contingit illi talis honor, prima
cum parte vireſceret ævi
Tollunq; in altum, ut capu graviore ruant
Ultro le purpuraq; ſuppleæ obtulit
et ſolus Regnare rogatus.

Vitam tibi contulit idem imperiumq; dies
inter cunabula conſul provehēris
Ornat fortuna viro et faſcibus ullis
erigit. Attamen invitum blanda ves,
tigat, et ultro, ambit honos.
Culmen utrumq; tenes talem de protinq; anni
Formavere rudes et dignum vita curuli
Jam ceter aſſiduus explevit cursus honores
Cultusq; priores commendat repetitus
honor virtusq; reduit
Quos Fortuna legit. Nec quo comitat honores
ausa tuam leviter tentare ſuperbia mentes
Trons privata manet, nec te meruiſſe fatez
Titulo num creſcere poſſes num forte dedit
Ipſa tibi trabeas ultro dedit ipſa curulem
Obtulit hoc ultra faſtos ornare cōegit

INFIRMITAS

Vox tenuis tardiq; gradus oculiq; jacentes
Interius ſegere genæ jejuna lacertos
Exedit macies humeris vix ſuſtinet ægris
ſqualentem clypeum.

Inquietum caput

Hii nova moliri prœceps, hii quærere dura
providas.

INVIDIA

Livorq Secundis anxius
Nil licet invidia stilicidium prosiuit orbe
Tantum ne licebit invidiæ

IRA

Ira dabit pretium, Pœna mercę emi
Tantas quo crimine movimus iras
In jaculum quodcunq gerit mutat
Omnibus armat, rabies pro cuspide ferri.
Cuncta volant, dum dextra dat in vulnera sevit
Pro telo geritq quid quid suggesserit ira
Odiumq juvabat, nec dolor ullus erat

IUSTITIA

Proh dolor ipsa mihi liquidas delapsa per auras
Justitia insultat vultuq à rupe recepto
Ejicit oppressas tenebroso carcere leges
Quid etiam sontes expulsa porrigis ira
Et placidus delicta domus
Truncanq et artus, ut liceat relictis
Sæculum degere membris
Justitia utilibus rectum præponere
svadet.
Communesq sequi leges injustaq
Pœnam.

IUVENTUS.

Mens ardua semper à puero teneris q
etiam fulgebat in annis
Fortuna majoris honos erectus et auer
nil breve moliri nullis horere potentum
de stili: liminibus fatis q loqui jam digna futuris
ione Vix primævus eras pacis cum mitteris
author Assyria tanta fœdus cum gente
ferire
commissum Iuveni. de eodem

LABOR.

Gratus q ferretur sub te teste labor,
Ipse labor pulvis q deo et confusa motu
Caperies pretium non vile laboris,
et vita pars nulla perit quæcunq recedit
Libris, incumbit studijs animusq vicissim
Aut curam imponit populis, aut otia musis
Plus est servasse repertum, quàm quæsisse
novum non illum præmia tantum
Sed labor ipse juvat.

LAUS.

Sua dignum te laude fera, quæ non
posteritas, quæ non mirabit ætas.
Non manibus portabere vulgi
Victura fercq gloria trajani
In tua centenas obstant præconia voces.

LIBERALITAS.

Magnarum largitor opum, largitor honorum. Hic non divitias migrantibus abdidit antris
De tenebris damnabit opes, sed largior imbre
Soverat, innumeras hinum ditare catervas.
Quippe velut densos currentia munera nimbos
Cernere semper erat, populis undare penates,
Assiduos intrare inopes remeare beatos
Praeceps illa manus fluvios superabat Iberos.
Aurea dona vomens.
Tua copia vincit
Fontem Hermi factum media pluvia gloranti
Dulcia dona mihi, tu mitis maxime semper.
Et quid quid mitis nulla putare decet.

LIBERTAS

Brevis inde reluxit falsa libertas
Libertas populi primo tunc consule Bruto
Reddita per fasces hic fascibus expulit ipsis
Fallit egregio quis quis sub Principe credit
Servitium nunqm libertas gratior exstat.
Quam sub Rege pio
Pulchra dum libertate vigerent, et progrio
Late florerent milite patres.

LUXUS

Et luxus populator opum quem semper adhiberes
Infelix humili gressu comitatz egestas
Suadetq licentia luxum
Et luxu mollior otas
Disvasor honesti luxus et humanas
obleitat copia mentes.

320

MERITUM

Non mihi centenis resonent, si vocibus ora.
Multiplicet usq ruat centum per pectora Phebus
Acta probi narrare queant, quot ordine gentes
Rexerit ad summi quoties fastigia juris
venerit, capitolis qua finis erat primordia
vestra. Vix pauci meruêre senes.
Roma probo cupiens dignas persolvere grates
Tui ego nec nec decies pulchros forteve
metellos
Non qui Panum domuere ferocem
Scipiadas Gallisq genus fatale camillos
Taceat superata vetustas Herculeos
conferre tui jam desinat actus.
Quando meritis majora patebunt premia
Singula complecti cupierem Sed dennio instat
Gestorum series laudumq segnentibus undis
obruimur
Cultos ex omnibus oris evehis et meritum
non quo cunabula queris, et qualis non
unde satus.
Egregius mirantur premia mores.

OTIUM ET DESIDIA

Cto nos indecores longo torpebimus evo
otia te Rufine juvant, frustrag juventa
Conservas florem patrijs in gloriosus armis.
Heu neseis quid fata tibi, quid sidera donant
Quid fortuna paret tibi dominaberemundo
Inertia nutrit proditiog Duum quorum

per crimina miles capti vis dat terga huis
Aula choris, epulis q vacat, nec perdita curant
Dum Superest aliquid
Heu longe nouere mora

PATIENTIA

Durate parumper inquit et excussis mulierib9
ore querelis, fatorum tolleremus omnis.

Pœna

Hoc odium non pœna fuit
Qui fruit pœna ferus est legum q videt
vindictam prestare sibi cum viscera felle
Caduerint erdet tumulis fert q nocendi
studijs ignarus cayo
Meruit sublata audacia pœnas, et didit
cum morte Deam Cepit jam pœna modu

PÆNITENTIA

Mutatis Augucre Dÿ sensug reducto
Paulatim propius miranț monstra furoris
Ad vertuntq oculos.

PAUPERTAS

Contentus honesto Fabricius parvo Sternebat
munera Regum, sudabatq gravi consul
Serranus aratro
Et casa pugnaces curios angusta tenebat
Hæc mihi paupertas opulentior hoc mihi te est
Calmonibus majora tuis tibi querit inanes
luxurijs nocitura cibos mihi donat in emptas
terra dapes.
Virtț exigus medius natura beatis.

322

Omnibus esse dedit si quis cognoverit uti
Discit hinc quantum paupertas sobria possit
Pauper erat curius cum leges vinceret armis
Pauper fabricius pyrrhi cum sperneret aurum
Sordida serranus flexit dictator aratra
Lustrata lictore casa fasces q̃ salignis
postibus affixi collecto consule messes.
Et sulcata diu trabeato rura colono
Felicior esse m angustis opibus sert omnia Ceres.

PERICULUM

Quis novus mi torpor sovij, quis nam usq̃ sedemus
patimurq̃ periculum gliscere desidia.
Gravior ne turba malorum texit ignavis
trahimus dum tempora votis

PRECES

Non improba porco, non inveta dabis
Domus hoc de more requirit annua

PRUDENTIA

Nullas recipit prudentia metas.

QUIES

Vos nulla fatigat cura diu majora petens.
non anxia mentem spes agit et longo tendit precordia voto
Hac requiem rebus finemq̃ laborj alla:
tura dies.

REX

Et regnum cum luce dedit
Tum observantior aequi fit populus
nec ferre negat, cum viderit ipsum auctorem parere sibi
Componit orbis Regis ad exemplum nec
sit influere sensus humanos edicta valent, ut vita regentis
Mobile mutat semper cum Principe vulgus, scilicet in vulgus manant exempla regentum. Vt Ducum lituos, sic
mores castra sequuntur. o felix servata vocat
quem Roma parentem

RUINÆ.

Semiruta turres a vulsaq; mania fulmant.
Cresunt in cumulum strages vallemq;
profundam aqua vere jugis stagnant
immersa cruore corpora turbantur
per misto funere manes
Everso juvat orbe mori
Eheu quam brevibus pereunt ingentia fatis
Imperium tanto quesitum langore tanto
Servatum quod mille ducum pepererere labores
Quod tantis Romana manus contexuit annis
Prodidit unus iners augusto tempore veritt
Ipsa nocet moles Regni ruinas dissimulat
Nam cetera regna luxurio, vitijs vitijs q;
superbum veritt
In nostras ruinum conjura vere ruinas

Scelus

Delicta facere nescius amicitiæ
Lætosq diu florere nocentes vexariq pios
Consuetas sumite vires conventuq opes
tanto decernite dignum
Solus habet, quidquid scelerum possedimus omnes
Inventaq tristitia laudant
Cladem divisit in urbes, disposuitq nefas
Exultatq malis, et crimine tanto luxuriat
Romani scelerum semper sprevere ministros
longi proh dedecus ævi
Naturaq simul fratremq hominemq cruentus
exuit, sed tantum facinus, quæ diluet ætas,
quam numina pœnam servatis sceleri
Parvæ potuerunt impellere causæ
In scelus ad mores facilis natura reverti
Alijs exordia sume rapinis
Centumq vias meditata nocendi
Scelerum priorum pœnitet
Pars sceleris dubitasse fuit
Qui judice ferro diluit immeritum laudato
sanguine crimen, sed mistum pietate nefas.

Securitas

Magna cervice vagatur
Omnia tuta ratus

Senatus

Plaudentem cerne senatum

SENECTUS

Letho vicina senectus ingatiens q̃ summorbus
Artus ne sperne Seniles.
Seq̃ reformidat Spernito damnare senectus
Jamq̃ avo lassata cutis sulcis q̃ genarum
Corruberat passu facies rugosior uva
Scribit jura Senex.

SOLLICITUDO

Vigilantibus undiq̃ curis nocte dieq̃ patet
Dividis ingentes curas teq̃ omnibus unum
objicis ingentes pectore curas volvebat

SPES

Jnusat spes aegra moras longiq̃ videnti
Stare dies segnemq̃ rotam nox flectere Phebo
Spes nulla salutis nulla fuga
In te spes una mihi.
Eripe me tandem servilibus erige regnis
Nec caret eventu nimiis furor improba nunqm
Spes tutata dii

SUPERBIA

Desinat elatis quisqm confidere rebus
Instabilesq̃ Deos ac lubrica nomina discat
Jnsuicit quisquis nimium sublata secundis
Inquinat egregios adjunta superbia mores
Asperiq̃nit e humili um surgit in altum
Cuncta ferit dum cuncta timet, desavit in omnes
ut te posse putent, nec belluat etrior ulla
Quam servi rabies in libera colla furentis
Agnoscit gemitus et pena parere nescit

Quam subijt domini memor gremi verberat
Ipsa superbia longe dijecit vitijs rebus
Solemne secundis, virtutumq ingrata comes
Quid leve fert in altum in medium
graviora cadunt.

TIMOR

Panamq luit formidine pœna
Qui terret plus ipse timet. Sors ista Tyrannis
Convenit invideant clarisq fortesq truncident.
Tu civem Patremq geras non odium
Terrore moves, nec pœna resolvit.
Gratia diligimus pariter, pariterq timemq
Ipse metus de nostr amat justissime legum
Arbiter valuit, pro vulnere terror.
Implevitq viem jauli vitamq nocentem
Integeret sola formidine saucius
Geminantq illa favoris ingenio.
Jam vero cecidere animi tantisq procellis
Deficiunt linguq metus cum fra favore
Barbara ferratis inneruntq colla catenis.
Vtq est ingenioq loquax et plurima fingi
permittens prædig timor
malus intergres verum metus omne trahebat
Augurium pejore via
Multi ceu Gorgone visa obriguere gelu
Magni jam subeunt tædia cœpti occultat
tamen ore metum
Claus a putat sibi cuncta pavor

Cuncta pavet Sperataq nihil
Erexit formido comam
Fusus in attonito palluit ore tremor

VICTORIA

Vestri juriserit quid quid completiz axis
Vobis rubra dabant pretiosas aquora cunctis
Indus ebur raros Panchaia vellera seres.
Sapius incautae docuit victoria turbae
Armato quondam populo patrijsq vigebant
Consilijs domui terras urbesq revinci
Legibus ad solem victrix utrumq cucurrit
Nec vincere tarde vinci pene fuit
Ings animis hominum meliore pompa triumphat
Civesq vocavit, quos domuit
Unoq die Romana rependit, quid quid terdenis
aureos amisimus annis.
Vt vinci miserum nunqm vincere decorum
Cuicunq videtis pugnando debeq prestat
victoria mundum

VIRTUS

Virtutibus ille fortunam domuit nunqmq
libantibus atte
Intumuit rebus sed mens circumflua luxu.
Noverat in tantum vitio servare rigorem
nuscet decori virtus, pulcherq severo
Armat terrore pudor
Concordia virtus uniq fide pietas alta concordia
Insigneq canunt de nostro plebe triumphu
o nimium dilecte deo

emitq Sola virtute potestas
Vide latens virtus.
Æmula virtus exanimat.
Ipsa quidem virtus pretium sibi solag latè
Fortuna Secura nitet, nec fascibus illis erigit
Plausum petit claresceve vulgi
Nil opus externa cupiens nil indigna laudis
Divitijs animosa suis
Durum patientia corpus instruit
Vt nulli cupiat cessisse labori.
Nulli per vitia cedere pectora. Fabritij
Domi vt inulta v armis

Vita privata beatissima

Felix qui patrijs avum transegit in armis
Ipsa domus rerum, quem videt ipsa senem
Qui baculo nitens in qua reptavit arena
Unius numeret Secula longa casa
Illum non varijs traxit fortuna tumultu
Nec habet ignotas mobilis hospes aquas
Non freta, mercator tremuit non classica miles
Non rauci lites portulit ille fori
Indocilis rerum vicino nescius urbis
Aspecta fruit liberiori poli
Fructibus alternis non consule computat annos
Autumnum pomis ver sibi flore notat
Idem condit ager, Soles idem reddit
Metitur q suo rusticus orbe diem.
Ingentem meminit parvo qui germine quercum

Et quæ rum̃q̃ videt consenuisse nemus
Proxima uti nigris Vereno remotior Indis,
Benacum̃q̃ putat littora rubra lauru̅
Sed tamen indomitæ vires firmiq̃ lacertis
Ætas robustum, fortiá̃ cernit avum
Ferret et extremos alter Sauteq̃ Iberos
Plus habet hui vitæ, plus ille vio.

VITIA

Nec posse dari Regalibus usq̃m Secretum
vitijs Inam lux altissima fati.
Occultum nihil esse sinit Latebrasq̃ per omnes
Intrat et abstrusos explorat fama recessus
Cæus in est vitijs amor omne futurum.
Despicit, suadentq̃ brevem præsentia fructum
Despicitur Et fruit invitum damni Secura libido

VOLUPTAS.

Metuenda voluptas cernenti pulchrq̃ timor
luxuries præ. dulce malum qua debita semper
Corporis arbitrijs hebetat caligine sensus
Membraq̃ Creeos effœminat atrius herbis
Blanda quidem vultu, Ted qua non tetrius ulla
Dulce malum Pelago Syren
Blanda Perida maris
Mortem dabat ipsa voluptas

USUS

Sensumq̃ malis detraxerat usus
Proditor usus in pejora datur.

330

UXOR

Conjuge digna probo nam tantum cætibus exstat
Fœmineis quantum supereminet ille maritos

Hæc ex Selectissimo
Authore Selecta et
petita Longa lectione
jucundari poterunt

Finis

331

ARMA
NOBILITATIS POLONÆ.
AD
STYLUM ET ACUMEN
ORATORIUM
VOCATA
SEU IMPETUS
EX CIRCUSTANTIA STEMMATIS IN MATERIA ENCOMIASTICA
DEDUCTI
USIBUS NOBILISSIMIS
POLONI EQUITIS
ACCOMODATI
ANNO DOMINI
1701.

332

PRÆFATIO

Avita nobilitatis decora ex Majorum atrijs in sapientiæ deduximus, et armis Gentilitijs Asylum et calamum auximus. optime enim famosis Majorum imaginibus cum elatis foliis conveniet, neq; ungàm melius aeternitati consecrant fasti, quam si Gentilitijs eris consignent. ut vero id ordinatius fiat, omnia nobilitatis Stemmata Polonæ per alphabetum decurremus, ex quolibet Impetum Oratorium sumendo, qui ulteriori usui in omni materia Encomiastica servire poterit. ab Eruditione Symbolo, fragmentis Poeticis, hic abstinebimus, quæ hæc et aliena sint, et toties repetita

USUS STEMATIS ORATORII

Duplici potissimum modo usibus Oratorijs servire potest Stemma, imo propriè, hoc est si nudè tractet in oratione, et sine involucro vg. laudando illud ab antiquitate, illustri origine tot majoribus purpurâ, et virtute insignibus suis illo contentis 2do Allegoricè hoc est si ita laudat, ut involvatur aliqua Allegoria vg. dicendo de hastis, quod nunquam erraverint à meta gloriæ etc. Nos hic utroq; modo Nobilitatis decora laudabimus, et origines Stemmatum utilissimum fore hic inserere, cum et Graram eruditionem

contineant, et multum adipsos impetq
crudendos conducant. Sed has seperatim
dare majoris commodi videbatur. jam
ergo â primo inchoamus Stemmate

ABDANK

Seu litera W. et Stemmatum literæ.

A.N.E.M.S.Z.

IMPETUS ORATORII

1 In una domus tuæ litera totam condidis
Elogiorum Bibliothecam, non enim literatus
hoc insigne tuum unius libri margine
arctari potest, quod in tot majorum tuorum
decoribus, fastos gloriæ Sæculorum anna,
les orbis historiam Poloni occupavit.

2 Quot Patriæ cives litera hujus tua debent
fortuna characterem, ea hæc enim litera
nonnisi magna nomina coalescunt.

3 Non cadenti folio, sed ipsius æternitatis tabu
lis Literam hanc esse committendam, quo per
tantos deducta majores in tot immortalitatis
nomina laboravit.

4. Una quidem litera est, sed habet quod ex
illa integra legant Sæcula, quapturæ condu
sit decora, quam Nucleus Homeri, Iliade Au:
gustus

Nemo ambigat literam hanc temporibus
felicitatis subscribere, cujus prima felicitas
est, semper magna omnia Reipub: nostræ notare 5

Habet tibi tota gratias literatorum Respub: 6
Dne N. quod inter prima domus tuæ decora
literas numerasti, idem enim est domi tuæ
nasci quod esse literatum.

Avita hæc domus litera hosti semper stylus
ferri est, nullumq illi in aere majus votum est 7
quam illud Romani Cæsaris, utinam literas non
nossent.

Domi vestræ agit, et scribit nova semper 8
orbi historia, quid quid enim victrici ferro
manus facit gentilitia conscribit simul litera
neq eget, ad stilum stili decore, cum Domi ipsius
Sapientiæ character conspiciatur. Quantum 9
hæc Sapientiæ pretium, ubi non vulgaris
sepia, sed y argenti candore, y ipsius gemma in:
nocentia litera consignant.

Armatam Domi vestræ Palladem conspicio 10
cujus hastæ novum addidistis stylum, cum
inter gentilitia arma literas hoc est primum
Sapientiæ insigne numerastis.

Accipiter seu Jastrzębiec

Est Solea aurea aurminibus sursum obver:
sa, intra quam crux aurea, in campo ceruleo,
conspicit. Supra galeam vero accipiter, solea
quoq auream in pede tenet.

IMPETUS ORATORII

Martialis ales hæc nunqm humili contenta

preda, sed & illius Leonis Svetici exuvias
& Canis Odrysij fractum furorem secum
duxit in Triumpho.

2 Non invides aquilis solis lucem, quam
irrelorta prælibant palæbra, cum Domi
tua videam avitum stitem, inter tot
tuorum splendores in publico solo enutri:
tum nidum honorij posuisse.

3 Si ex ungve magna virtutis indicia legi
possunt, ex Gentilicij Acipitris unguibus,
quibus foleam complexus est, non nisi magnæ
virtutis vestigia colligi possunt

4 Quis calamus, quæ penna tuorum assequet
celeritatem meritorum, et victoriarum?
Inter tot triumphantes Aquilas, prima
semper domus tua Acipiter numeratur.
Aquila quidem fulminum administrator,
tuus verò Gentilicius Acipiter, tot tela
contra hostes suppeditavit Patriæ, quot
domus tua conclusit Heroas animas et
natas in præda dextras.

5 Mutavit domi vestræ naturam Acipiter,
qui rapto vivere assuevit, hui nonnisi vir
tutis propriæ fruit preda. Nemo, nemo
in domus vestra gloriam vidit aliquando
quod si acipitri rapis solet esse veneno
alitj vestro alieno fortuna tumulus, et
alieni laboris bene merentium rapis
Socratica cuncta semper nocentior videbat

6 Ad antiqua domus vestra decora ita
nova semper additis, ut nunqm amicitiæ
tatis, quid quid enim Acipiter vester ungvibo

presoit ne ipsa quidem eripient fata. Unde prout à vobis illud Alexandro magno monitum intimatum, fortuna lubrica est, pressis illam tene manibus

Gemina domi vestræ decora Sitiret Soleam et alitem aspicio. Nimirum parum vobis est giganteo quantumvis passu per Appiam honoris conscendere Capitolium, nisi simul etiam volatu in altum gloriæ contendatis. 7

Quicunq domus vestræ celeritatem in usus Patriæ et civium obsequium experiri voluerit, avitum domi vestræ decus aspiciat, quod volaturas gressibus æquat ales. 8

Qui plura hic habere voluerit, videat sub titulo avis, solea.

ACERVUS SEU LESZCZYC

Est acervus vacuus aureus, in campo rubro apud nonnullos in campo ceruleo.

IMPETUS ORATORII

Quis eloquentiæ campus, quæ vasta licet facundiæ amplitudo, vestræ concludet domus decora! qui in avitum acervum, ex arena martis tot laureas ex gloriæ immortalis theatro, tot palmas ex honoris Olympia, tot fasces intulistis. 1

Illud primum inter gloriæ vestræ prodigia numerandum, quod cum tot abundet domus hæc decoribus, vacuum tamen gerat acervum. Nimirum illius primum Elogium est, ita se in usus patriæ effundere, ut nihil sibi præter obsequij publici gloriam suat reservare. 2

3 Vanus quidem in domo hac acervos non ignoro, quae enim fortuna mensura quae gloriae leges tantam meritorum amplitudinem, potest exequare?

4 Acervum vestrum publici mod. commodi Aram angellaverim, non hic aut bene meritis panis in tanta messis ubertate deesse poterit aliquando, aut nervus quo laborantium sustineat egestas, hic videmus continuo intrare miseros, remeare beatos

5 Unum domi vestrae nunquam satis secula mirari poterunt. Silici et in tanta fertilis Acervi vestri ubertate, tantam semper pro integritate Patria inexplebilem famem periculorum, et quandam gloriae orexim

6 Dii cumulorum tantari fortuna debet, ut eminent, dii sustinere ut assurgant, expectari; Autumnus debet, ut messem gloriae proferat, domi vestrae maturitas meritorum novam semper sine expectatione aperit aestatem.

7 Acervum hunc ipsum iam colo vertuum porrigentem in tantum gloriae sublime non aura popularis ventus, aut ambitio, nis gradus, sed tot hostium rapti manigu, li, et gesta dignitatis fasces provexerunt.

8 Avitum hoc insigne humili non contentum fructu, hic, hic colligit, aut leges Cyrcata virorum, aut et martis campo messis triumphorum laureata.

Hæc domus plura conclusit decora
gm quicunq; cantus Ignias numeraverit.
O quot hostes huic Aervo herbam porre-
xerunt, quam intulerunt.

AGNUS SEU IUNOSZA

Est agnus albo in campo ceruleo supra
gramen vivide consistens, rede uno supra
collem elato supra Galeam, medius itidem
agnus apud alterius vero loco illius pomæ stru:

IMPETUS ORATORII

Semel in anno solem in Ariete lucere
advertimus, in arvis vero hoc insigni semper
aut custodes regni flamma, aut honoris splen,
dor, qui publicæ felicitati aucendat diem,
aut fortuno meridies conspicitur.

Asciytia apud religuos decora velleris aurei,
vobis jam in domesticum insigne abiverunt,
quot quot enim ex hac domo prodeunt, omnes
Aurei velleris equites nominabis

Agnus hic grandis contra hostium cater-
vas semper aries extitit, cujus arma non a
cornibus, sed a mentisus inioncussæ acumine
et infracta consilij vi derivant suum robur.

Si ad Bellicæ fortitudinis gloriam hinc re:
spexeris Agnus hic ipsis etiam leonibus formi:
dandus, o quoties sive Draco Moschovitinus sive
Canis Scythicus, sive Leo Danicus, ad illius exortum
occursum

Non humile gramen sed ipsa laurus hostium

et herba gm toties vito hostes porrexere
Agno huic pro fabulo est.

6 Rara hoc in unum congesta decora
domi vestre conspicio, inter tot Senatorum
purpuras illibatum candorem gloriæ
trabeos induunt ut mores sacros exuant
apud vos nunquam cum honoris purpura
innocentia & agni erubescit.

7 Non hui deesse ad fasces, et honorum
insignia deesse poterunt aliquando can-
didati quibus in gentilitio Agno candor
innatus est.

8 Agnus hui semper pro publicæ felicita-
tis commodo ad aras Superum victima
cadit

9 In domo vestra quantum inter tot Sena-
torum, et Anthistetam purpuras roboris
tantum in moribus, et aviti insigni
Innocentiæ et candoris.

ALA, SEU TOPACZ

Est ala vulturis nigra in circa compede
aureo cincta, in campo rubeo, aliqui
putant esse Alam aquilæ, supra galeam
vero sunt penne Struthionis.

IMPETUS ORATORII

1 Huic ale omnium Oratorum subscribite
calami, altius enim magni nominis evo
lavit fama quam ut etiam facundissimi

Mercurij pennis attingi possit 2
In avita hac domus vestrae ala totam
Justinetis lucida famam, et nunqm sublimius
evehit fortuna civium quam dum ala vestra
in illius gloriam laboravit

Fecistis avito insigni vestro, ut jam fabulo-
sa credamus antiquitati, Aquilae pennis
Ganimedem ad Superos evectum cum Domi
vestrae Gentilicia Ala tot majorum decora
prope ipsi coelo illata videmus. 4
Arma quibus coelo se gloria tollit avorum
Parum vobis est in usus publicos Gygan- 5
thaeo quantumvis passu procedere nisi
sublimius Xius Alis avito insigni vestro
in Patriae commoda evoletis.

Hei aviti insignis vestri color, perpetuus 6
hosti funus, et lugubrem Pompam portendi
Omnes enim, Scelus quam atro notatos
calculo infati exitium mutant, quos Ala
hujus calami consignarunt.

Intelligimus domus hujus splendorem ex 7
avito hoc insigni, quod inter tot famosas
majorum imagines denigratum

Quis unqm dubitare poterit de vestro in 8
patriam amore, quibus ipsum gentilitium
insigne alas addit.

ANCHORA SE URA..
DZICZ

Est anchora ad cujus utrumq latus
singulæ stellæ in campo rubro conspici-
untur. Supra galea vero cum Struthionis

IMPETUS ORATORII

1 Magna Reipublicæ nostræ & Palatinatus
nostri ornamenta semper ad fortunatas
insulas, aut Bonæ spei Scitit Promonto-
rium, quotics illam Gentilitiæ
Anchoræ vestræ videmq commissam

2 Quoties Gentilitium domus vestræ
insigne conspicimus, toties excedit spes
nostra modum, major enim hic omni
expectatione eventus est, plura enim
agere pro bono publico consuevistis, quod
& maxima quæq spes poterat promi-
sisse.

3 Metire domus hujus magnitudinem
livor cujus avitum insigne non nisi
ipsius maris fundo capi potest

4 Anchora hæc hosti quidem fatalis
unius est, patriæ vero fixus est, pa-
~~cis vero fictus~~ melioris fortunæ clavus

5 Hoc domus vestræ decus, semper
in alto conspicuum, quod profundo meritis
rum æquatis.

6 Nullum tam periculosum vadum
est, nulla tam insuperabilis procella,
quam domus vestra insigne pro
publica integritate non possit rimari
et sugerare

Inter humanos adversantis fortunæ 4
fluctus, et turbido rerum statu securus
naufragia ridet, cui vestrum insigne 343
favere non abruit.
Illud domus vestra elogium est quod ubi
alteri cum fortuna nutant aura, et uno
stare nesciunt loco vobis semper fixa in com-
mune bonum mens est.

ANNULUS SEU DROGOSŁAW DULICZ OGONCZIK RATUŁA

Drogostaw est annulus medius albus
supra quem sagitta in campo ceruleo supra
galeam penna Struthionis.
Dulicz est annulus medius supra quem
litera Græca, supra galeam penna Struthionis.
Ogonczyk est medius annulus aureus supra
quem media sagitta alba in campo rubro
supra galeam vero duo manus elata
Ratuła est medius annulus aureus in
quem crux in campo rubro, supra galeam
vero penna Struthionis.

IMPETUS ORATORII

Annulus hic omnes meliorii fortunæ π
complexus rotas, novam semper patriæ
commodo resolvit felicitatem, hoc nobis
annulo aurea volvunt horæ, dies labuntq
gemmis.
Dignus meliori notari gemma abiit 2
hic annulus vester, nisi magis amaret,
nativo integritatis vestræ candore gm alieno
pretio consignavi.

3 Non humili saxo, aut perennaturo quam. dumvis marmori & famæ tabulis, sed ipsius annuli vestri signatorio lapidi domus vestra inuido elogia.

4 Perennabitis in Posterorum memoria in quorum avitum insigne ipsius æternitatis orbita devolvit

5 Scire licet quot domus hoc concluserit Saculorum prætia, quot divites patriæ Gazas, quas gentilitius annulus consignavit

6 Sunt regna Sunt Imperia, quæ terribiles visu formas suo ponunt in annulo ad terrorem domus vestra. Annulo suo felicitatis publicæ fortunam, Aram salutis patriæ insculpsit.

7 Ita avitum hoc insigne sua semper volvit in Sphera, ut nullus è domo hac extra orbitam recti deflexerit aliquando.

8 Facilius est detractos ab Annibale ad Cannas Romanos revocare ad caluculum Annulos, quam in vestra domo signatorias publicæ felicitatis gemmas quibus jam domesticus est in avitis ceris Annulus

9 Non ad Scythitio caluculi suffragio sed aviti Annuli vestri gemmæ, tot domus vestra decora quæ ad prætium saculorum, in lucem publicam

provehitis consignanda occurrunt

Metimur hostium stragem sannonsi majorem ab Annulo vestro aeternitatem famo â circulo gemmæ magnitudinem operum ab orbe aureo.

O funestiorem hosti Romanorum circulo avitam Sphæram vestram! o rota Ixionis!

O atrociorem aureæ manus Annulum! o gemmam illius Zyziphi sago graviorem nodulli.

Sensit toties hostis eadem manu posse tractari avitas Annuli gemmas, et contra se audit fulmina consignari fastis gloriæ et sibi fata parari ligneis cereis signatorias et sibi æternam labem muri.

ANSÆ. SEU CHOLEWA KLAMRY

Sunt duæ ansæ ferreæ in quarum medio gladius quadratus in campo rubeo supra galeam pinna Struthionis, apud nonnullos vero sunt eadem Ansæ in modum cruris positæ

IMPETUS ORATORII

Animum ab auro gemma â ferro ducitis, et cum digna auro faciatis, etiam ferrum vobis pro patriæ commodo pretiosum

Nobile hoc domus vestræ insigne

non privatis laribus extruendis
sed aut virtutis et honoris templo,
aut gloriæ capitolio occupat.

3 Hactenus ignobile ferrum. Ansæ
postqm vero domus vestræ intrarunt
limina in immortalis gloriæ instru
menta abierunt.

4. Nec agnum quidem semper Domi
vestræ gloria talear est, habetis tamen
etiam à domus vestræ moigni novos
semper ad omnia stymulos, qui vos
ad sublimia quæq; excitant.

Mowa.

Uważając z jedney strony tak eksag
gerata Oyczyzny naszey discri
mina, gdzie to finis unius mali
gradus futuli: godziłoby się sło
wa głośno stanisty Quedele
magna Numen majora Viribus
et Consilys imminent pericula.
z drugiej iednak strony patrząc na
wszystkie osprawdzie ale nayosob
liwiey na mieyscowane Prze
świętnego Cudztwa subjecta
y obrady, ktorych sądzę asse
rere mogę Consilii totum possunt
fulcire vel orbem. Oyczyźnie
naszey mille procellis skołatanej
applaudo że ma ięszcze po całym
Koronie

illustrissima Sydera Stole inter

deumanos fluctij chwieiącą się

eligele mogą. a oraz duszę

zerią Augustissima WMM Panow

Consilia tandem kiedy szkolwiek

do dawnych fortun przyprowadzą

sobie. tas iedyme wnisznie że Wo

iewodztwu temu poselskię ktory

funkcyą w Stołym ile widze in

gentis Consilij Villos tyle ma

gna w Rydzydmie a dolu. Sdu

mnia. a w bardziey exaggerat

gnmitem fortuny mwiey że pier

wszy raz in gremio WMM

Panow comparendo dignum Akur

wus et interpres Woli Jke

Mci tak poważney. bo. Całego

Krolestwu Interess promowuią
cy zabawę przynoszę. Wprzod
zas mieli funkcyi moiey instru
mentu kontenta dotchnę na
kształdby mi ante subsellia JWm
m Panow przytomnymi pro zelo
et amore publici boni ductij
Sekret natenczas mnieysze Rady
JWmm Panow convolowac
racząc, iedynie tylko żeby Sentu
arięcyon palam prodendo male
volis, że w szczelnuiey przezor
nosci ex specula Majestatis
zażywa ad stabiliendam et con
servandam integritatem swobod
y wolnosci Oyczyzny Naszey.

350

ale że w tym Stole Przeswietne-
go Krolestwa mowię. gdzie to
Czolo celsioris animi przewidza-
ią arcanissima Maiestatis a
Sidera satis est Verbo attingę
re nodos. — Przezto przy-
chilnych Zasiede Maiestatowi
y kochaiących Oyczyznę Synow
uwidale sobie życzy ale y Zwa-
nych [illegible] emolumentow Stole z
tych obrad promana że mogą każdy
z [illegible] Panow [illegible] tanquam
Poloni Orbis Athlantem dziel-
neyszy Alcides manu et Consi-
lio [illegible] adjuvare. y nie [illegible]

Rzeczy ze tak potrzebne cale ma
Krolestwo
Pan Then intencye Panskie znay
dzy I tyme et efectum. in gremio
Wmm Panow. Atolym w w
dzwne boni publici de Fide lia
non tam accendele quam immule
dzic. placa w Instholiqi elwa
sunt mne Zus ad Sowniden
radzy mniey przypada w oszo
wnie Polskiey rozglosiemo imi
Alemankoiwie. Reges st aut
huim aut jurando lu Krol Pol
ski Rex Regum audet mi Ztey
tylko mamy ze Electole s Regum
in inni Zlotey wolnosci na siug
ale bandziey ze puduog Korony

y Majestatis arcana y Ho-
nornych Synow Consilia zo-
staią. Przeto naz do przęcia Zło-
tey wolnosci Sphery wsnymi
kum Majestate obradami Honor-
nej pa'stwa, mam' się sobie
WWMM Panowie tak sobolszych
w Oyczyznie statystow. Kto-
rzy znay wielskiey Oyczyzny
tori wychodzące mogą nie trze-
ba á peregrino sole mutuali pra-
ława ani rady wiedziona że pere-
grina Consilia nec Vernaculis
odijs nec periculo caluerunt.
Chwijwszy tedy WWMM Panowie

oyczyzny in detrimentum labenti Regno
oyczyzny intentyom Świętszi Con
silio suffragali. mnie iuż ni
nie zostaie tylko ile się przy
publiczney funkcyi pomieścić
może abym prywatny Imieniu
mego w tym Wdzięczni Uniżo
nego powolność y submissyą
WWmm Panom adressować.

Mowa Druga

Przy naymnieyszey Sekretnieyszy
Maiestatis. Censor przyznać
to musi iż Świętsze Officialstwo
na wynayduie media do skończenia
nia

y utrzymania swobody y wolno
sci naszey Oyczyzny rozrosły
ne tylko Civium Studia y pry
watne malevolorum Imprezy
tali zdrowym salvandæ Rei
publicæ sposobem zamierzo
nego nie pozwoliły uczyni effe
ctu, a tym sposobem nieoży
załowaney złotey swobody spro
zili zgubę. Juz teraz integri
tatem Legum y predławi Oyczy
zny ad pristinum Candorem
restitucyą ni dubium Poiade
nie należy tylko chwalebne
Prze swietnego Rodzica inten

cye cum mente Stelkii. ad eun
dem collimanti terminuo zwa
zyło, iustissimo pondere prze
swietnie Ciedztwo że imminen
tium periculorum remedium ipsa
pericula są dla tego punctum in
stinctyi moiey chociaz hac tem
porum calamitate mein przy
trudniey, non inficiaty. Obaczy
to in speculo nieporownaney
prefformosci Swoiey. że przez
cało naysprędszy sancitorum
Radij Warszawskiey Elekcy
cyi tuba ani seura odezwy
Jerzyney Woyski auxiliarnych
Opisci

Rzecza bydz nie moze a z tey przyczyny przyprowadze nie ....ych do s Jentken ... promo vet non removet. wdziecznym upewniaym sentem Jekże akceptowac będzie radzysz hac pretiosissimam zjednoczonych sent. WWMM Panow Mości Dobrodz. to zas muneris mei będzie abym przeswietnego Wodztwa conformi z Wolą Panskiego sen sum iak naypunktualniey Ich MM. uczynił relacya.

Mowa

Rzplita nasza qua externis qua
Civilibus armis obruta w osobie
JOWWMM Pana te gruntuie na
dzieie co rzym swemu przy
znał Stylli co nowi solo potuit
stillicone medente Pana di All somno
Vulnq te cdum icatrix a zatym
ni plena fiducia recurrit przez
nas poslow zlecony ch ny Inte
ressach. nie wyrwzymy gdy nos
premunt et opplimunt mala bo
te wodzach JOWWM Pana
n renovamy dobrem iako stał
ne Oyczyzny temu zmieyszey nay
my ossy wszystkie bo nie szychany

á Sedulis Imieniowi Polskie
mu przynoszą servitutem. Ta
z naypiednaż representowac
musiemy metum że Rzplta tak
Zniszczona tak zmynowana
w nowy inwolvitz woyne y iuż
o Inpredzeh nieprzyiacielskich
od J O W m Pana odbierzemy
prestrogi. Zadzymy aby o
statni traktat Karłowiski
który nie miał praejudicale Polono
wi z Porty Ottomanskiey był in
Consideratione u pras Woyewództwa
Lubelskie. A lubo zarem że
posiny omnes nieodbiega
Woyewództwo Lubelskie sposobom

non alio Affectu ale solo Zelo bo
ni publici przyprowadziłone do obro
ny w casu defensivi belli y pe
wnie JOWMM Pan predilection
tełu obadżysz in quantum dest
delijs Województwa correspondować
Obiecuje kiedy w instrukcyi
wyrażono.

Mowa

Rzadko widział na obszerne całey
Polskiey zapatrzy się Prowincye
przyznać musi że wszędzie ozdo
bnych smierci fatalnych popiołow
cum wzgledu wszytkiemu Ślą
skiego insinuant se ostenta
y gdyby prowidencya Boska który

protegit Imperia et Regna servat
wielowladną zguby naszey nie
utrzymywała Rzplą dawnoby nie
powetowaną nam wszytkim u
pasc trzeba ruiną bo kiedy post
tot funestas clades et Filia
Gentis y przydanego do dzielar
się nie możemy pokoiu et per
disunionem armorum et privatum
commoda Oyczyzna in primordio
Praw swoich vacillat fundamento
ktorą tak szkodliwą intoxicant
truizną tak smiertelnym zarazą
i prawdziwy smiertą że iey żadne
concurrentium studiorum media nie
pomogą ieżeli iey przynaymniey
teraz medellam nie znaydziemy

Ktorasz albowiem Rzpta in Auge
Zabiegaiących się Fortun stanęła
ktora Suprema minamo nie widna
ta fragmenta Studij ad mutuum
wszyscy nie brali się subleuari
su et privatis commodis publi
cam confundebant salutem Rzpo
y do dzis dla tego iuz tak sro
gulo nie skrzesna zostaiemy
ktore indignissima WWM Mcio
korona mieczy wspominac et
revolvele oppressyi ktore przez
terazniejszy woyne ponosiemy
wyniszczone fortuny nasze
odebrane wszystkie decora
y splendory ktorych iuz osta
śmy

Rzeczy ad ultimum non esse
naterazniey że dwydaiemy
Exekucye ale co naydalsiey
sza że w tych ruinach w tym
nieszczęściu w nowy znowu
Rzpta involvitz woynę ktorey
ieżeli omnipotentis dextera prze
zorności JJ. MMci starania
Ichmościow PP. ministrow
y Hetmanow Constantia nao
steli ordinum Rzptey non a
vertet, niewiem iak helfil
omnia belli wytrzymamy Kie
dy nie Virtus implere numeros
nie possumus aequis. Kiedy
deest nervus belli boy w skarb

bie Jednanym y u nas samych
tta znayduie się egestas że
y dawnych y teraźnieyszych
nie masz drugo zaplacie My
sleu swoie ni. pamietaiąc Zas grato
scelerum quantumve malorum in
populos gens illa tulit ymi ięśż
sze teraz imminent Consequentie
nie tylko mowic ale y myśli
się o tym ~~[illegible]~~ niechce, mieni
lismy tylko unicum nostrorum
malorum remedium Seym ale
taliesmy ab hac salubri Via
zbłądzili że iuż nec Vestigia
felicitatis ad scopum potius
fi mozemy. Jedno ze umrzeć
crysy

364

niech JP. Bogu odpowiada

Rad zas przeszłych y uchwał.

qua forma et quis eventu co

ad zażywania należy Commoda

summa executio Sanatorum.

quoad publicum nulla Otto ie

dnak lubo a longinquo nie

Koronnemi nas doswiadczała laska

mi rękę Pańska JKMści et

omnium domos implevit laetitia

bo gdy Volebi potesat exhibitio

ne facti antevertit przez wy

dane uniwersały za dwoie Rzeczypospolitey na

wspolnie ruszenia Dzie zarzu

ca JKMść tamy libertati

praw naszych z porządkow ra

zem Consilium et Subsidium aby

przez tą tempestatem Oyczy-
zny tranquilitatibus wyprowadzić ra-
dzis tak iako przodkowie nasi
tym się zawsze ratowali Illi-
s clypeus erat. afflictis haec spes
unica rebus. Stawaiąc iuż in hoc
Seymiku y insze Prowincye
ultima necessitate przywie-
dzione z których bona malaq[ue]
powinny nas zarowno afficere
Chcieyciesz tedy WM Panowie
Conserwancya Rzeczy przy nale-
zytym podziękowaniu ponderale
zasię et efficacibus consilijs dal-
szego oney dodawać succursum
Unita Virtute bo y WM Zho.

Lubelski

widzyc dali drogę Perte Panstw
in delivio z ~~Zyszliwą~~ wrodzoney manifestu
ie się Zyszliwoscią biorze się
mutuo et in dissono Concursu
do powszechnego Dobra wzbu
dzaiąc magnos WMM Panow
Spilitę ad medelam rzu Oyczy
zny a iako Wdztwo Lubel
skie unanimo velle uniono nolle za
wsze mało z Presenz Wdztwem
Sandomir ~~tak~~ Zyszliy tego abyście
WMM Panowie teyże y z inszymi
Woiewodztwy mieli Correspondentią,
gdysz in hoc ferali teyże
Casu mortua była interdiwestnio
a przez to sepultura Civitatum

neglecty boni publici et liberta
tis ruina, ~~WWM Panow~~ Jutrz tedy in
hac ultima egestate Wrae et miserrimo
rerum statu zostaiący chcęmy
Jeon serwowac naydowz sie dalej
nos Unionem animorum gemmis
omnibus pretiosiorem ergo ex
intimo Corde zyczy Wd Ztnoi
na sie całey Oyczyzney y Wrie
nod Ztu Przeswietnemu WM
WM Panow

Z BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIEGO

BIBLIOTEKA
Wyższego Seminarium Duchownego
w SANDOMIERZU
R 1768

Adulatoribus latus ne præbeas, artifices sunt ad captandos superiores. par illis etiamsi bene caveris non eris; sed mihi crede proditioni ipse te trades. habent hoc in se naturale, blanditiæ etiam cum rejiciuntur placent, sæpe exclusæ novissime recipiuntur Ibidem

Adulantium et prava laudantium sermo diutius hæret, quam auditur nec facile est animo dulcem sonum excutere prosequitur et durat, et ex intervallo recurrit. ideo claudendæ sunt aures vocibus malis, et quidem est primia Adulatorum voces non aliter fugiendæ sunt quam illæ, quas Ulysses aligatus præter vehi voluit. Epist. 4 lib 22.

Illud præcipue nos ad virtutem ad sapientiam in[illegible]
cemus. Si m[illegible]
bonos dicant[illegible]
agnoscimus[illegible]
datione con[illegible]
tio, sine pudo[illegible]
prendimus, [illegible]
assentimur [illegible]
multa ment[illegible]
nobis et la[illegible]
contraria [illegible]
ille se in [illegible]
nis liberali[illegible]

temperantissimum. Sequitur itaque ut adeo mutari nolimus, quia nos optimos esse credimus, pro sua quemque portione adulatio infatuat. Epist: 4ta lib. 8.

ÆTAS

Non est quod existimes, ullam ætatem aptiorem esse ad bonam mentem, quæ quæ se multis experimentis longa ac frequenti rerum patientia domuit, quæ ad salutaria mitigatis affectibus venit, hoc est brevis hujus boni tempus. Quisquis senex ad sapientiam pervenit annis pervenit Epist: 3 lib: 9no.

Omnes quantum ad brevitatem ævi si universos compares, ut juvenes, et senes in æquo sumus Epist: 4 lib: 16

Damna ætatis mala exempla labor sati: at lib: 3tio nat: quæst:

[illegible] ætas indicat in proverbio

[illegible] ex majore
[illegible] non patitur,
[illegible] conquiescere
[illegible] prudens votum
libro 2do
[illegible] ætatem
[illegible] avit aspersit
[illegible] us est, levia
[illegible] em pierat